ПТ 6 384/2

РКА НИКОЛЕ Т. КАШИКОВИЋА | II.

НАРОДНО БЛАГО

II.
КЊИГА.

ИЗДАЊЕ КЊИЖАРЕ НИКОЛЕ Т. КАШИКОВИЋА САРАЈЕВО.

ПБ6 384/2
ID = 33665807

II. ЗБИРКА НИКОЛЕ Т. КАШИКОВИЋА II.

НАРОДНО БЛАГО

КЊИГА II.

ИЗДАЊЕ КЊИЖАРНИЦЕ НИКОЛЕ Т. КАШИКОВИЋА
САРАЈЕВО. — ШТАМПАРИЈА „О Б О Д“, САРАЈЕВО.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
Р.И. Бр. 2590

1.

ЈУНАШТВО МИЛОШЕВО

Вино пије тридесет војвода,
У Крушевцу, код воде Мораве,
На ливади, на зеленој трави.
По ливади сриаде прострте,
На сриаде софре постављене,
А на софре свака ђаконија,
Ту војводе хладно пију пиво.
Међу њима девет Југовића
И остале цареве војводе:
Од Зећана, Влатко Вуковићу,
Из Бањана, Страхил Бановићу,
Од Косова, Косанић Иване,
Од Србије, Топлица Милане,
Од Сријема, Мирчета војвода,
Од богате земље Љубовије,
Царски везир, војвода Војине,
А од силне земље Арбаније,
Други везир, Мусићу Стеване,
И Бранковић од Херцеговине,
Трећи везир, цара честитога.
Па по реду војводе остале,
Међу њима славни цар Лазаре.

Ту не бјеше војводе Милоша.
О свачему Срби говорише,
А највише о добру јунаштву.
Ја шта рече Бошко Југовићу:
»Да над Марка не има јунака,
»Нити га је одранила мајка,
»У Србима, у роду српскоме«.
Сваки шути, ништа не говори.
Ја шта рече Владета војвода:
»О, војводе, моја браћо драга,
»Ево данас међу нама нема
»Краљевића, нити Обилића.
»А што има српскијех јунака,
»Што се данас у Србима гласе,
»Над Милоша нема ни једнога.
»Срамота је крити му јунаштво,
»У Милоша пријеваре нема.
»А ја бих се смио окладити,
»Баш ни у што, већ у своју главу,
»Ето, браћо, у нашој ливади
»Становити камен од мермера.
»Сви се њиме кушаше јунаци,
»Ни један га помакнут' не море,
»А Милош га хита по ливади.
»Ја бих дао са рамена главу
»Да га Марко помакнути неће.
»А што Марко добива јунаштво,
»Више мудар, нег' је на јунаштву,
»И то бих се смио окладити.
»Знаде Марко погубит' јунака,

»По три пута од себе бољега.
»Још имаде данас међу нама
»Што се кажу по избор јунаци,
»Ја не вићу ничијег јунаштва,
»Осјем једног Обилић Милоша!
»Ево Марка у Крушевцу нема,
»Већ му чујем по гласу јунаштво,
»А очима вићу Милошево.
»Ко доноси осјечене главе?
»Све доноси Обилић Милоше.
»Ко повраћа робље од Турака?
»Све повраћа Обилић Милоше.
»Ко је први на страшну мејдану?
»Све је први Обилић Милоше.
»Ко добија мејдан на јунаштво?
»Све добија Обилић Милоше«.
Ја шта рече Влатко Вуковићу,
Одговара тридесет војвода:
»Е, Владета, родила те мајка,
»Кад Милоша познаш за јунака«.
Што зборише војводе у кругу,
Дочуо је славни цар Лазаре.
Мило му је што војводе кажу,
Још милије цару окушати,
Ко је бољи јунак на мејдану.
Па је царе књиге направио,
Те позива Милоша и Марка,
Да војводе у Крушевац дођу,
На састанак, међу поглаваре.
Цар застави све војводе редом,

Доклен Марко са Милошем дође.
Није много пролазило вр'јеме,
Ал' ето ти Милоша и Марка,
И са Марком Реље од Пазара.
Саставше се све по избор момци,
Па међу се игру затурише,
По окладу Владете војводе,
По незнању Милоша и Марка.
Сви јунаци камен подизаше,
Милош хита по ливади њиме,
Реља диже себи до рамена,
А Марко га помакнут' не може.
Па с' и други кушаше јунаци,
И по реду браћа Југовићи.
Подиже га Југовићу Марко,
А ни један други не могаше.
Ту се Бошко врло уморио,
Па кад момци игру растурише;
Сједе Бошко на ливаду хладну,
Не огрће ћурка великога.
Кад пођоше цареву конаку,
Туде Бошка ухвати грозница,
Од умора и великога јада,
А Бошко је рода господскога,
Не може му поднијети снага.
Разболе се Бошко Југовићу,
Те у двору леже у постељу.
Богат Јуже по конаку шеће,
Од јада га заболела глава.
Ш њиме Вуче уз кољено шеће,

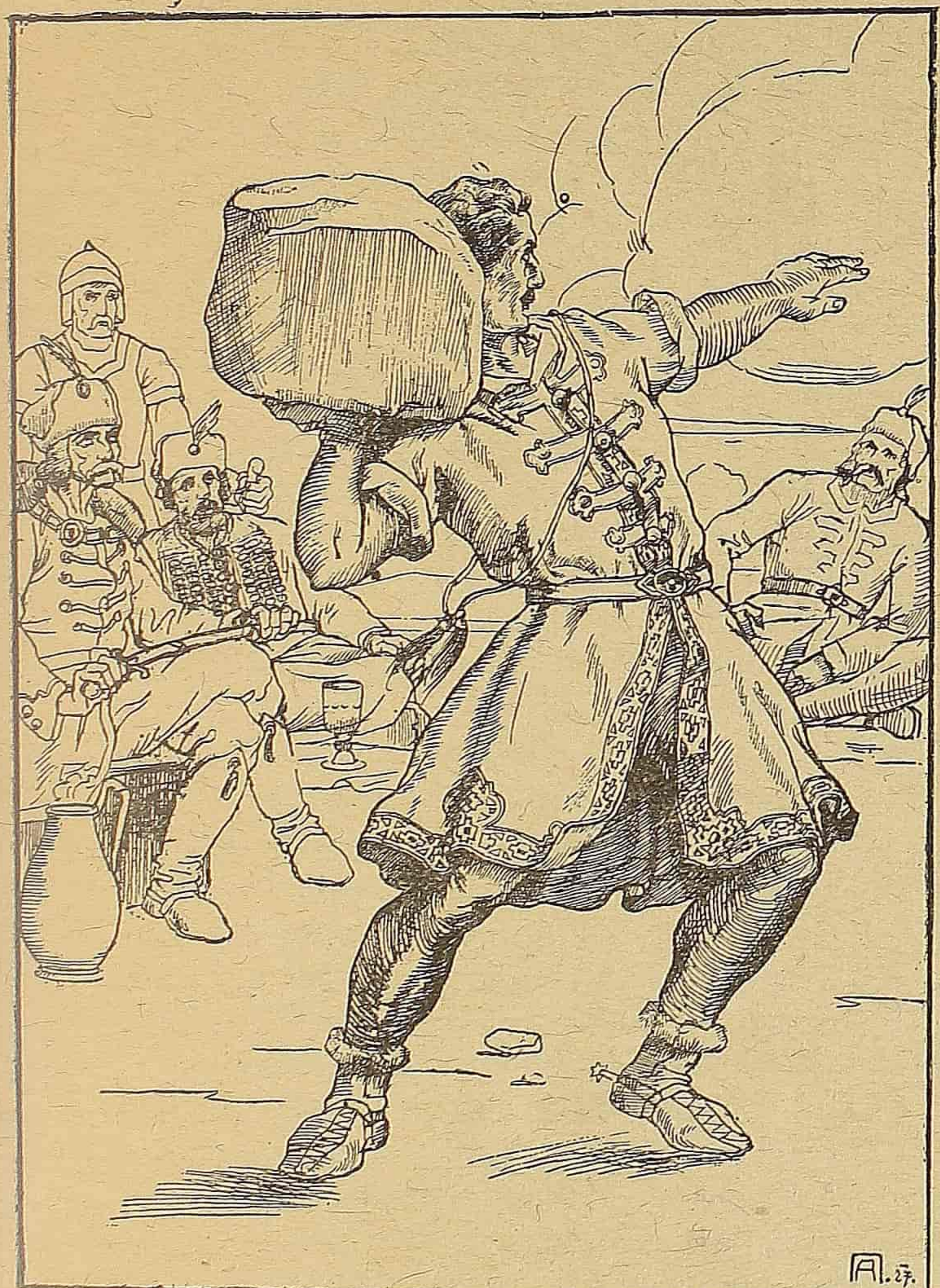

А. 27.

УНИВЕРЗ. БИБЛИОТЕКА
„СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ"
БЕОГРАД

И овако њему говорио:
»Све је ово због Милоша било,
»Те јунаци игру затурише,
»Па се момци љуто уморише,
»Као да су на бојишту били«.
Кад је чуо Богдан Јуже стари,
Љутит Јуже иде у одају,
Ђе 'но сједи славни цар Лазаре,
Па на цара погледао криво.
Проговара српски цар Лазаре:
»Тасте Јуже, што ме гледаш криво,
»Шта је теби царе учинио?«
Богат Јуже цару одговара:
»Шта ће теби Милош у Крушевцу?
»Волиш њега, нег' све друге момке,
»С Милоша је свађа у јунацим'
»Све је узрок до Милоша твога.
»Ено Бошка у постељи мога.
»Да је Бошко ратовао с војском
»Не би ми се тако разболио«.
Кад је чуо славни цар Лазаре,
Мучно му је што му Јуже каже,
А жао му, до Бога, Милоша.
Ал' је Југа не послушат' тешко,
Па се, царе, Југу обећаје,
Неће Милош бити у Крушевцу.
А то слуша царевићу Стево,
Стево бјеше уз кољено бабу,
Мучно му је што говори бабо.
Љутит Стево на поље скочио,

Па се шеће по танку чардаку,
И овако бабу проговара:
»О, мој бабо, српски цар Лазаре,
»То је узрок Вука Бранковића,
»Што је теби свађа у јунацим',
»Није узрок Милош Обилића.
»Зашто слушаш Бранковића Вука?
»Једа Бог дâ, па суђено било
»Те ти Вуче царство расцарио!«
Ја шта рече царевићу Стево,
Како рече тако се и стече,
Вук расцари Лазарево царство.

Из збирке Н. Т. К.

АНЂЕЛИЋ ВУК

(Бос. Вила 1885. стр. 8)

Ја ти грми, ја т' се земља тресе
Ја т' удара море у брегове
Ја т' пуцају на Задру топови?
Нити грми, нит' се земља тресе,
Нит' пуцају на Задру топови,
Него јечи Анђелићу Вуче,
Јер је Вуче мука допануо,
Девет годин' на једној постељи.
Од кости му месо отпануло,
А кроз кости трава проникнула,
А кроз уста чемерика љута.
То се чудо на далеко чуло,
То зачуо протопоп Нећелко,

Па завика протопоп Нећелько:
»Дјецо моја триста ђакончади,
»Похитајте до Вукове куле
»И донесте Анђелића Вука,
»Да ја питам Анђелића Вука:
»Шта је Вуче Богу згријешио,
»Те је таке муке допануо«.
У млађега поговора нема,
Већ скочише на ноге лагане,
Одлећеше до Вукове куле
Донесоше Анђелића Вука
До бијела славна манастира.
Спустише га на земљицу црну.
Па га пита протопоп Нећелько:
»Казуј Вуче, жалосна ти мајка!
»Шта си, Вуче, Богу згријешио
»Те си таке муке допануо?«
Одговара Анђелићу Вуче:
»Господине протопоп Нећелько!
»Кад ме питаш, право да ти кажем:
»Кад сам био момак на женидбу
»Враг и ђаво не даде ми с миром,
»Већ сам седам кума обљубио:
»Три крштене, а четир' вјенчане;
»И три снаје прије браће своје;
»Не шћах слушат' оца ни матере,
»Ни славити светитеља Ђорђа;
»Већ нахраних хрте и огаре.
»И нахраних сиве соколове,
»Па посједох дебела дората

»Па ја одох у лов у планину.
»Лов ловио за нећељу дана,
»Ниђе лова ни виђет' не могох,
»А камо ли да бих уловио,
»Па се срдит вратих низ планину.
»Кад ја сиђох пољу у ширину
»Ту ја сретох једну невјестицу.
»Она носи чедо пренејако,
»И то чедо мушка глава била.
»Враг ни ђаво ни ту не да с миром,
»Вет јој отех чедо пренејако,
»Расјекох га на двоје, на троје,
»Па га бацих хртим' и огарим'.
»Невјеста ме љуто кунијаше:
»»А, нека те, Анђелићу Вуче,
»»Једа Бог дâ и догодило се
»»Те ти тешке муке допануо!«
»А ја за то хајем и не хајем,
»Већ пођерам под собом дората,
»Па га гоним пољем широкијем.
»Није шала, о Ђурђеву дану!
»Ведро бјеше, па се наоблачи,
»Из облака тиха киша паде,
»Док изврну вјетар са сјевера.
»Бога ми се обледише руке,
»Смрзоше се на мени хаљине.
»Ту сам јунак готов погинути,
»А још гоним под собом дората,
»Док ја дођох славном манастиру.
»Ни ту врази не дају ми с миром

УЦИВЕРЗ. БИБЛИОТЕКА „СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ" БЕОГРАД

»Већ прихватих надак од челика,
»Те ја обих манастиру врата
»И уведох хрте и огаре,
»И за собом уведох дората.
»И ту ми је живот остануо;
»Стадох тражит' готовине блага
»Док ја нађох сандук од ћивота,
»Ја помислих у' њему је благо,
»Па подигох надак од челика,
»Те ја разбих сандук од ћивота.
»Кад у њему не бијаше благо,
»Већ бијаше света Нељељица,
»А крај ње је света Петка била;
»Света Петка косу чешљијаше,
»Нељељица мене куњијаше:
»»А, нека те, Анђелићу Вуче,
»»Једа Бог да и догодило се
»»Те ти тешке муке допануо!
»»Од кости ти место отпадало
»»А кроз кости трава проницала,
»»А кроз уста чемерика љута;
»»Земљица те не примила у се,
»»Већ ти земља кости истурила,
»»Бацили те у воду Марицу,
»»Марица те вода однијела
»»Чак далеко, до латинске жупе,
»»Па те ондје крају истурила
»»Те се ондје скаменио, Вуче,
»»И из тебе текла вода хладна!««
То изусти Анђелићу Вуче,

То изусти, а душу испусти.
А завика протопоп Нећелько:
»Ђецо моја триста ђакончади,
»Хајд' копајте Анђелића Вука«.
Кад на њега земљу натурише
Одмах га је земља истурила.
А кад виђе протопоп Нећелько
Он завика грлом бијелијем:
»Ђецо моја триста ђакончади,
»Бац'те Вука у воду Марицу!«
Бацише га у воду Марицу,
Марица га вода однијела
На далеко, до латинске жупе,
Па га онђе крају истурила,
Те се онђе скаменио Вуче,
Из њега је текла вода хладна.

3.

АСАН-АГА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 28.)

Задужи се Асан-ага
Сарош, бекрија,
Задужи се у механи
Пијућ' ракију;
Задужи се триста гроша
И триста дукат'.
Па он иде своме двору,
Своме бијелом;
Па дозивље своју мајку
Стару кадуну;

»Опремај се, стара мајко,
Да те продајем!«
Ал' говори вјерна љуба
Асан-агина:
»Лако ти је љубу стећи,
Мајку никада!
»Води мене у чаршију,
Па мене продај!«
Кад то чуо Асан-ага
Сарош, бекрија,
Узима је за десницу,
За б'јелу руку,
Па је води у чаршију,
Те је продаје.
Купује је Крзлар-ага,
Из царског града.
За њу даје триста гроша
И триста дукат';
Још толико заброји се
У њу гледајућ'.
Па је води своме двору
Своме бијелом.
Вечераше и клањаше,
Па су посјели;
Ал' зацвиље вјерна љуба
Асан-агина.
Питао је Крзлар-ага
Из царског града:
»Што ти цвилиш вјерна љубо
Асан-агина?

»Ил' ти жалиш стару мајку
Асан-агину,
»Ил' ти жалиш Асан-агу
Сарош, бекрију ?«
Говори му вјерна љуба
Асан-агина :
»Ја не жалим стару мајку
Асан-агину,
»Нит' ја жалим Асан-агу
Сарош, бекрију ;
»Већ ја жалим свога брата
Једног јединог ;
»Име му је Крзлар-ага,
Као и тебик«.
Проговара Крзлар-ага,
Из царског града :
»По чем' би ти познавала
Брата јединог ?«
Одговара вјерна љуба
Асан-агина :
»Имали смо добра коња,
Демир-алата,
»Уједе га за десницу
За бијелу руку ;
»На челу му ситан беиз
Међу очима«.
Кад то чуо Крзлар ага,
Из царског града,
Он загрну свилен рукав
Уз десну руку.

Указа се један ниšан
Од добра коња.
А на челу ситан беиз
Међу очима.
Туде су се познавали
Брат и сестрица.
Љубише се грлише се,
Па су посјели.
Ал' да видиш Крзлар-аге
Из царског града,
Он узима ситну књигу,
Без јазије баш,
Па он пише Асан-аги
Сарош бекрији:
»На поклон ти триста гроша
И триста дукат'
»А ево ти три чифлука,
Прођ' се ракије!
»Брже хајде двору моме,
Двору бијелом,
»Па ти води твоју љубу,
А моју секу!«

Мара Одавићева, Сарајево.

4.

СМРТ ПРЕЛИЈЕПЕ МАРЕ

(»Бос. Вила« 1887. стр. 29.)

Пошетала прелијепа Мара
А до двора бега Јован-бега;
Ал' Јовини двори отворени

А у двору момци под пусатом;
Јово сједи у златној шћемлији,
У чизмама и у калчинама.
Стаде Мара мишљу премишљати
Што с' Јовини двори отворени,
А што су му коњи оседлани
И што су му момци под пусатом
И што Јово сједи у шћемлији
У чизмама и у калчинама;
Стаде Мара мишљу премишљати,
Да л' ће Јово у тимаре ићи?
Скоро Јово из тимара дошо;
Да би рекла да ће по дјевојку,
Неће Јово другу осим Маре. —
Па не може срцу одољети,
Већ запита бега Јован-бега:
»Ој, Бога ти, беже, Јован-беже!
»Ил' ћеш, душо Јово, у тимаре,
»Ил' ти, душо Јово, по дјевојку?«
Ал' говори беже Јован-беже:
»Ој, Бога ми, прелијепа Маро,
»Нећу, душо Маро, у тимаре,
»Већ ја хоћу, Маро, по дјевојку, —
»И виша је и љепша од тебе!«
Кад то чула прелијепа Мара,
Она паде у зелену траву,
Како паде, више не устаде.
Њу ми буди беже Јован-беже:
»Устај, Маро, моје име драго,
»Устај, Маро, маскари се Јово!

»Нећу друге, Маро, осим тебе«.
А кад виђе да је преминула,
Направи јој табут од шимшира,
А носила од сувога злата,
Па је своју Мару сахранио.
Кад је своју Мару сахранио
Он отиде бојаџији Ники,
Па овако њему говорио:
»Ој, Бога ти, бојаџија Нико,
»Обој мени у мрко хаљине!«
Ал' говори бојаџија Нико:
»Прођ' се Јово мркијех хаљина;
»И до сад су јауклије мрле,
»Ал' се нису бојиле хаљине«.
Опет вели беже Јован-беже:
»Обој мени у мрко хаљине!«
Тад говори бојаџија Нико:
»Чујеш ли ме беже Јован-беже!
»Не бој паса, ради мушког гласа,
»Ни јаглука, ради дјевојака!«

М. Н. Бјелинац.

5.
ТОМАШ И МАРИЈА

(Бос. Вила« 1887. стр. 90.)

Чува овце мала Мара,
Чувајући пландовала.
Пландиште се зажижало,
Гасила га мала Мара.
Гасећ' прстен изгубила,

На Лазара потворила.
Лазар јој се љуто куне:
»Н'јесам Маро, имена ми,
»Н'јесам ти га ни видио,
»Камо л' сам га ја узео;
»Ја сам синоћ с војске дош'о,
»А јутрос сам у лов нош'о.
»Кад изађох на Лозницу,
»На Лозници коло игра;
»Свака сека до свог брата,
»А Марија нема брата,
»Већ се маша уз Томаша,
»Уз Томаша, уз јунака.
»Томаш колом поњихује,
»На свог брата намигује.
»Братац му се осјетио,
»Брже коње добавио.
»Баци Мару на алата,
»А Мијата на дората,
»А Томаша на ђогата.
»Ђогат лети преко поља,
»Кано зв'језда преко неба.
»Кад су били близу мора,
»Марији су говорили:
»»Видиш Маро сиње море,
»»Ће ћемо те оставити
»»Рибицама за вечеру!«
»Кад су дошли сињем мору
»Онда су јој говрили:
»»Видиш Маро б'јеле дворе,

»»Ђе ћемо те оставити
»»Старом баби изуваљу,
»»Милој мајци перињицу
»»Својој секи другарицу,
»»А Томашу за љубовцу««.

В. Стакић и Ђ. Марковић.

6.

СВЕТИ ПЕТАР НА ПУТУ У РАЈ

(»Бос. Вила« 1888. стр. 238.)

Свети Петар у рај пође,
За њим иде стари ђедо,
Па га виче стари ђедо:
»Почекај-де свети Петре
»Да идемо скупа у рај!«
Повраћа се свети Петар,
Па говори старом ђеди:
»Ајде натраг стари ђедо,
»Ти си међе преорав'о,
»Туђе међе прекопав'о,
»И ливаде прекошав'о —
»Ти не можеш у рај поћи«.
Свети Петар у рај пође,
За њим иде стара бака,
Па говори светом Петру:
»Причекај ме свети Петре,
»Да ја с тобом у рај идем!«
Повраћа се свети Петар,
Па говори старој баки:
»Врат' се натраг стара бако,

»Ти си туђу тару ткала,
»Од ње потку устављала,
»Увијек си говорила
»Да ти потке доста није,
»А потку си ув'јек крила —
»Нећеш са мном у рај поћи!«
Свети Петар у рај пође,
За њим греде брат му Павле,
Па говори брату Петру:
»Почекај ме, брате Петре,
»Да ми скупа у рај гремо!«
Повраћа се свети Петар,
Па говори брату Павлу:
»Натраг иди брате Павле
»Ти си млађан чобан био,
»Туђе с' овце замјесив'о,
»Туђе крао, па их клао,
»А своје си заштеђив'о —
»Не мож' са мном у рај поћи!«
Свети Петар у рај пође
За њим греде стари бабо
Па говори светом Петру:
»Стан', причекај, сине Петре,
»Да ја с тобом у рај идем!«
Говори му свети Петар:
»Ајде натраг стари бабо,
»Ниси гладна нахранио,
»Ниси жедна напојио,
»Ниси гола обућуо,
»Ни немалом уд'јелио,

»Ни за душу нам'јенио —
»Ниси раја достојао,
»Не мож' са мном у рај поћи !«
Свети Петар у рај пође,
За њим иде сека млада,
Па говори брату Петру :
»Причекај ме, брате Петре,
»Хоћу и ја с тобом у рај !«
Њој говори свети Петар :
»Ти си туђи везак везла
»Вуницу су устављала
»А ув'јек си говорила,
»Да ти није дотјецало —
»Не мож' са мном у рај ићи !«

С. М. Бабић, учитељ, Грахово.

7.

ДЈЕВОЈАЧКА КЛЕТВА

(»Бос. Вила« 1889. стр. 121.)

Синоћ мени кара-абер дође,
Од Травника, од мог суђеника,
Да се жени, жељела га мајка !
Да ме зове, на шир би му пошла
И пон'јела свилене дарове :
Свекру бâби — свилену кошуљу,
Свишћале му кости од болести,
Као моје срце од жалости !
Свекрвици — мрке јеменије,
Кад јој смркло, више не свануло !

Заовици — оковане ноже,
И њена се срећа оковала!
А снашици сјајно огледало,
На њега се губе огледале!
Мом драгану — везену мараму,
Колико је на марами крила,
Толико га пољубило змија.
Колико је на крушци крушака,
Толико га схватило пушака!
Колико је на мору бродова,
Толико га сватило громова!
Колико је у пољу сијена,
Толико га устр'јелило стр'јела!

Милан Мандић.

8.

НЕВЈЕРНИЦА

(»Бос. Вила« 1888. стр. 29.)

Шетао Нико млад
По бијелу Будим-град';
Гледала га Јелина
Прелијепа Влахиња,
Са висока чардака,
Са демирли пенџера.
Па говори Јелина,
Прелијепа Влахиња:
»Дођ' до вече Нико млад,
»Није дома Џелман-бан,
»Отиш'о је у тимар,
»Неће доћи за пет дан',

»И понеси ћемане
»И седефли тамбуре
»И злаћене лоунте
»И сребрене чегрте«.
Једва чека Нико млад,
Кад ће доћи први мрак.
Па он иде Јелини
Прелијепој Влахињи.
До по ноћи играше,
Од по ноћи пјеваше,
Кад сабаху, приспаше.
Диздар викну са града:
»Ко је туђин у граду,
»Ко се љуби потајом,
»Нека бјежи из града,
»Челман-бан је уз поље!«
Ал' то они не чују,
А што чују, не хају,
Већ још боље приспаше.
Јопет Диздар викну с' град':
»Ко је туђин у граду,
»Ко се љуби потајом,
»Нека бјежи из града,
»Челман-бан је пред врата!«
Ал' то они дочуше
И на ноге скочише.
Препаде се Нико млад.
На Ники је жут кавад,
Жући Нико, нег' кавад.
Говори му Јелина

Прелијепа Влахиња:
»Не препан' се Нико млад'!
»Сакрићу те у долаф,
»Ђе 'но стоје дукати,
»Ђе 'но Џелман не ходи,
»У години један дан«.
Сакрила га у долаф.
Остаде му ћемане
И седефли тамбура
И злаћене лоунте
И сребрене чегрте.
Оста сахат на пенџер',
Оста фесић на јастук'. —
У та доба Џелман-бан
Куцну алком на врата.
Излазила Јелина,
Отварала та врата.
Говори јој Џелман-бан:
»Душо моја Јелина,
»Што су косе мршене?
»Што су очи мућене?
»Што је лице блиједо?«
Говори му Јелина
Прелијепа Влахиња:
»Господине Џелман-бан,
»Ја сам ишла у хамам,
»Те су косе мршене,
»Глава ме је бољела,
»Н'јесам могла спавати,
»Те су очи мућене«.

Па изиђе Џелман-бан,
Те он иде на чардак:
»Душо моја, Јелина,
»Чије ј' ово ћемане
»И седефли тамбура?
»Чиј' је фесић на јастук?
»Чиј' је сахат на пенџер?«
Говори му Јелина
Прелијепа Влахиња:
»Господине, Џелман-бан,
»Туј долази Нико млад,
»И узајми сто дукат' —
»Остаде му ћемане,
»И седефли тамбура,
»Оста фесић на јастук',
»Оста сахат на пенџер«.
Говори јој Џелман-бан:
»Душо моја, Јелина,
»Дај ми кључе од долаф'
»Ђе ми стоје дукати!«
Говори му Јелина,
Прелијепа Влахиња:
»Господине, Џелман-бан',
»Имам синка блудника,
»Кључима се забављ'о,
»Кључе ми је 'губио!«
Ражљути се Џелман-бан
Удр'и ногом у долаф,
И обије тај долаф.
Препаде се Нико млад. —

Говори му Ћелман-бан:
»Не препан' се Нико млад!
»Кад сам био и ја млад
»Ја сам иш'о и незван,
»А ливше ли, ће сам зван!«
Даде Ники сто дукат',
И даде му ћемане
И седефли тамбуре,
И злаћене лоунте
И сребрене чегрте.
Даде фесић с јастука,
Даде сахат с пенџера:
»Ајде због ом Нико млад!«
Па говори Јелини,
Прелијепој Влахињи:
»Душо моја, Јелина,
»Ил' ћеш сабљу цјеливат'?
»Или мумом свијетлит'?«
Говори му Јелина
Прелијепа Влахиња:
»Господине Ћелман-бан,
»Твоја сабља трцина
»Пуна крви мрцина,
»И мене ће мрцинит' —
»Волим мумом свијетлит'!«
Кад то чуо Ћелман-бан
Скида младу Јелину,
Скинуо јој кошуљу
Катраном је натопи.
Преобуче Јелину,

Па запали кошуљу.
А он сједе вечерат'!
Говори му Јелина:
»Не дај, болан, Ћелман-бан,
»Не дај руке да горе!
»Доста су те грлиле«.
Говори јој Ћелман-бан:
»Више другог, нег' мене!«
Говори му Јелина:
»Не дај, болан, Ћелман-бан,
»Не дај уста да горе!
»Доста су те љубила«.
Одговара Ћелман-бан:
»Више другог, нег' мене!«
Говори му Јелина:
»Не дај, болан, Ћелман-бан,
»Не дај очи да горе!
»Доста су те гледале«.
Одговара Ћелман-бан:
»Више другог, нег' мене!«
Пусти душу Јелина,
Прелијепа Влахиња.

9.

БОЈ ЗА СУТОРМАНОМ

(»Бос. Вила« 1888. стр. 172.)

Вино пила три добра јунака
У Крајичко племе глуходолско,
У Црмници у земљи питомој.
Једно јесте Ђукановић Марко,

А друго је Михаљевић Ђуко,
А треће је Кузмановић Вуко.
А кад су се напојили вина
О свачему збора заћедоше
А највише о добру јунашвту.
Проговара Ђукановић Марко:
»Почујте ме оба побратима!
»Ево доба мину неколико
»Да с Турцима вјеру уфатисмо,
»Међу собом кавге да немамо:
»Од пролетњег дана Ђурђевога,
»До јесенског дана Митровога.
»Ал' та вјера не траја за дуго,
»Јера Турци вјеру преломише,
»Преко вјере бију Црногорце,
»Каручане љуте Крајишнике.
»Но вас молим да се послушамо:
»Да тридесет друга сакупимо,
»Па пођемо гори Суторману
»И чекамо Туђемилске Турке
»И шестане крваве хајдуке.
»Ако би нам Бог и срећа дала
»Да се, браћо, с њима удесимо
»И крвава боја заметнемо.
»Дивни ћемо спомен оставити,
»И погибшу браћу покајати!«
Кад га чуше два добра јунака
Пристадоше њему на бесједи
Али рече Михаљевић Ђуко:
»Чујеш, Марко, наша харамбашо!
»Ја ћу поћи чету сакупити

»По избору тридесет момака,
»Који могу стићи и утећи
»И дочекат' рану без лелека,
»И рањена угграбити друга ;
»Ал' кад будем Суторман планини
»Ви ћете ми, браћо, кабулити
»Да позовем Суличића Муја,
»Да јуначки метдан дијелимо,
»Ће гледају чете обадвије !«
Кад га оба чуше побратима
Обећаше да ће пристанути.
Па он скочи на ноге лагане
И тридесет сакупио друга
Из Глухога дола маленога ;.
Доведе их на Маркову кулу,
Те се хладна напојише вина.
Па се мала чета подигнула,
А пред њоме до три харамбаше,
Дође чета гори Суторману,
И на воду Башу починула ;
Воде пила, хљеба заложила.
Мало прође, не би неколико,
Докле Марка хабер допануо,
Да се Турска чета подигнула
Од крвава села Туђемила ;
А пред четом харамбаша Мујо,
И изишла за Лонац планину.
Кад је Марко гласе разумио,
На лагане ноге устануо,
И са њиме дружина уздана.
Кад се чета примаче Турцима

Тад завика Ђукановић Марко:
»Држ' се добро Суличићу Мујо!
»Кријући те ударити нећу,
»Па не реци да је пријевара!«
Па опали пушку џевердара,
Пут Турака нагон учинио,
А за њиме тридесет момака.
Ал' су Турци крвави јунаци,
Ни мало им умакнут' не шћеше,
Но се бију огњем из пушака,
А Мујо их соколи из гласа.
Ал' покликну Михаљевић Ђуко:
»Чу ли мене Суличићу Мујо!
»Ти се вазда по Крајини фалиш
»Да те нема бољег у Крајини;
»А и мене не куде јунаци.
»Но ако те була породила
»Изађи ми на мегдан јуначки,
»Да јуначки мегдан дијелимо,
»Ће гледају обадвије војске!«
Ал' се Мујо чути не чујаше,
Но једнако сокољаше Турке,
И сипљаше огањ из пушака
На јуначке мрке Црногорце.
Кад то виђе Ђукановић Марко
Јатагана оштра извадио
И у Турке јуриш учинио.
У то Турске пушке запуцаше,
Те му десну ногу саломише.
Паде Марко на зелену траву,
А Турци се на њега загнаше

Да му згодну одсијеку главу.
Ал' се рањен не да сјећи Марко
Него често пали џевердара
А кликује грлом гласитијем:
»Да ли роди Црногорка сина
»Који би ме данас уграбио,
»Да ме жива не сијеку Турци?
»Од Бога му Божја вјера тврда
»Дању њему шћана џевердара,
»Што га бољег у јунака нема!«
Кад га добар јунак разумио
Из Лимљана Косовићу Марко,
Он потрча Ђуковићу Марку
И изнесе њега из Турака.
Мало прође, не би неколико,
Ал' Србима добра помоћ дође
Од Лимљана тридесет момака,
А пред њима Становић Илија.
Како дође на Турке удрише;
С једне стране Становић Илија,
Са његовим ваљанијем друштвом.
С друге стране Михаљевић Ђуко
С његовијем друштвом ваљанијем.
Рашћераше кроз планину Турке
Ка' соколи црне вранетине;
Ђерају их Срби кроз планину,
Дођераше селу Туђемилу.
Живом ватром село поздравише,
Па се тада натраг повратише;
Понијеше Марка рањенога
И три мртве од Турака главе.

Дионисије Миковић

10.

МИЛОШ И МИЛИНКО

Кад је Мостар куга поморила,
У Мостару нико не остаде,
Разма једна сиротица Мара,
И у Маре два нејака сина;
Једно Милош, а друго Милинко.
Хранила их тугом и невољом,
Све невољом и преслицом туђом.
Ал' удриле рђаве године:
Ока вина по жут дукат била.
Ока брашна по два гроша здрава.
Тад их Мара 'ранит' не могаше,
Но Милоша цару поклонила,
А Милинка од Беча ћесару.
Вр'јеме прође за девет година,
Зарати се царе и ћесаре;
Па се двије искупише војске:
Једно царска, а друго ћесарска;
Док из војске изиђе ћесарске
Добар јунак на коњу зеленку,
Па он себи тражи мејданџију,
У Турчина, у цара турскога.
У Турчина доста мејданџија,

Али како који одлазаше,
Ни један се натраг не враћаше.
За три дана јуначког мејдана
Девет цару згуби мејданџија;
Кад четврто јутро освануло,
Опет зове на мејдан јуначки,
Ал' му нико изаћ' не смијаше.
Цар телала у војску пустио:
»Није л' мајка родила јунака,
»Ја сестрица брата одгојила
»Да се данас овдје придесио
»Да изађе на мејдан јуначки
»И погуби млада мејданџију?
»Честита бих њега оставио!«
Те гледао сиротан Милошу,
Па он оде цару под шаторе,
И овако цару проговара:
»Поочиме, цар Отмановићу,
»Ја ћу ићи на мејдан јуначки!«
А вели му Отмановић царе:
»Бе, аферим, моје д'јете драго,
»Ако теби Бог и срећа даде,
»Те ти згубиш млада мејданџију,
»Честита ћу тебе учинити!«
Узја Милош ђога од мејдана,
Па он оде, јунак, на биљгу,
Ђе ћесарски чека мејданџија.
А кад дође јунак на биљегу:
Оба бојним копљем ударише,
Оба бојна копља саломише,

Један другом ране не дадоше;
Петргоше перне буздоване,
Стадоше се њима ударати,
Буздованим' пера обломише,
Обломише и пера просуше,
Један другом ране не дадоше.
Тад бацише оне одломчине,
За добре се сабље уфатише,
На се њима ударат' стадоше;
Обје бритке сабље изломише,
До балчака сабље дођераше,
Један другом ране не задаше.
Кад оружје бојно поломише,
Од добријех коња одскочише,
Шчепаше се за прси јуначке.
Колико се лахко ухватише,
Ломе им се токе на прсима
И бијеле ковче на ногама,
Од велика зора јуначкога.
Носише се љетни дан до подне,
Један другом одољет' не може;
Обојицу пјене попануле.
А када се оба уморише,
Одскочише један од другога,
Па сједоше један спрам другога.
Дошкан рече дијете Милошу:
»Ој, Бога ти, незнани јуначе,
»Одакле си, од кога си града,
»Кад си тако зорли на међдану?«

А вели му дијете Милинко:
»Кад ме питаш, право да ти кажем,
»Ја сам јунак, из Мостара града,
»А не имам никога од рода,
»До једнога брата у свијету;
»Јеси л' чуо, јеси л' запамтио,
»Кад је Мостар кута поморила,
»У Мостару нико не остаде,
»Разма једна сиротица Мара.
»И у Маре два нејака сина?
»Па удрише рђаве године:
»Ока вина по жут дукат била,
»Ока брашна по два гроша здрава.
»Тад нас мајка 'ранит не могаше,
»Него мене поклони ћесару;
»А мог брата, дијете Милоша
»Поклонила Отмановић цару«.
Кад то чуо дијете Милошу
Скочи јунак на ноге јуначке:
»А ти ли си, мој брате Милинко?
»Ја сам, главом, Мостарац Милоше«.
Руке шире, у лице се љубе,
Па сједоше рујно пити вино.
Двије војске стале па гледају
Шта јунаци по међану раде:
Што оружја код себе имаше,
Што имаше, то све изломише,
А сад, ено, у лице се љубе
И заједно испијају вино.
Тад говори дијете Милошу:

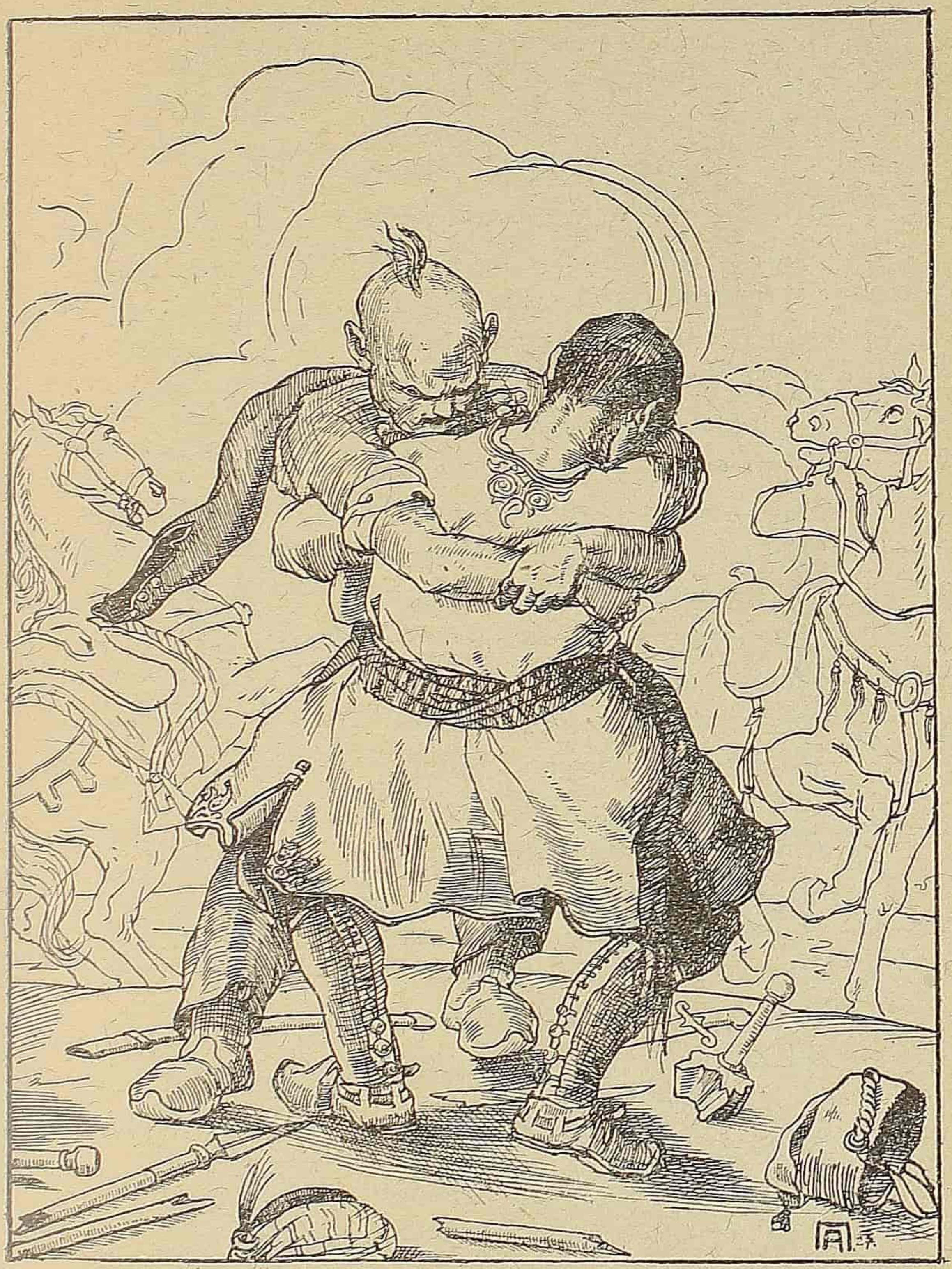

»Сад шта ћемо, мој брате Милинко?«
»Богме добро, мој брате Милошу,
»Хајде цару, а ја ћу ћесру,
»Моли цара, а ја ћу ћесара
»Нек' с' помире царе и ћесаре
»Да не гину на правди јунаци
»И рођена браћа на мејдану!«
Тад се они опет пољубише,
И одоше свак на своју страну.
Милош моли Отмановић цара.
А Милинко од Беча ћесара,
Док састаше цара и ћесара
Док састаше и док помирише.
Па говори Отмановић царе:
»Сад шта ћемо, мој мио ћесаре,
»А од ово двоје ђеце лудо?«
»Боме добро, мој милосни царе:
»Милинку ћу дати ђенералство,
»Ти Милошу што је теби драго!«
А говори Отмановић царе:
»Немој тако, од Беча ћесаре,
»Грéота је браћу раставити;
»Но ја ћу им земље поклонити,
»А ти ћеш им благо даривати!«
Па Милошу Мостар поклонио,
А Милинку Фочу даривао,
А ћесар им доста блага даде.
Па одоше походити мајку.
Од њих двије лозе остадоше:
Од Милоша Милидраговићи,

Од Милинка Владисављевићи.
И данас се диче по свијету,
И поносе родом јуначкијем.

Из збирке Н. Т. К.

11.

МАРА И МИЛЕ

(»Бос. Вила« 1886. стр. 379.)

Расте јела зелена,
Под њом платна свилена;
Под њом Мара болује,
Код ње Миле тугује.
»Што ти Миле тугујеш?«
»Како не бих тугова',
»Кад сам с њоме другова'
»И свашта јој обећа'
»Док нарасте повећа!«

Давид Поповић, Задар.

12.

ОМЕР И АНЂЕЛИЈА

Вино пије тридесет Турака,
Међу њима Мујо и Алија
А пред њима Танковић Османе.
Док завика Удбински диздаре,
Док завика Танковић Осману:
»Чу ли мене Танковић Османе,

»Ајд' испали до два абердара!
»Вр'јеме дошло ићи у котаре«.
Т'о је Осман њега послушао;
Он узима до два абердара,
Он узима у бијеле руке;
Па он иде на поље широко,
Те испали до два абердара,
И разапе зелена барјака;
Оде 'абер на чётири стране.
Чим пукоше до два абердара
Сакуши се до триста Турака,
Па пођоше доље низ Крајину.
Пред њима је Удбински диздаре,
И за њиме Танковић Османе.
Пред њега је сеја излазила,
Па је њему ти'о говорила:
»Ој Османе, ујела те гуја!
»Зар ти водиш чету у Котаре?
»Знаш ли, болан, ујела те гуја,
»Да је тамо давно погинуо,
»Погинуо Мујо и Алија?
»Зар ћеш ићи јадан без Омера?
»Стани, јадан, причекај Омера!«
Оде Осман не послуша љубе.
Низ Крајину Турци пођераше,
Све два и два пјесму запјеваше;
Ал' не пјева Танковић Османе,
Нити игра претила зеленка,
Јер му нема нејака Омера.
Повраћа се Османова љуба,

Повраћа се бијелу чардаку,
Па дозива нејака Омера:
»О Омере, моје д'јете драго,
»Оде диздар данас у Котаре
»И са њиме три стотин' Турака,
»А пред њима Тнковић Османе.
»Хајде, јадан, нејаки Омере,
»Да с' Осману у невољи нађеш!«
Кад је Омер ријеч разумио,
Разумио што му мајка каже.
Лаган скочи од земље на ноге,
Па на матер ршум учинио:
»Дај ми мати ђузел ђеисију,
»Да ја идем за њим' у Котаре!«
То је мајка њега послушала,
Па отвара попете сепете,
Она вади ђузел ђеисију,
И носи је у горњу одају,
Па је даје нејаку Омеру.
Он се свлачи, па се преоблачи,
А слуге му коња опремају,
Опремају дебела ђогина.
Кад се Омер л'јепо накитио,
Тад излази у мермер авлију,
А повика своје вјерне слуге:
»Вјерне слуге, повед'те ђогина!
»Вр'јеме дошло ваља путовати«.
Кад су слуге ријеч разумјеле,
Разумјеле свога господара,
Приведоше дебела ђогина.

Омер крочи, на ђогина скочи,
Па окрену преко поља равна.
Мало гони, ал' брзо пристиже,
Достигнуо Удбинског диздара,
Достигнуо на првом конаку,
Ђе су Турци ноћцу заноћили.
Кад у јутру јутро освануло,
Освануло и сунце грануло,
Погледао Удбински диздаре,
Погледао по дружини редом,
Док угледа нејаког Омера,
И његова претила ђогина.
Проговара Удбински диздаре:
»Хајде, браћо, данас да бјежимо,
»Оставимо то турско копиле,
»Док се није, млађан, пробудио«.
Послушаше Удбинског диздара,
Па кренуше пољем низ Крајину.
Спава Омер на првом конаку,
Виш' главе је привез'о ђогина;
А ђогат му добар мејданџија,
Па се ђого јаду осјетио,
Под Омером јендек ископао,
Те се Омер у јендек свалио
Па га тако из сна пробудио.
Погледује нејачак Омере,
Погледује с десна на лијево.
Ту не бјеше никога до Бога,
Осим Бога и доброга ђога.
Тад он скочи на ноге лагане,

Па посједе претила ђогина,
И поћера за својом дружином,
Мало гони, ал' брзо пристиже.
Истом Турци на домак Котара,
Достиже их нејачак Омере,
Ђе су Турци в'јеће учинили.
Проговара Удбински диздаре:
»Је ли мајка родила јунака,
»Да се данас овдје задесио,
»Кој' ће сићи у Котаре равне,
»А до куле Гавран капетана?«
Сви јунаци ником поникоше,
И у црну земљу погледаше,
Како трава на завојке расте,
Баш к'о дојке у младе дјевојке;
Ал' не гледа нејачак Омере,
Он не гледа у зелену траву,
Већ диздару међу очи црне.
Проговара нејачак Омере:
»Ев' јунака, родила га мајка,
»У дружину данас опремила,
»Кој' ће сићи у влашке Котаре,
»А до куле Гавран капетана.
Па поскочи на ноге лагане,
И полеће низ поље зелено,
За њим лети Танковић Османе
И заставља нејака Омера:
»Стан' Омере, ујела те гуја,
»Не иде се тако у Котаре!«
Мила мајка нејаку Омеру

Одгојила перчин до рамена.
Осман њему перчин извадио,
Па он плете ситне плетенице,
У њих меће крсте и иконе,
Још некакве ситне мерџалисе,
И овако њега сјетовао:
»Када сиђеш млађан, у Котаре,
»На прву ћеш стражу ударити,
»Ће 'но сједи тридес' капетана,
»Што чувају мртвог баба твога,
»Мртву њему они не вјерују,
»Да им какве јаде не зададе.
»Ти ћеш њима Бога називати;
»Они ће ти Бога прихватити
»И овако теби говорити:
»»Прођи здраво од мора катанче!«
»И тако ћеш здраво пролазити.
»Када прођеш тридес' капетана,
»Што чувају мртвог баба твога,
»На другу ћеш стражу ударити,
»Ће 'но сједи шесет капетана,
»Што чувају мртвога Алила,
»Твог амицу, нејаки Омере,
»Мртву њему они не вјерују,
»Да им какве јаде не зададе.
»И њима ћеш Бога називати;
»Они ће ти Бога прихватити,
»И овако теби говорити:
»»Прођи здраво, од мора катанче!«
»И туда ћеш здраво пролазити.

»А кад стигнеш у равне Котаре,
»А до куле Гавран капетана,
»Излазиће Гавран капетане,
»И њему ћеш Бога називати.
»Он ће теби Бога прихватити
»И овако теби говорити:
»»Одакле си, од мора катано,
»»Одакле си, од ког' ли си града ?«
»Ти ћеш њему 'вако говорити:
»»Ја сам главом од Будима града,
»»Служио сам будимскога краља,
»»Служио га за девет година,
»»Не даде ми паре ни динара.
»»Већ сам чуо за равне Котаре
»»И у њима Гавран капетана,
»»Па га тражим по бијелу св'јету,
»»Да га дворим до суднјега дана,
»»Не би л' код њег' љеба издворио.««
Све то памти нејачак Омере,
Па окрену у равне Котаре.
Кад је био на домак Котара,
На прву је стражу ударио,
Ђе 'но сједи тридес' капетана;
Он је њима Бога називао,
А они му љепше прифатили,
И овако њему говорили:
»Прођи здраво, од мора катанче!«
Кад је био у равне Котаре,
На другу је стражу ударио,
Ђе 'но сједи шесет капетана;

Он је њима Бога називао,
А они му љепше прифатили,
И овако њему говорили:
»Прођи здраво, од мора катанче!«
А кад Омер у Котаре уђе
Право иде Гаврановој кули.
Са куле га Гавран опазио,
Из куле је Гавран излазио,
И сусреће нејака Омера.
Омер му је Бога називао,
А Гавран му љешше прифатио,
Па он пита нејака Омера:
»Одакле си, од мора катано?
»Одакле си, од ког' ли си града?«
А Омер му нејак одговара,
Како га је Осман сјетовао:
»Ја сам главом од Будима града,
»Служио сам будимскога краља,
»Служио га за девет година,
»Не даде ми паре ни динара.
»Већ сам чуо за равне Котаре.
»И у њима Гавран капетана,
»Па га тражим по бијелу св'јету,
»Да га дворим до суднега дана,
»Не би л' код њег' љеба издворио.
Кад то чуо Гавран капетане,
Од радости загрли Омера,
И он чини велико веселье.
Сакупио градске капетане
И остале котарске сердаре.

Гавран скупи триста дјевојака.
Пред њима је дилбер Анђелија
Мила сеја Гавран капетана.
Све дјевојке пјесме припјеваше,
И весело коло поведоше,
Ал' не пјева дилбер Анђелија.
За њом иде лијепа Марица
Она носи плетену канџију,
Па удара дилбер Анђелију:
»Пјевај, кујо, дилбер Анђелијо,
»Нема теби нејака Омера,
»Коме си се млада обећала!«
Све то слуша нејаки Омере,
На прилази Гавран капетану
И овако њему проговара:
»Је ли изун, Гавран капетане,
»У лијепо коло дјевојачко?«
Вели њему Гавран капетане:
»Јесте изун, танано катанче,
»Баш ако ћеш и до моје Анђе«.
То је Омер једва дочекао,
Па од земље на ноге скочио;
До Анђуше коло раскинуо,
У коло се млађан уфатио.
Он Анђуши руку притискује,
А ногом је лако причепљује.
Анђуша је њему говорила:
»Одмакни се танано Латинче,
»Нисам лице своје одгојила,
»Да ме љубе танани Латини,

»Већ делија, нејаки Омере«.
Онда Омер њојзи говорио:
»А Бога ти, дилбер Анђелијо,
»По чему би позна̨ла Омера?«
Вели њему дилбер Анђелија:
»Давно су ми, младој, говорили,
»Говорили Мујо и Алија,
»Мио бабо и јунак амица
»Док су код нас у тавници били —
»Да је Омер из бешике пао,
»Да је пао у ватрицу живу.
»На руци му нишан остануо,
»По томе бих познала Омера«.
Тад говори нејаки Омере,
Тад говори дилбер Анђелији:
»Је ли вјера, дилбер Анђелијо,
»Да ме нећеш брату проказати?«
Говори му дилбер Анђелија:
»Јесте вјера, млађано катанче.
»Да си главом нејаки Омере,
»Не бих тебе брату проказала«.
Кад то чуо нејаки Омере,
Он узгрну свилене рукаве,
И показа нишан на мишици.
Који му је, лудом, остануо
Кад је нејак у ватрицу пао.
Кад то виђе дилбер Анђелија,
Запјевала грлом бијелијем.
Лете слуге на бијелу кулу.

На муштулук Гавран капетану.
Ко је први на муштулук дош'о
На муштулук Гавран капетану.
Да је њему сеја пропјевала,
Он му даје небројено благо.
Ко је други на муштулук дош'о,
Њему даје коња нејахана:
А ко трећи на муштулук стиже
Њему даде чоху недерану.
Сутра данак кад је освануо,
Вели брату дилбер Анђелија:
»О мој брате, Гавран капетане,
»Ја бих тебе нешто замолила,
»Да ми дадеш изун и слободу,
»Да изађем на врело студено,
»Да поведем триста дјевојака
»И са њима млађано катанче«.
Њој говори Гавран капетане:
»Слободно је, дилбер Анђелијо,
»Ти изиђи на врело студено
»И поведи триста дјевојака,
»А ако ћеш и младо катанче«.
Кад је Анђа брата разумјела,
То је она једва дочекала;
Па од земље на ноге скочила,
Те скупила триста дјевојака,
И са њима млађано катанче.
Кад су били на врело студено,
А да видиш нејака Омера,
Подвикује из грла бијела:

»Ђе с' Османе, нијђе те не било!
»Ево, брате, лова изненада«.
Кад је Осман њега разумио,
Он поскочи на ноге лагане,
И долеће у помоћ Омеру.
Заробише триста дјевојака,
И са њима дилбер Анђелију.
Па одоше у гору зелену.
Туј су своје друштво састанули.
Омер им је шићар дијелио
Дијелио лијепе дјевојке:
Сваком момку по добру дјевојку,
А диздару лијепу Марицу.
Себи узе дилбер Анђелију,
Па је љуби, док се не пробуди.

Из збирке: **Н. Т. К**

13.

ДЈЕВОЈАЧКА ЖЕЉА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 91.)

Фалила се лијепа дјевојка: —
»Сад ме просе двоји троји свати:
»Од Мостара и од Сарајева,
»Трећи свати мој комшија први.
»Да ми сада на муштулук дођу,
»Да ме бабо не да у Сарај'во,
»Ја бих дала пола руха свога;
»Да ми сада на муштулук дођу,
»Да ме не да ка Мостару граду,

»Ја бих дала рухо свеколико;
»Да ми сада на муштулук дођу,
»Да ме бабо за комшију даде,
»Ја бих дала једно око моје,
»А једно бих себи оставила,
»Којим бих се комше нагледала! —
»Илем компе, илем срце моје!
»Да сам ружа, бих се пресадила,
»У комшину башчу усадила,
»У комшиној процвала бих башчи,
»Нек' ме бере мој комшија драги,
»Нек' ме бере, нека ме мирише;
»Илем компе, илем срце моје!
»Да сам лоза, бих се пресадила,
»Уз комшине дворе усадила,
»Вијала се уз комшине дворе,
»К'о бих и ја уз комшију мога;
»Да сам вода, бих се навратила,
»Пред комшине дворе ижљевала,
»Нек' ме пије мој комшија драги,
»Нек' ме пије и нек' се умије,
»Не би ли му у срцу остала!«
Млиде она нико и не чује,
Ал' је бабо и слуш'о и глед'о;
То је баби врло жао било,
Па око ње кулу саградио,
Не оставља врата ни пенџере,
У њу мење своју ћерцу драгу.
А она је у Бога искала:
»Пусти Боже муње и громове,

»Разби кулу мила бабе мога!
»Да ја вићу мог комшију драгог:
»Јаше л' коња по мејдану комшо,
»Носи л' коњић според комшом главу?«
Код Бога јој магбул дова била,
Бог пушћао мује и громове,
Бабину јој кулу проломио,
А њу баци у комшину башчу.
Комшија јој бјешо уранио,
Па је јами за бијелу руку,
Па је вјенча себи за љубовцу.

Вид Вулетић-Вукасовић, Дубровник.

14.

ЈОВО ЧЕЛЕБИЈА И МАРА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 92.)

Уз пут цвала румена ружица,
Уз пут цвала, низ пут опадала.
На Марине дворе наносаше,
Ал' у двору нико не бијаше,
Него Јово и са њиме Мара.
Мара везе а Јован-бег пише,
Неста Мари срме на умаку,
Неста Јови мрка мурећефа.
Говорио Челебија Јово:
»О, Бога ти, драга Маро моја
»Довати ми књигу громовника,
»Да ја видим какви су гријеси«.
То је Мара Јову послушала,

Додаде му књигу громовника,
Па он Мари из књите казује:
»Прво гријех, — не слушати мајку;
»Друго гријех, — љубит' не вјенчану;
»Трећи гријех — гледати ђевојку,
»Гледати је, па је оставити«.
Мара Јови потихо говори:
»Ајд' не лудуј, челебија Јово!
»Гријех кажеш, о гријеху радиш,
»Мене гледаш, оставит' ме хоћеш«.
Стаде јој се Јово заклињати:
»Нећу Маро, живота ми мога,
»Живота ми и мога и твога.
»Ја ли ћу се тобом оженити,
»Ја ли тобом, ја ли црном земљом!«
Таман они о том говораху,
Док ето ти мајке Јованове.
Она виче челебију Јову:
»Ајде ,Јово, двору бијеломе,
»Мајка ти је довела ђевојку!«
Јово својој говорио мајци:
»Нећу, богме, моја мила мајко,
»Ево моје код мене ђевојке«.
Мајка оде, братац Јовин дође,
Те говори своме брату Јови:
»Ајде Јово, двору бијеломе
»Мајка ти је довела ђевојку!«
Ал' говори челебија Јово:
»Нећу богме, мој милосни брате,
»Ево моје код мене ђевојке«.

Забрину се мајка Јованова,
Те је опет Јову дозивала,
Извадила дојке из њедара:
»Ајде, Јово, проклета ти рана,
»Да ти скинеш са коња ђевојку!«
Јово плаче, а мајци говори:
»Нећу, богме, моја мила мајко,
»Ево моје код мене ђевојке«.
Моли му се племенита Мара:
»Ајде, Јово, да т' не куне мајка!«
Плачући се они растадоше.
Оде Јово двору бијеломе,
Па он скида са коња ђевојку,
Изведе је на горње чардаке.
Дан ми прође, тавна ноћца дође.
Сједе Јово на меке душеке,
А ђевојка на сепет сандуку.
Узе Јово седефли тамбуру.
Ситно куца танко пошијева:
»Сада мисли моја драга Мара,
»Да ђевојци пурли дувак скидам;
»Нећу Маро, живота ми мога,
»Живота ми и мога и твога;
»Сада мисли моја драга Мара,
»Да ђевојци б'јело лице љубим;
»Нећу Маро, живота ми твога,
»Живота ми и твога и мога.
»Ја ћу твоје обљубити лице,
»Ја ли твоје, ја л' у земљу лећи!«
Цвили, плаче лијепа ђевојка,

Њој говори челебија Јово:
»Ој ђевојко, добре среће била,
»Није за мном, веће за другијем —
»Ти подигни пурли дувак с лица,
»Да ја видим твоје б'јело лице!«
Ђевојка је Јову послушала,
Те подигну пурли дувак с лица.
Сину лице, кано жарко сунце.
Кад то виђе челебија Јово,
Јово јој је тихо говорио:
»И љепша си и виша од Маре,
»Али ниси моме срцу драга,
»К'о што 'но је драга моја Мара«.
Па он узе ноже оковане,
Те се моли лијепој ђевојци:
»Ој Бога ти, лијепа ђевојко,
»Не дај гласа, до бијела дана,
»Док се моја навесели мајка,
»Док се моје секе напјевају.
»И поздрави моју милу мајку:
»Нек' начини табут од седефа,
»А носила од жута шимшира;
»Нек' ме носе момци нежењени,
»Нек' ме спусте на ново стоборје,
»Под пенџере моје драге Маре,
»Нек' ме Мара види са пенџера;
»Открите ми рану на срдашцу
»Нека види моја драга Мара«.
Па се ножем у срце удрио,

На ножу је срце извадио.
Кад се свану и сунце ограну,
Ал' ето ти Јовановè мајке:
»Устај беже, устај Јован-беже!
»Синоћ не шће да идеш с ђевојком
»А јутроске нећеш да устанеш!«
Док зацвиље лијепа ђевојка:
»Бог т' убио Јованова мајко,
»Што растави и мило и драго,
»Давно ти је Јово преминуо.
»Веће те је Јово поздравио:
»Да начинин табут од седефа,
»А носила од жута шимшира;
»Да га носе кроз нову чаршију
»Нек' га спусте на ново стоборје,
»Под пенџере, гдје му Мара везе.
»Нек' открију рану на срдашцу,
»Да је види Мара са пенџера«.
То је мајка Јову послушала,
Те направи сандук од седефа.
А носила од жута шимшира.
Носе Јову момци нежењени,
А носе га кроз нову чаршију;
Спустише га на ново стоборје
Под пенџере, гдје му Мара везе.
Открише му рану на срдашцу,
Да је види прелијепа Мара.
А кад виђе Мара са пенџера,
Она цикну кано гуја љута.
У руци јој срмали маказе,

Маказам' се у срце удрила.
Мртва Мара паде код ђерђефа.
А зацвиље злато Маре мајка:
»Богом браћо, млади носиоци,
»Причекајте и другог мејита«.
Док је мајка Мару опремила,
Понесоше и Јову и Мару.
Заједно им раке ископаше,
Кроз земљу им руке саставише,
И у руке везене јаглуке.
Међу њима мрки трнак раст'о;
То не била мрка трњиница,
Већ то била Јованова мајка,
У земљи им руке растављала.

Васо М. Ћуковић.

15.

УДОВИЦА — БУДИМСКА КРАЉИЦА

(»Бос. Вила« 1887. стр. 123.)

Кад су Турци Будим освојили,
Заробили краља будимскога
Остаде му Будимска краљица,
А са своје двоје дјеце лудо:
Нејак' Јован од дванест година
И Јелица од седам година.
Тако стало за седам година,
Тада рече Будимска краљица:
»Чујете л' ме четири робиње,
»Угријте ми воде и сафуна,

»Да умијем своје б'јело лице,
»Да се свучем, те се преобучем«.
У млађега поговора нема,
И скочише четири робиње,
Угријаше воде и сафуна.
Она уми своје б'јело лице,
Па се свуче, те се преобуче:
Једна глава, а два истифана;
Једно грло, три дробна ђердана;
Једне руке, троје белензуке;
Једне уши, четвере минђуше.
Прекрила се стамболском чаткијом
И на ноге седефли нануле,
Па завика грлом и авазом:
»Чујете ли четири робиње,
»Донесите муме и свијеће!«
Донесоше муме и свијеће.
Једне носе скуте и рукаве,
Друге носе муме и свијеће,
Па одоше Јови у одају.
Кад је дошла до Јована свога,
Онда мајка Јову говорила:
»Чу ли мене дијете Јоване!
»Ја сам млада, ја бих се удала«.
А Јован јој 'вако говорио:
»Ајд' не лудуј, моја стара мајко!«
Опет вели Будимска краљица:
»Чу ли мене, дијете Јоване!
»Ја сам млада, ја бих се удала«.
Одговара дијете Јоване:

»Не будали, моја стара мајко!
»Ко ће мене књизи научити?
»Ко ће мени земљом управљати?
Проговара Будимска краљица:
»Бог ће тебе књизи научити,
»Добри људи земљом управљати.
»Већ чу ли ме дијете Јоване,
»Ја сам млада, ја бих се удала«.
Ражљути се дијете Јоване,
Па говори Будимки краљици:
»Бог т' убио, моја стара мајко,
»Хајд' отиђи у пјану механу,
»Ђе 'но сједи седам капетана,
»И све редом један до другога.
»Ајде, мајко, за кога ти драго,
»Само немој за Јанкића, мајко!
»Скоро сам се с' њиме завадио
»У планини, ладно пијућ вино«.
Кад зачула Будимка краљица,
Пошетала у пјану механу,
Па кад нађе седам капетана,
Свима редом ижљубила руку,
А најпошље Јанкић капетана.
Загрлила и пољубила га.
А вели јој Јанкић капетане:
»Одмакни се, Будимска краљице,
»Уз'о бих те за вјер'ницу љубу,
»Ал' не смијем од Јована твога«.
Проговара Будимска краљица:
».Лако ћемо за Јована мога!

»Ви хајдете Ђетелу језеру,
»Попаните по зеленој трави;
»Ја ћу ићи до Будима града
»И хоћу се разболети млада,
»Кол'ко ћу се млада разболети,
»Вас ћу Будим забун учинити,
»Долазиће дијете Јоване,
»Свакакве ће понуде нудити,
»А ја ћу му 'вако говорити:
»Док је био од Будима краље,
»Он је мени донио Ђетела,
»Па би мени одмах лакше било«.
То изусти, оде до Будима,
Па се она млада разбољела:
Кол'ко јечи, сва одаја звечи,
Вас је Будим забун учинила.
Долази јој дијете Јоване,
Па он пита остарелу мајку:
»Би ли ишта од понуда мајко?«
Болно јекну Будимска краљица:
»Ја ти ништа од понуда нећу,
»Већ да ми је воде са Ђетела,
»Да с' умијем и да се напијем,
»Чини ми се, лакше би ми било«.
Поскочио дијете Јоване,
Па он узе двије пушке мале,
А гледа га Будимска краљица:
»Бог т' убио дијете Јоване!
»Под оружјем — знаш — лијека нема«.
Он остави двије пушке мале,

Па узима сабљу бријаткињу,
Што је њему бабо саковао.
Она на њег' очи исколачи:
»Под оружјем — знаш — лијека нема«.
Он остави сабљу бријаткињу,
Па он узе од злата матару,
Те он спаде у равне подруме,
Па посједе дебела врапчића.
Коња јаше, Бога помињаше,
Окрену се пољем зеленијем.
Кад Јелица брата угледала,
Ће не носи ништа од оружја,
На бијелу излећела кулу,
Па на мајку јорган набацила,
Са чивије сабљу прихватила,
Па је носи свом брату Јовану:
»О мој брате, дијете Јоване!
»Ето теби сабље оковане.
»Кад си био од сједам година,
»Што је теби бабо саковао,
»Ако теби до невоље дође,
»Нек' се сабља у невољи нађе,
»Удовици није вјеровања!«
Узе Јован сабљу оковану,
Па он оде пољем зеленијем
И ето га Ћетелу језеру.
У лијепа доба долазио,
Баш у јутру, у огранак сунца,
Па спануо са коња врапчића,
Умио се и Богу молио,

И матару воде наточио,
Па посједе бијесна вранчића.
Мили Боже, на свему ти хвала!
Вјетра нема, а планина јечи.
Кад се њему даде погледати,
За њим лети седам капетана,
А пред њима Јанкић капетане,
Носи голу сабљу у рукама,
Да Јовану осијече главу.
Виђе Јован да ће погинути,
Па за своју сабљу прихватио,
Дохватио Јанкић капетана,
На дохвату по бијелу врату
И он њему посијече главу.
Кад то виђе све шест капетана,
Побјегоше гори у планину.
Што му бјежи ни гонити неће,
Што не бјежи сабљом исијече.
Па он узе главу Јанкићеву,
Па је баца коњу у зобницу,
Па је носи својој старој мајци,
А на име зелене јабуке.
Јанкићево узе одијело,
Па се свлачи, те се преоблачи,
Да га не би познавала мајка.
Па посједе његова кулаша,
За кулаша привеза вранчића,
Па ето га пољем широкијем.
А да видиш Будимске краљице,
Ће скочила на ноге лагане,

Па скупила триест ђевојака,
По Будиму граду бијеломе,
По Будиму и око Будима,
Па на кули коло уфатила,
А узела седефли тамбуру,
Ситно куца танко попијева:
»Сад ће доћи Јанкић капетане,
»И дон'јеће Јованову главу«.
Кад је шћерца ријеч разумјела,
Проли сузе низ бијело лице,
А кральица на ноге скочила,
Па Јелицу шћерцу ухватила,
Па јој узе девет плетеница,
А челикли надак прихватила,
Замота јој девет плетеница,
Па је вуче, а надаком туче,
Док је шћерцу у крв обојила,
Почупа јој девет плетеница.
Онда узе срчали дурбина,
Наслони га на демир-пенџера
Развуче га на седам каната,
Што 'но гледа на седам сахата.
На дурбин је поље прихватила
И познаде дијете Јована.
Бирдем паде, па се бајилиса .
У та доба дијете Јоване,
А пред њега сека ишетала,
Па све брату по истини каже,
Што је било и како је било.
А кад Јован ријеч разумио,

Он под кулом разјаха кулаша,
Па изађе на бијелу кулу
И дозива своју стару мајку:
»Стара мати, родитељу стари!
»Ево теби зелене јабуке,
»Спремио ти Јанкић капетане«.
Вели њему Будимка краљица:
»Бог т' убио, дијете Јоване!
»Зар ти немаш одијела свога,
»Већ узимаш ћузел одијело,
»Одијело Јанкић капетана«.
Одговара дијете Јоване:
»А Бога ми моја мила мајко,
»Немаде ме чиме даривати,
»Већ ми даде зелену јабуку«.
Кад Будимка ријеч разумјела,
Поскочила на ноге лагане.
Јово вади из торбе јабуку,
Кад јабука Јанкићева глава.
А кад виђе Будимка краљица,
Она паде, па се бајилиса.
Јован сподби челикли надака,
Па јој узе девет плетеница,
Па је вуче, а надаком туче,
Док је свуче под бијелу кулу
Ђе је грјешну испустила душу.

Душан Ст. Поповић.

16.

КРАЉЕВИЋ МАТИЈА

Чедо нина Краљевића мајка
Свог унука луда и нејака.
Чедо нина а сузе прољева,
Јер је њојзи за невољу љуту;
Снаха јој је чедо породила,
Лудо чедо, али мушка глава,
А прилично за дубра јунака,
А налик је на свога бабајка.
Ал' залуду, фајде не имаде,
Остала је сиротиња љута;
Чедо нема бâба ни амиџе,
Нити има ђеда ни ујака.
Ђеда су му погубили Турци,
А бабајка сургун учинили;
На Косову дајко погинуо,
Ђедовину ссвојили Турци,
На бабове земље ударили;
Три велика града освојили,
Пећ велику — и поље Косово,
И сву Шару, велику планину,
И град Призрен под Шаром планином,
Ђе су српски цари царовали,

Царовили и круну носили,
Ђе је сјала круна Немањића,
Сад оданле црна бије тама.
Приватиште града Вучитрна.
Красно српско мјесто од старина;
У њему се цари састајали,
Дичили се и поносили се
Што су славу у њему имали,
Многе цркве, славне задужбине
Што су народ у њему имали,
С народом се цари поносили.
Тако бака уз бешику цвили,
Па овако унуку говори:
»Расти боље, моје чедо лудо!
»Да познадеш своју ђедовину,
»Ђедовину, па и бабовину.
»Доброга си рода и кољена,
»Имао си добра ђеда свога,
»Свога ђеда, краља Вукашина
»Скадар ти је ђедовина била.
»Имао си баба још бољега,
»Свога баба Краљевића Марка
»Прилип ти је, чедо, бабовина.
»Ал' га данас преузели Турци«.
Тако пјева уз бешику бака.
То се чуло до Стамбола града,
То дочуле цареве делије,
Па казују цару Сулејману:
»Цар Сулејман', од истока сунце!
»Ти си Марка сургун учинио,

»Да ти земље почину од кавге.
»Како ће ти земља починути
»Кад ће гори на земљи постати!
»У Марка се чедо находило,
»Што ће теби, царе додијати,
»И твоје ће царство расцарити«.
Све казују цару Сулејману,
Шта говори Краљевића мајка.
Кад то чуо царе Сулејмане,
Спрема брже тридесет делија,
Да погубе чедо Краљевића.
То дочула султанова сеја,
Стара нена, Маркова помајка,
Жао јој је до Бога милога!
Марко јој је сина избавио,
Што избавит' други не моагше.
Брзо нена Татарина спрема.
До Прилипа, до Маркова града,
Нека каже мајци кукавици,
Да сакрије чедо пренејако,
Чедо хоће однијети Турци.
Дође татар до Прилипа града
Абер даје Краљевића мајци.
Кад то чула Краљевића мајка,
Цвили, јадна, као гуја љута,
Па дозива слугу Милутина:
»Спремај слуго себе и вранчића!
»Додаћу ти чедо из бешике,
»Узми чедо у крило јуначко,
»Припаши га пасом свиленијем,

»Покрићу те диван кабаницом,
»Насућу ти у егбета блага,
»Нека имаш трошка за ашлука;
»Бјежи, сине, у земљу Русију,
»Носи чедо лудо и нејако,
»Да га луда не сијеку Турци«.
Што је рекла, то је учинила,
Оде слуга у земљу Русију,
Мало било, дуго не трајало,
А делије у Прилип стигоше,
До бијеле куле Краљевића,
Траже чедо лудо и нејако.
Проговара Краљевића мајка:
»Скоро ми је чедо преминуло«.
То делије вјеровати неће,
Траже чедо ђе је закопано,
И копају по гробљу хришћанском
Што су ђеца скоро покопана.
Из гробова ђецу повадише.
Љуто цвили сиротица мајка,
И саму се Богу ражалило.
Ведро бјеше, па се наоблачи,
Па почеше сијевати муње,
И пуцати из неба громови.
Док завика делибаша Ибро:
»Ej ви Турци, Бога не вићели!
»Ако нас је царе опремио
»И дао нам од руке фермане,
»Да из двора чедо доведемо,
»Ми немамо у царском ферману,

»Да из гроба ђецу повадимо«.
Ту из гробља побјегоше Турци,
И одоше бијелу Стамболу.
Оде слуга, јадан, у Русију,
И тако му добра срећа била,
Здраво чедо у Русију дође.
Даде чедо од Русије краљу,
А слуга се натраг повратио.
Тако стало за дван'ест година.
Дијете је књигу изучило.
Одвише га краље миловао,
Јера бјеше јунак од јунака;
Коња јаше и паше оружје.
Па још поче заметати кавгу
По чаршији и по базрђанам'.
Па међу се народ проговара:
»Ја шта ради Прилипско копиле,
»Што га мајка с Турцима родила!«
То дочуо Краљевић Матија,
Жао му је до Бога милога,
Сузе рони, па краљу говори:
»Дај ми изун славни господаре,
»Да ја идем својој домовини«.
Ал' не каже што је и како је.
Уставља га од Русије краље,
Ал' залуду, вајде не бијаше.
Опреми се Краљевић Матија,
Да он иде својој бабовини.
Пратио га од Русије краље,
Па му краље благослове даје:

»Хајде сине, па ти сретно било,
»Осветио ђеда и бабајка !«
Куд год иде дијете Матија
Дође право до Прилипа града,
А до куле Краљевића Марка.
На авлији отворена врата,
Разишле се Краљевића слуге.
Нагна момак коња у авлију,
У авлији одсједе врапчића ;
Сам се вранац по авлији вода,
А Матија из авлије вичe :
»Да л' је ово Краљевића кула ?
»К'о да у њој нијеe никог нема !«
То дочула Краљевића мајка,
Па дозива љубу Краљевића :
»Снахо мила, ако Бога знадеш,
»Какво момче по авлији шеће ,
»К'о да ј' своје милу брату твоме,
»Твоме брату, Змајовитом Вуку,
»А братац је теби погинуо«.
Кад то чула љуба Краљевића,
Силазила низ бијелу кулу,
Младо момче у авлији нађе.
Па јој момче божју помоћ вичe,
Још овако њојзи проговара :
»О госпојо, млада из кафаза !
»Је ли ово кула Краљевића ?«
Њему мајка љепше одговара :
»О, Бога ми, млади јабанлија,
»Баш је ово кула Краљевића,

»Ја сам љуба Краљевића Марка;
»Ал' ми нема дома господара,
»Има веће шеснаест година
»Турци су га сургун учинили.
»Веће хајде на танке чардаке,
»Тебе зове Краљевића мајка«.
Осјети се дијете Матија:
То је мајка што га је родила.
Па га ето уз бијелу кулу
Ће 'но сједи мајка Краљевића.
Њојзи унук божју помоћ виче,
Капу скида па јој руку љуби;
Сједе бака њега уз кољено,
Па га пита Краљевића мајка:
»Оклен ли си, српско момче младо?
»Као да си од рода нашега?«
Проли сузе Краљевић Матија,
Па овако баки проговара:
»Јадна бако, мога баба мајко!
»Чини ми се да си моја бака,
»По прилици како људи кажу
»Родила ме љуба Краљевића,
»Али не знам ко је био бабо,
»Јер ме ђеца копиљаном зваху.
»Јадна бако, ако Бога знадеш,
»Кажи право ко је мени бабо!
»Шта је било од мога бабајка?«
»Ја сам главом Краљевић Матија«.
Кад то чула Краљевића мајка,
Од радости на ноге скочила,

Од очију сузе просипала,
Свог унука руком загрлила.
Позна љуба Марка Краљевића
Свога сина, дијете Матију;
Па је сина руком загрлила,
А син мајци руку пољубио.
Мало сјели у танку чардаку,
Проговара Краљевића мајка:
»Ја мој синко, дијете Матија,
»Твој је бабо Краљевићу Марко,
»Ђедо био краље Вукашине;
»Обадва су ситурали Турци«.
Све му бака по истини каже.
Кад то чуо Краљевић Матија,
Он овако њојзи проговара:
»Моја бако, и мила и драга
»Одох свога потражити баба;
»Ил' га наћи, или осветити,
»Или, бако, и ја погинути«.
То јој рече на ноге скочио.
Уставља га и бака и мајка
Свѐ ронећи сузе низ образе;
Ал' залуду ,вајде не имаде,
Сађе момак на мермер.авлију,
Слуге су му коња доводиле.
Момак бâки »остај због ом« вичe,
Старој баки и рођеној мајци;
Пољуби их у скут и у руку,
Па посједе дебела врапчића;
Прекрсти се и Бога спомену,

Оде момак пољем зеленијем.
Гледала га остарјела бака,
Стара бака и рођена мајка,
Докле могле очима схватити.
Оде момак до Стамбола града,
До сараја цара Сулејмана.
Сједи царе у сарају своме,
Око њега дванаест везира,
И четири башчауша прва;
Око цара породица царска.
Сједи царе на софи дивана,
Сеир чини бијела Стамбола.
Три везира цару уз кољено,
Што царују според цара први;
Башчауши, измећари царски,
Једни дворе цара на ногама,
Други држе око цара скуте,
Да се цара сунце не дотиче.
Од цара се пô Стамбола сјаје:
На глави му зелен камен драги;
На врху је на кубе јабука
У јабуци три турска мјесеца
Сва три бјеху од драгог камена;
Наоколо алем капе царске
Изведене на кубе мунаре,
У јабуку врхови дотичу,
Около се на чекрк окрећу;
Уз минаре искићене гране
Са бисером и драгим каменом,
Шевак даје на четири стране

На цару је џубахија златна,
До пола је од злата шљевата,
А од пола бисером кићена,
Мијешана с драгијем каменом,
Уз рукаве извезене гране,
И од злата софе ижљевене
На ћемере на четири стране;
Ћемери су од злата шљевени,
А у драги камен окићени,
Па се сјаје цару по дивану.
Све погледа дијете Матија,
Право иде цару на дивану.
Виђе царе момче јабанлију.
Везирима царе проговара:
»Пропушћите момка кроз сараје,
»Кроз сараје, мени на дивана;
»Ја бих рек'о, њега гледајући,
»Да се момче мени замучило«.
Башчауше у сретање спреми,
А везире од себе отура.
У та доба дијете Матија
Пред султана, назива селама,
Гола сабља плану у рукама,
А полеће сајван са дивана,
Стаде звека царева Стамбола;
Зачуди се стамболска чаршија,
Шта се треви цару у сарају.
Све полеће мало и велико:
»Ко погуби цара на дивану,
»И покрену алем капу царску?«

У та доба дијете Матија
Пред султана, назива селама,
Гола сабља плану у рукама.

Он побјеже цару из сараја
На врањчићу, кроз Стамбол-чаршију.
Сав је Стамбол на ноге скочио,
И сва војска цара Сулејмана,
Да ухвати дијете Матију,
Куд пролази дијете Матија
Шиба крвца на четири стране,
Све сијече око себе главе.
На све стране удрише бусије
Похваташе по мору бродове.
Кад је момак мору силазио;
На бусију страшну нагазио,
Све запете шивке за тетике.
Сијевају стр'јеле татаранке,
А падају шивке од челика;
Док угради на мору ђемију
Седамнаест задобио рана,
Све од стр'јеле љуте татаранке.
Силиџари тргоше ђемију,
Оде морем велика ђемија,
У њој рањен дијете Матија.
Кад је момак море пребродио,
Па се суве земље добавио,
Ето њега бијелу Прилипу.
Сусреће га и бака и мајка,
Па га воде у танке чардаке,
А врањчића прихватише слуге.
Ја кад момак на чардаке дође
Проговара и баки и мајци:
»Спремите ми мекану постељу,

»А немојте дуго и широко,
»Јера дуго боловати нећу ;
»Стери бако и уско и кратко !«
Метнуше му мекану постељу.
Паде јадан дијете Матија,
И овако мајци проговара :
»Довати ми дивит и калема,
»И хартије, књиге без јазије,
»Да ја пишем двије лакрдије«.
Хитро га је послушала мајка.
Пише књигу дијете Матија,
И у књигу три српска имена :
Једно име краља Вукашина,
Друго име Краљевића Марка,
Треће име Краљевић Матије.
Па је књигу мајци повратио :
»Носи мајко кујунџији Павлу,
»Па ижљевај златну амајлију,
»Те затвори три српска имена,
»И остави амајлију златну ;
»Ја да буде од Бога суђено,
»Да не видим очим' жива баба,
»Подај њему златну амајлију,
»А не казуј да сам преминуо«.
»Веће казуј да сам у свијету«.
То говори а с душом се бори,
И шремину дијете Матија.
Љуто цвили и бака и мајка.
Лијепо га сахрањује бака.
Тражи благо милосна унука,

Троши благо, да јој не остаје,
Јер ће њега Турци покупити.
Мало вр'јеме, дуго не стајало
Сва се чуди турска царевина
Ко погуби цара Сулејмана,
Није шала у цареву двору.
Хабер пуче на четири стране,
Да погину султан у Стамболу,
А не зна се ко га ј' погубио.
Дође абер у Азију Марку.
Велику се чуду зачудио:
»Боже мили, на свему ти фала,
»Каква мајка погоји јунака!
»Каква ли је рода и кољена?«
»Да погуби цара Сулејмана.«
Подиже се из Азије Марко,
Иде Марко ђе је њему драго,
Не боји се, цар је погинуо.
Ето Марка до Прилипа града,
Иде Марко у своје чардаке.
Дочека га мајка и љубовца,
И све слуге Краљевића Марка.
Нико Марку ништа не казује.
Веће Марко своје мајке пита:
»О старице, моја мила мајко!
»Је л' се чуло у земљи Србији
»Ко погуби цара Сулејмана?«
Јадна стара одољет' не може,
Даје сину амајлију златну.
Узе Марко амајлију златну,

Расклопи се у рукама сама.
Вићe Марко шта је и како је.
Од јада га забољела глава,
Па се враћа низ бијелу кулу,
До гробнице скоро з а к о п а н е :
Више гроба крст је од мрамора
Ту је име Краљевић Матије.
Један Марко кроз сузе говори :
»О мој сине, очим' не вићени !
»Ће ли расте, ће ли се одхрани ?
»Ће л' погину, ће ли се сахрани ?«
Проговара из облака вила :
»Један Марко, побратиме драги !
»Раст'о ти је љуби на срдашцу,
»Русија га земља одхранила,
»У Стамболу ране допануо,
»У твоме се двору преставио,
»Прилипска га земља сахранила.
»Мало био, мало живовао,
»Ал' је добро царство осветио«.
Тако кажу и говоре људи,
Да је Марко једног им'о сина,
Ал' га није ни очим' видио,
Јер је врло нејак погинуо,
Људи кажу, од петнест година.
У народу оста спомињање,
Што је било, што ли се чинило,
Ето и ми данас спомињемо.

Из збирке **Н. Т. К.**

17.

БОЈ ПОД ОЗИЈОМ

гуслар Ђуро Ђоремовић

Полећела два врана гаврана
Од Озије, испод Московије;
Прелећеше четири државе:
Каравлашку и Карабогданску,
Сријем земљу и сву Шумадију.
Не шћедоше на Босну поносну,
Окренуше на Херцеговину.
Долећеше право на Ратаје,
До конака Бећир паше царског
И падоше на пашине дворе.
Ја каква су два врана гаврана:
Крвавијех крила до рамена,
А крвавих ногу до кољена,
Крвавијех кљуна до очију.
Док падоше бирдем загракташе,
Баш на кули паша од Ратаја.
Колико се тице загуљују,
Све од себе перје одгуљују;
А гоне их пашине робиње,
Никако их оћерат' не могу.
Излазила Бећир-пашиница,
Гонила их дрвљем и камењем,
Ал' се тице оћерат не даду.
Ту се кâда јаду осјетила,
Да су тице аберџије н'акве,
Па их пита Бећир-пашиница:

»Два гаврана, двије тице црне,
»Ђе сте тако у крв огрезнули?
»Оклен ли сте скоро полећели?
»Којом ли сте земљом налећели?
»Нијесте ли од Озије пусте,
»Од Озије, испод Московије?
»Вићесте ли двије силне војске,
»Једну турску а другу каурску?
»Је ли турска надјачала војска?
»Је л' каурску силу потиснула,
»И каурске земље прихватила?
»А бјеже ли прикладне Влахиње?
»Жене ли се њима пашалије?
»Доводе ли Бећир-паши моме?
»Доводе ли младе робињице?
»Је ли паша робље накупио?
»Буба л' бубањ Бећир-паше мога?
»Свира л' фрулa Осман-паше сина?
»Вија ли се барјак Сијерчића?
»Сјају ли се токе Љубовића?
»Играју ли 'ати Атлагића,
»И парипи Тузле капетана,
»И њихова Хрње барјактара?
»Сијева ли сабља Кутолића?
»Купе л' робље момци Маревчићи?
»Урлају ли хрти Сточевића?
»Титра ли се топуз Фејзагића?
»Куца л' сахат у Шахин-пашића,
»Што му ваља полу пашалука?
»А звижде ли зурне Бушатлине?

»Пуцају ли пушке Узунине ?
»Гусла̀ју ли гусле Ајровића ?
»Блиста ли се злато Мушовића ?
»Лети л' булбул бега Ђоровића ?«
Једна тица кâди одговара,
Друга граје, нигда не престаје.
Црне тице, црне гласе кажу :
»О кадуно, Бѐћирпашинице,
»Ради бисмо добре казат' гласе,
»Не моремо, већ како је било.
»Виђели смо двије силне војске ;
»Бјеше турска освојила војска
»И каурску добро потиснула,
»И каурске земље прихватила,
»И каурско робље покупила.
»Ал' се Власи мудри догодише,
»Па се мало натраг измакоше,
»Те под Турке лагун закопаше,
»А на лагун Турке намамише ;
»Па под Турцим' лагум запалише,
»Жива ватра лагум прихватила.
»А кад пуче лагум под Турцима —
»К'о громови из густа облака —
»Лагум диже Турке под облаке,
»Трећи сахат на земљу падали.
»Ту изгину многа турска војска.
»Лагум стиже седамдесет бега.
»Моја кâдо, Бѐћир-пашинице,
»Да ти сваког по имену кажем :
»Најпрвога Бѐћир-пашу твога,

»И пашина сина Осман-бега,
»С Невесиња бега Љубовића,
»Са Загорја два Филиповића,
»А из Кута бега Кутолића.
»Са Сијери бега Сијерчића,
»Са Гламоча два Ризвановића,
»Из Мостара два Диздаревића,
»А од Рисна седам Атлагића,
»Изнад Пећи Алибеговића,
»Испод Пећи Махмудбеговића,
»Од Приштине два Кулаковића,
»Од Никшића два Париповића,
»Од Повије оба Ајровића,
»Од Бањана силна Ђоровића,
»Од Турјака бега Маревчића,
»С Колашина Смаилбеговића,
»А од Стоца оба Сточевића,
»С Бјелимића бега Шурковића,
»А од Скадра Пашић-Бушатлића,
»Од порода силна Иван-бега;
»Из лијепе шехер Митровице,
»Оба сина Алипашинице,
»Од Требиња Хаџи-Суљагића,
»Од Сланога Деда Токалића,
»А од Бирча бега Делалића.
»Од Јелача два Јелачковића,
»Из Мрежице два бега Усића,
»А од Фоче Асанбег Спахића,
»Од Горажда Дервишбеговића,
»Од Чајнича два Муктаревића,

»Са Гласинца два Шахинпашића,
»С Рогатице бега Боришића,
»Из Сараја агу Узунића,
»Два Тузлића и Смаилагића,
»Из Храснице Босни поглавицу
»Дефтердара, царева-кључара,
»А од Тузле Тузлу капетана,
»Из Зворника Хрњу барјактара,
»И Хрњина сва четири сина,
»А од жупне шехер Бање Луке
»Зенћилога Зајимбеговића,
»Од Крајине, ће граничи Лику,
»Оба бега, оба Куртагића,
»Од Бихаћа бега Бишћанина,
»Од Брчкога спахију Зулића,
»Из Травника два Везировића,
»Од Неретве два бега Бандића,
»Из Коњица муктију Незира,
»Од Прозора Прозорац кадију —
»С краја Босне, до Херцеговине,
»Два Кадића, четири Хамзића,
»Мало више Барјактаровића.«
Кад је чула Бећир-пашиница
Овако је њему говорила:
»Црни гале, црна твога гласа!«
Одговара гавран тица црна:
»Моја кâдо, да ти право кажем:
»Бубањ буба Бећир-паше твога
»У ордији од Москова краља;
»Свира фрула Осман-аге сина,

»У табору Марић ђенерала;
»А сјају се токе Љубовића
»На Влашчету Петру Данићићу:
»А вија се барјак Сијерчића
»У табору принцип Николајс;
»Играју се ати Атлагића
»У Балвону, на ћесарском крају.
»У табору, под руком ћесару;
»А парипи Тузле капетана
»У држави краља Талијана«.
Тако Власи Турке задобише
И каурско царство повратише,
А господство турско сатарише.

Из збирке **Н. Т. К.**

18.

ВИНО ПИЈЕ ВАСИЛИЈЕ

(Бос. Вила« 1886. стр. 252.)

Вино пије Василије,
Вино пије у прозорје.
Дилбер Јоку довикује:
»Дилбер Јоко, мило око!
»Је ли кућа отворена?
»Је ли чаша наточена?
»Је ли боца испражњена?
»Је ли лице умивено?
Умивено, наб'јељено?
»И да ли је обљубљено?«
Јока му се одазива:

»Василије, душо моја!
»Јесте кућа отворена,
»Јесте чаша напуњена,
»А и боца испражњена.
»Јесте лице умивено,
»Али није наб'јељено,
»Нит' је још'те обљубљено,
»Ал' данас ће Васо доћи
»Вино пити и љубити«.

В. К. Чајничанин.

19.

ДЈЕВОЈКА ЈЕ ТУЂИНА БРАТИЛА.

(»Бос. Вила« 1886. стр. 251.)

Дјевојка је туђина братила:
»Побратиме, мој туђин братине!
»Превези ме преко Романије,
»Без љубљења и без миловања,
»И без оног мушког помишљаја!«
Туђин братац за Бога познао.
Преведе је преко Романије.
Кад је био крају Романије
Упитала лијепа дјевојка:
»Побратиме, чиј' су оно двори?
»Побратиме, чије је весеље?
»Побратиме, чије коло игра?«
»Посестримо, твога побратима!«
»Побратиме, камо ти дјевојка?«
»Посестримо, ево је уза ме!«

»Побратиме, загрмљеће на те!«
»Посестримо, ако ћ' и пуцати!«
Кад је било близу б'јела двора
Заплакала лијепа дјевојка:
»Мили Боже, на свему ти фала!
»Ђе ми нема великог јарана,
»Да м' избави од туђин' братима!«
То говори лијепа дјевојка,
Кад ето ти њенога јарана,
Па он рече лијепој дјевојци:
»Добар вече, лијепа дјевојко!
»Зачуо сам, лијепа дјевојко,
»Да си пошла преко Романије,
»Побратила туђина братима!«
Она њему потихо говори:
«Јесам драги, мој мили јаране«.
Кад је јаран ријеч саслушао,
Он говори лијепој дјевојци:
»Пружи руку, лијепа дјевојко!«
Пружи руку — одс'јече јој главу.

Васо М. Ћуковић, Сарајево.

20.

БАШЕ САРАЈЕВСКЕ

(»Бос. Вила« 1886. стр. 251.)

Вино пију баше сарајевске,
На Илиди покрај Жељезнице:
Два Морића и два Ђенђагића,
С Чемдика два Житића млада;

С Чобаније двије Турханије,
С Ђемалуше хаџија Џинићу,
А с Бјелава Пиња барјактаре.
Вино служи Катица шокица.
Како коме чашу додаваше
Сваки јој се под грло хваташе,
Млађи Жига руком у њедарца.
Проговара Катица шокица:
»А Бога вам баше Сарајевске,
»Ако могу свијем бити слуга,
»Не могу вам свима бити љуба,
»Осим једном Пињи барјактару«.

Душан Ст. Поповић, Зворник.

21.

ГУСЛИЛЕ СУ ГУСЛЕ ЈАВОРОВЕ

(»Бос. Вила« 1886. стр. 251.)

Гуслиле су гусле јаворове,
А гудало дрво шимширово;
Оне буде, Јована чобана:
»Устан' гори, Јоване чобане!
»Теби Турци одјавише овце,
»Турци овце, а Каури јањце!«
»Нека јаве, пусте им остале!
»Ја ћу изић' на врх Малована,
»Па ћу звизнут' звиздом широкијем;
»Доћи ће ми овца разблудница,
»Обраниће овна разблудника.
»Купићу му звоно од 'иљаде.

»Куд год иде, нека јадикује,
»Ђе год стане, нека јадикује«.
Душан Ст. Поповић, Зеница.

22.

СМРТ ПЛЕМЕНИТЕ МАРЕ

(«Бос Вила« 1886. стр. 235.)

Везак везла племенита Мара
У ђул башчи под жутом наранџом.
Везак везла, а мајка је клела :
»Не вез' веза, племенита Маро !
»Не вез' веза, не подерала га !
»Што си мајци злата потрошила !
А то Мари врло тешко бјеше,
Па низ лице сузе обараше.
У плачу је санак преварио ;
У плачу је санак боравила.
Дођоше јој два божја анђела :
»Не вез' веза, не купи чеиза !
»Ми смо теби чеиз сакупили :
»Црну земљу и зелену траву«.
У то доба мајка долазила
Па је шћерцу Мару тад' будила :
»Устан' Маро, вр'јеме вечерати !«
Проговара племенита Мара :
»Свима ћу вам даре поклонити !
»Старом баби чоху нерезану,
»Милој браћи златне прстенове,
»Теби, мајко, дибу и кадифу ;

»Милим снахам' златне бошчалуке,
»Милим секам' златне беленгуке;
»Соргуч драгом натраг повратити,
»Нек зна драги, да ме не имаде.
»Још драгоме књигу напишите
»Да је мене, драги, изгубио«.
Те изусти, а душу испусти,
И умрије жалосна јој мајка.

Душан Ст. Поповић, Зеница.

23.

НЕСУЂЕНИЦА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 251.)

Или грми, ил' се земља тресе,
Ил' удара море о брегове?
Нити грми, нит' се земља тресе,
Нит' удара море о брегове,
Већ јечи шехер Бањалука.
Удаје се пашина унука
Чак у Стамбул, за царева сина.
Кад је пошла кита и сватови,
Мудро паша Фату свјетоваше:
»О Фатима, моја шћери драга!
»Када будеш на помол Стамболу
»Пусти дибу коњу до копита,
»Пусти дувак коњу до стрмашца.
»Гледаће те сва царева војска
»И сам царе са дивана свога,
»Царевица, кроз драго камење,

»Султанија кроз мрежу бисера«.
Луда Фата мудар сјет примила.
Кад је била на помол Стамболу
Спусти дувак коњу до копита,
Пули дувак коњу до стрмашца.
Гледала је сва царева војска,
И сам царе са дивана свога;
Царевица кроз драго камење,
Султанија кроз мрежу бисера.
Кад је била близу б'јелог двора,
Сиђе царе са дивана свога;
Узе злато за бијелу руку,
Уведе је у своје сараје,
И за се је нићах учинио,
А сину је био испросио.

Душан Ст. Поповић, Зеница.

24.

ЈОВАН-БЕГ СЕ С ЉУБОМ ЗАВАДИО.

(»Бос. Вила« 1886. стр. 235).

Јован-бег се с љубом завадио,
Да је за шта не би ни жалио,
Већ за нешто везена јаглука.
Љуба вели: »Драга ти га дала!«
Јово вели: »Није, већ сека!«
Око тог се љуто завадише.
Књигу пише Јован-беговица,
Па је шаље својој заовици,
Заовици, Јован-бега секи:

»Заовиче, Јован-бега секо!
»Јеси л' брату везен јаглук дала?
»Жив ти Нико у бешици био!«
Мислила се сека Јованова:
»Што ћу, јадна, од живота свога!
»А да би се право заклињала
»Завадићу брата и невјсту;
»А да би се криво заклињала,
»Изгубићу сина јединога«.
Све мислила, на једно смислила,
Те невјести књигу отписала:
»Невјестице, Јован-беговице!
»Ја сам брату везен јаглук дала,
»Жив ми био у бешици Нико«.
У који се данак заклињала
У 'ни данак Нику изгубила.

Душан Ст. Поповић, Зеница.

25.

ЈАДОВАЊЕ ГОРЕ ШИМШИРОВЕ.

(»Бос. Вила« 1886. стр. 235.)

Процвиљела гора шимширова,
Шимширова и каранфилова:
»Од како смо горе постануле,
»Још нас није тица прелетила,
»А данас нас свати пријеђоше,
»Пренесоше рањена јунака,
»На њему је двајест и пет рана,
»Тешке ране од три џефердара,

»Све се кроз њих виде цигерице.
»Он не вели: »Јаој, моја мајко!«
»Већ он вели: »Јаој, моја драга!««

Душан Ст. Поповић, Зеница.

26.

СЕЊАНИН ИВО И ДИЛБЕР ХУМИХАНА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 174.)

Од како је свијет постануо,
Није љепши цвијет процватио,
Што је сада у Мостару граду
У матере, дилбер Хумихана.
Просило је тридес' капетана,
Нит' ће Хума, нит' је даје мајка,
Просили је кулуглије младе,
Нит' ће она, нит' је даде мајка.
То зачуо Сењанин Иване.
Заклиње се Сењанин Иване:
»А тако ме не родила мајка!
»Већ кобила, која коња мога,
»Ја се, јунак, хоћу оженити
»Из Мостара, младом Хумиханом!«
Што је Влашче пјано говорило,
То је оно тр'језно урадило:
Он по турску свеза одијело,
Начини се Мујо Будимлија.
Куд год иде, он у Мостар дојде.
Кад је био кроз пазар чаршију
Јако Мујо коња разиграва,
Од калдрме п'јесак одскакаше;
Мостаране гони у дућане,

Базрђане бије по дућаним',
Право иде Хумихане двору.
На ахару конак учинио.
Он запроси дилбер Хумихану.
Каил Хума, а каил и мајка.
Па добави хоце и хаџије,
Па је вјенча себи за љубовцу,
Па је туна ђердек учинио.
Кад у јутро, јутро освануло,
Опрема се Будимлија Мујо
Ка Будиму, граду бијеломе
И он води дилбер Хумихану.
Кад су били кроз гору зелену,
А заучи езан, турско подне.
Проговара дилбер Хумихана:
»Ено учи езан на мунари,
»Да клањамо турскога намаза!«
А вели јој Будимлија Мујо:
»Душо моја, дилбер Хумихано,
»Кад дођемо ка Будиму граду
»Онда ћемо клањати намаза«.
Кад дођоше Сењу бијеломе,
Проговара дилбер Хумихана:
»Мој драгане, Будимлија Мујо,
»Камо вама бијеле џамије,
»И уза ње високе мунаре?«
Проговара Будимлија Мујо:
»Ја нијесам Будимлија Мујо
»Већ сам главом Сењанина Иво!«

Вид Вулетић-Вукасовић, Дубровник.

27.

СОФТА ЛАКИШИЋ И МЕЈРА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 174.)

Издераше баше јеменије
Шетајући уз Пударковиће,
Гледајући Котлушину Мејру.
Гледао је софта Лакишићу:
»Срце, душо, Котлушина Мејро!
»Јеси ли се кола наиграла
»И лијепих пјесам' напјевала?«
»Копиљане, софта Лакишићу,
»Утегни се мукадемом насом,
»Да ти гонџе ружа не пропане,
»Да ти Мејра другом не запане!«
Вели њојзи софта Лакишићу:
»Срце, душо, Котлушина Мејро!
»Ја се јесам утегнуо, Мејро,
»У кадиље на мешћеми, Мејро;
»Неће гонџе ружа пропанути,
»Неће Мејра другом запанути!«
Скуте свила из кола побјегла,
Својој мајци у крило панула:
»Моја мајко, коме си ме дала,
»Копиљану софти Лакишићу!«
Уз образ јој синлу ударила:
»Мучи Мејро, зуб те заболио!
»Да те чује софта Лакишићу,
»У мом би те двору оставио!«
А то софта и слуша и гледа.

Вид Вулетић-Вукасовић, Дубровник.

28.

НОВЉАНИН ИВО И ЉУБОВЦА МУ

(»Бос. Вила« 1886. стр. 173)

Бол болује Новљанина Иво,
У Новоме, чувајућ' Новога.
Крај њег' сједи остарјела мајка,
Крај срдашца Аница сестрица.
Ниже ногу вјерна му љубовца.
Проговара Иванова мајка :
»Што ми што год не говориш сине ?«
»А што ћу ти говорити мајко ?
»Видиш, мајко, гдје ћу умријети !
»Теби, мајко, двори и хамбари,
»Ани секи кмети и чифлуци,
»Мојој љуби претила дорина,
»Нека иде у заврате мајци !«
На то му се љуба насмијала.
Њојзи вели Иванова мајка :
»Што се смијеш, ноге уломила ?«
»Баш ако ћу, Иванова мајко !
»И кад умрем, ја га жалит' нећу.
»Ево има девет годиница,
»Ја не знадем гдје мој Иво спава,
»Гдје ли спава, гдје се распасава
»У Морића сека удовица,
»Ту је Иви јатак и ложница !«
И умрије Новљанине Иво...

Вид Вулетић-Вукасовић, Дубровник.

29.

КРАЉЕВИЋ МАРКО КАЛУЂЕР

Уранила љуба Краљевића,
У кафазу, у бијелу двору,
Па се љуба по чардаку шеће,
А на прозор често погледује.
Поглед баца низ поље зелено,
Куд је љуба испратила Марка,
Па овако сама говорила:
»Давор, поље, травом не цватило!
»Давно ти си Марка отпратило,
»Из дворова господара мога.
»Ти ми вараш моје очи црне,
»Те погледам јутром и вечером,
»Не би л' вид'ла господара свога,
»Хоће ли ми пољем долазити.
»Ја га гледам године бројећи.
»Ти мијењаш траву и шњегове,
»Љети траву, а зими китину;
»Зими топиш у себи земљицу,
»Љети гојиш на себи травицу,
»А ја млада венем на срдашцу,
»Или зима или љето било,
»У мене је срце невесело.
»Очим' гледам низ поље зелено,

»Лице кваре сузе од очију,
»Срце вене у кафазу тврду;
»Па још иде Ђурђевданак свети,
»Весели се и гора и трава,
»Трава расте, гора се развија,
»Па и гора своју рођу даје,
»Радује се роси и сунашцу;
»Па горица пожели сунашца,
»Од куд ја се зажељети нећу
»Господара за дванест година?
»У двору ме младу оставио,
»Залуду су двори Краљевића,
»Кад у двору господара нема.
»Што су моје другарице биле,
»Свака има уз кољено сина,
»А до себе свога господара.
»А ја желим и чути за свога
»Камо л' бити упоредо ш њиме,
»И од срца одгојити сина.
»Нема земља рода без сунашца,
»Ни љубовца без свог господара;
»Још ја не знам ни какав је Марко,
»А зовем се љуба Краљевића.
»Ја када би срећа донијела,
»Да би мени доходио Марко,
»Да ја знадем господара свога«.
Тако збори Краљевића љуба,
А у поље очим' погледала,
Кад се поље тамом запођело,
А из таме јунак испануо;

На коњу је чоха до копита,
На јунаку риза до мамуза,
Прекрила му чизме и мамузе,
А црна га поклопила брада,
Покрила му прса до појаса,
Бркови му браду прихватили,
А обрве пале на бркове,
Не види се лице у јунака.
Право иде Краљевића двору,
Пред дворима коња заставио,
Па овако јунак проговара:
»Је ли ово кула Краљевића?
»Би л' се могло преноћишта наћи?«
То је био Краљевићу Марко,
Ал' га нико познати не море.
На Марку је риза свештеничка,
У егбешу носи јеванђеље,
Па се каже мрки калуђере.
Излазила Краљевића љуба,
Марко њојзи божју помоћ виче,
Још је пита ноћцу преноћишта.
Љуба му је Бога прихватила,
Свештенику конак обећаје:
»Свештениче од земље незнане,
»Ми смо жељни такијех јунака,
»Да нам дођу у бијеле дворе«.
Допадоше Краљевића слуге,
Воде коња у подруме доње.
Марко оде у танке чардаке,
Ђе 'но сједи Краљевића мајка.
А кад Марко паде у одају,

Пред њим мајка на ноге скочила,
Свештенику мјесто начинила.
Млађи су их трудом послужили,
Излазила од вакта вечера.
Сједе Марко вечер' вечерати,
А гледа га мајка и љубовца,
Ни једна га познати не може.
Говорила Краљевића мајка:
»Да, наш оче, незнан' свештениче,
»Казуј нама, шта ти књиге кажу!
»Које гр'јехе књига разрешује,
»А које ли опростит' не може?«
Проговара Краљевићу Марко:
»Снахо млада, љубо Краљевића,
»Донеси ми књиге из бисага,
»Па ти хајде у другу одају,
»Да ја стару исповједим баку,
»А сутра ће тебе реда доћи«.
Љуба му је књиге дохватила,
Па изађе у другу одају.
Књиге гледа Краљевићу Марко:
»Кажи, стара, шта си згријешила!
»Могу л' књиге опростит' гријехе?«
Говорила Краљевића мајка:
»Ја сам прво Богу згријешила,
»Ја сам с краљем пород изродила,
»А нијесам вијек довршила,
»Већ са краљем у завађи била,
»И с краљем се млада растанула,
»Јако бјеше за женидбу Марко«.

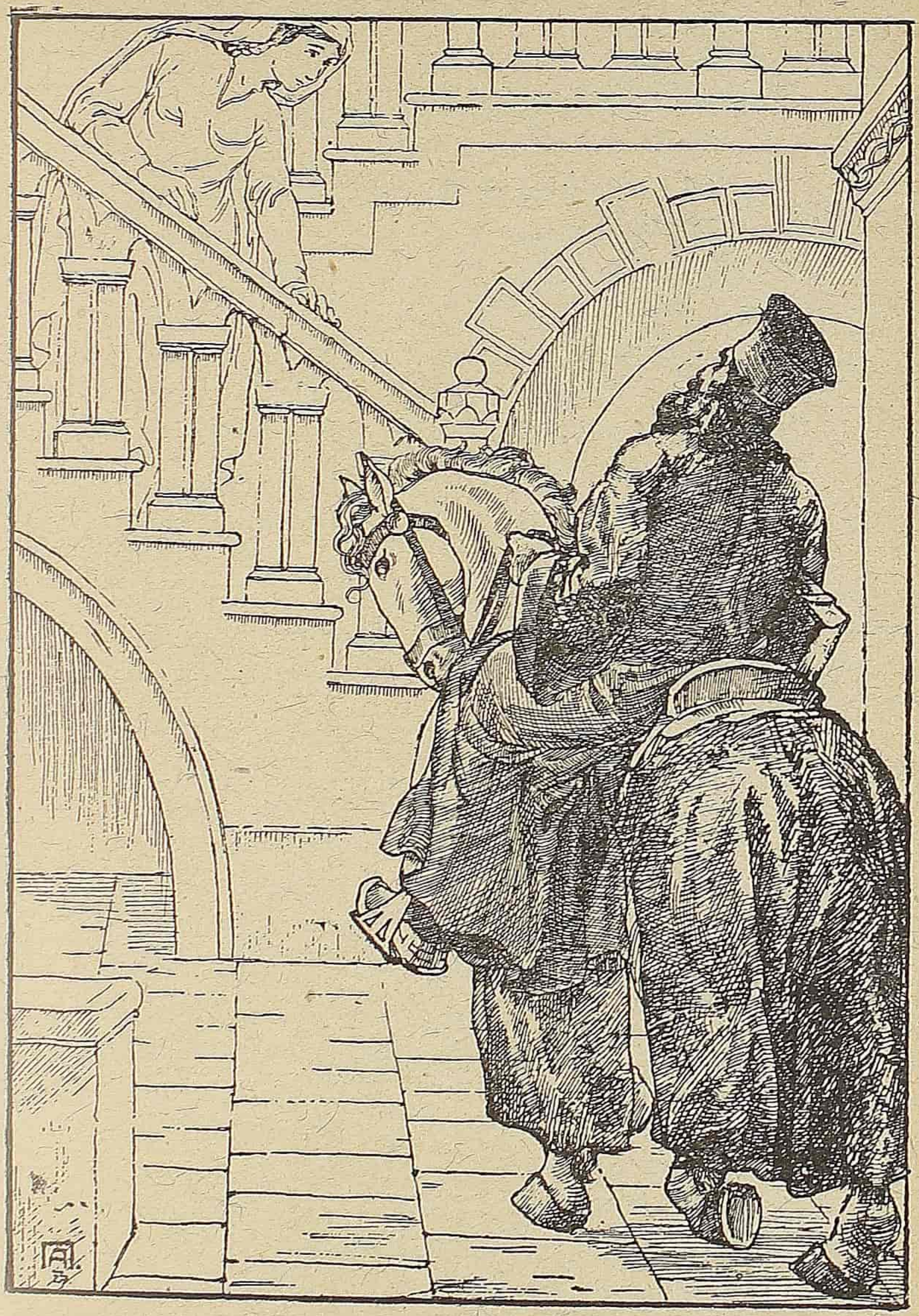

Вели њојзи Краљевићу Марко:
»Казуј, стара, за више гр'јехове,
»'Ћај ће гријех књиге опростити«.
Говорила Краљевића мајка:
»И други сам гријех згријешила,
»У двору ми невјестица млада,
»Ето, веће дванаест година,
»А још не зна свога господара.
»Кад је ш њиме на вјенчању била
»Дуваком јој лице покривали,
»Јера смо је луду испросили,
»А ђевојка у кафазу била,
»Не виђела у јунака лица.
»А у Марка до рамена брци,
»Цура млада, па би се препала.
»Оста сама цура од вјенчања,
»Није шала ни дванаест дана,
»А камо ли дванаест година!«
Опет Марко мајци проговара:
»Кажи, стара за више гр'јехове,
»Те ће гр'јехе књига опростити«.
»И трећи сам гријех згријешила,
»Ја сам сину снаху опадала«.
Говорио Краљевићу Марко:
»Ту си, бако, Богу згријешила,
»Тај се гријех опростит' не може«.
Кад је љуби реда долазила,
И њу Марко за гријехе пита:
»Млада снахо, Краљевића љубо,
»Кажи право шта си згријешила.

»Немој крити мени, свештенику.
»И ако си штогод згријешила
»У младости- мореш покајати,
»Па ће књиге гр'јехе опростити.
»Јеси л' снахо, љубила другога,
»Кад је теби у свијету Марко ?
»Јеси л' Марку послушала мајку ?
»Јеси л' добро слуге пригледала,
»Да нијесу хљеба огладнили,
»Ја, на себи чоху подерали ?
»Плаћаш ли им трудну захмедију ?
»Ја жудиш ли свога господара,
»Ил' те вуче жеља за другога ?«
Говорила љуба Краљевића :
»Што ме питаш, оче игумане,
»А сам знадеш да сам згријешила.
»Жао ми је и на Бога сама,
»Како бих се љуба називала,
»И не познах господара свога.
»Младост губим, никога не љубим
»Жалост носи младост и љепоту.
»Залуду сам у господском двору,
»Не могу ме двори откупити,
»Већ ми труне лице и срдашце.
»Залуду је у бостану ружа,
»Да јој нема росе ни сунашца ;
»Земљица би ружу усахнула,
»И мене ће Краљевића двори.
»А и да сам љубила другога
»Не бих више Богу згријешила.

»Имала бих од вакта порода.
»Да ми сутра смртни часак дође,
»Не б' остао спомен од срдашца,
»Што смо дужни Богу истиноме,
»Јер су душе Богу даровање,
»А нијесу куле ни дворови.«
Проговара Краљевићу Марко:
»Млада снахо, љубо Краљевића
»Ти би знала боље толковати,
»Како књиге разрешују гр'јехе.
»Врло си ми срце измучила,
»Поклони ми да ти лице љубим,
»А ја ћу те добро даривати:
»Насућу ти из егбета блага,
»За све ћу ти гр'јехе опростити«.
Одговара љуба Краљевића:
»Ид' отале, црни калуђеру!
»Зар сам за те досад уздисала?
»Није твоја према мени брада,
»Страх је мене у те погледати
»И у црну браду до појаса;
»Кад бих шћела љубити другога
»Тражила бих момче голобрадо«.
Опет Марко љуби говорио:
»Поклони ми да ти лице љубим
»Ја ћу своју обријати браду«.
»Ид' 'отале, калуђеру црни!
»Зар ја бројах дванаест година,
»Нељубљена, у Маркову двору,
»Па да сада калуђера љубим?«

Више Марко одољет' не море,
Већ он баци књиге у егбета ;
Па ухвати у руке љубовцу ;
Узима је себи на крио̀це,
Пољуби је у бијело лице.
А љуба му у рукама вришти,
Па му чупа браду и бркове.
Ту се Марко љуби показује :
»Моја љубо, и срце и душо,
»Ја сам главом Краљевићу Марко«.
Кад познала љуба господара,
Склопила му руке око врата,
А сузама њедра натопила.
Господару браду миловала,
Као златну на кангале свилу,
Слобода је свога господара.
Није љуби необичан Марко.
А док није дознала љубовца
Шћаше од ње памет одскочити,
Гледајући браду до појаса,
Калуђера млада а незнана.
У незнану ни слободе нема
А особна слобода је драга.
Милија је своја и колиба,
Веће туђе куле и чардаци.

Из збирке Н. Т. К.

30.

ВЈЕРЕНИЦА БЕГА ЈОВАН БЕГА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 234.)

Платно ткала племенита Мара,
Платно ткала на сред поља равна.
Сломи јој се станак од шимшира,
Истргаше нити ибришимли.
Невесело низ поље гледала,
Угледала свог милог дјевера,
Вас у мрку, и на коњу врану.
Пред њега је исходила Мара,
Па је њему тихо говорила:
»А Бога ти, мој мили дјевере,
»Што с' у мрку а на коњу врану ?«
Дјевер јој је тихо говорио :
»О Бога ми, племенита Маро,
»Од како сам тебе испросио,
»Лоша нас је срећа прискочила :
»Девет браће куга поморила.
»Сад болује челебија Јово.
»Посл'о ме је да те водим двору«.
Врисну Мара кано гуја љута :
»Како ћ' ићи, жалосна ми мајка,
»Без сватова и без дјеверова?«
Дјевер јој је тихо говорио :
»Бит' не може, ваља ићи Маро !«
То се Мари ино не могаше,
Већ се стаде од'јевати Мара.
Пређе Мара гору кукајући,

Равно поље пређе јадујући,
У том дође двору Јованову,
И уђоше у мермер авлију.
Док је Мара са коња сјахала,
Одма оде уз танану кулу,
И одлеће у шикли одају,
Гдје болује челебија Јово.
Дође, прође, виш главе му сједе,
Рони сузе низ бијело лице.
Отишће се суза од образа,
Паде суза Јовану на лице,
Па опржи бега Јован-бега.
Тад се прену беже Јован-беже,
Па овако, болан, проговара:
»Пуста куло, пуста ми остала,
»Зар си мени пуста прокапала
»Нијесам те давно начинио,
»Од како сам Мару испросио!«
Проговара остарјела мајка:
»Није теби кула прокапала,
»Већ је тебе суза опржила,
»Врела суза племените Маре«.
Када зачу челебија Јово,
Да је дошла племенита Мара,
Пружи руку по бруса јастуку,
Па говори племенитој Мари:
»Срце, душо, племенита Маро!
»Ево теби кључа од сандука,
»Па извади господске дарове,
»Што су теби дјевери спремили,

»Па ти 'ајде својој милој мајци,
»За живота и мога и твога —
»Моја мајка тебе ће корити;
»Да те ни с' чим прекорити неће
»Мноме ће те прекорити мајка.
»Већ ти 'ајде за живота мога,
»Ајде, Маро, своме б'јелом двору«.
Док се Мара с Јовом опростила
Одма Јово душу испустио,
И умрије, жалосна му мајка!
Док је Мара поље прелазила,
Јован-бега мртва окренуше,
Док је Мара двору долазила
Јован-бега у раку спустише.

Душан Ст. Поповић, Зеница.

31.

СКАДАРКА ДЈЕВОЈКА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 170.)

Турска војска код Бојане пала,
И пред војском паша Бећирпаша;
И попеше бијеле чадоре.
Око паше аге и спахије
И његова дјеца јањичари.
С једну страну силна турска војска
С другу страну Скадарка дјевојка;
Запрегла је уз руке рукаве,
А уз ноге крмез-чивтијане.
Хвата воду у легене златне,
У њим' топи пребијело платно,

Па га стере по зеленој трави,
Хоће цура платно бијелити.
Подвикује паша Бећирпаша:
»Ајд' отален, Скадарко дјевојко,
»Ти попусти свилене рукаве,
»А низ ноге крмез-чивтијане;
»Не мами ми ага ни спахија,
»А ни моје дјеце јањичара«.
Одговара Скадарка дјевојка:
»А не лудуј, паша Бећирпаша,
»Док је мени Бојане водице.
»Не бојим се ага ни спахија,
»А ни тебе, паша Бећирпаша!«
Мучно бјеше паши Бећирпаши,
Па он пусти по војсци телала;
Телал виче љетни дан до подне:
»Није л' мајка родила јунака
»Добар јунак коња приранио,
»Који море воду препливати,
»Да ухвати Скадарку дјевојку?«
Ту се јунак наћи не могаше,
Веће једно момче од Отина;
Он отиђе добром коњу своме,
Па га куца дланом по сапима,
Па овако њему говорио:
»Мој дорате, вело добро моје
»Могу ли се у те поуздати?«
Добар коњиц зборит' не умије,
Ногом копа, а ушима стриже,
А зубима јасле откидује.

Прилика је препливати може
Опрема га турско момче младо,
Опрема га што год љепше може;
Притеже му четири колана
А и пету ибришим тканицу.
Опремио себе и коњица,
Па он оде паши под чадора,
И поведе дора од мејдана.
Темена је паши учинио:
»Идем пашо воду препливати,
»Ако могу цуру ухватити«.
Њему вели паша Бећирпаша:
»Ајде сине, млађани јуначе,
»Ако теби добра срећа буде,
»Те ухватиш лијепу дјевојку,
»Немој њојзи лица обљубити,
»Доведи је мени под чадора,
»Даћу теби један товар блага!«
Па отиде турско момче младо,
Подалеко коња заводио,
Да га неби цура сагледала.
На Бојану коња наћерао;
Готов бјеше воду препливати,
Не виђе га Скадарка дјевојка.
А кад га је цура сагледала,
Бијело је платно оставила,
Не би ли се Туре забавило,
Ал' проклето ни гледати неће.
Скида с врата огру од дуката,
Па је баци на зелену траву,

Не би ли се Туре забавило;
Ал' проклето ни гледати неће.
Збаци с главе ал-фес капу малу,
Накићену дробнијем бисером,
Не би ли се Туре забавило;
Ал' проклето ни гледати неће,
Већ он стиже Скадарку дјевојку;
За русу је косу ухватио,
За бијелу руку прихватио,
Па је баци себи на коњица.
Моли му се Скадарка дјевојка:
»Богом брате, турско момче младо!
»Не води ме паши у ордију,
»Поврати ме Скадру каменоме,
»Мој је бâбо краље од Епира,
»Честита ће тебе учинити;
»Ја ћу бâба мога умолити,
»И тебе ћу знати до вијека!«
У том они до Бојане дошли,
Па у воду коња нађерао
И лијепо воду пребродио.
Тада скиде са коња дјевојку,
Узду даје дјевојци у руке,
Па говори турско момче младо:
»Држи добро коња од мејдана,
»Док исп'једим воду из чизама,
»Водај коња тамо и овамо!«
Онда сједе у зелену траву,
Па извади дрвену чутуру,
Па се напи жежене ракије,

Јер се бјеше тешко уморио.
Сједи, лежи, по зеленој трави,
А дјевојка коња заводила,
Сузе рони, а Богу се моли,
Не би л' Туре санак преварио.
Узданула, Бога споменула,
Па се вину на седло коњицу.
На Бојану коња нађерала,
Готов' цура воду препливати,
Ал' је виђе турско момче младо.
Скочи јунак ка' да се помами,
Трком трче, а из грла виче:
»Богом сестро Скадарко дјевојко!
»Врати мени коња од мејдана,
»Не см'јем паши у ордију доћи«.
Одговара Скадарка дјевојка:
»А не лудуј, турско момче младо,
»И тебе сам ја прије братила,
»А ти не знаш што је побратимство;
»Ни ја не знам, што је посестримство!
»Не дам теби коња од мејдана,
»Водићу га Скадру каменоме,
»Ранићу га у подруму своме,
»Док ми Бог да доброга јунака,
»Па ћу њему коња поклонити!«
Када виђе турско момче младо,
Ће му неће коња повратити,
Зави очи, па у воду скочи.
А кад виђе Скадарка дјевојка,
Шта учини турско момче младо,

Она куши своје б'јело платно,
Па га баци на коња доброга;
Куши своје огре од дуката
Па их мећe себи око врата.
Опет гледа по зеленој трави,
Док не нађе ал-фес капу малу,
Па је мећe на лијепу главу,
Па отиђе Скадру каменоме,
И одведе коња од мејдана.

32.

ЉУБА КРАЉА БОСАНСКОГА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 125.)

Коња пење Мраор бег дјевојка,
Коња пење по зеленој трави,
Златном жицом за сребрно коље.
Гдје јој златне жице не достаје,
Ту јој руса коса достајаше.
Гледао је Али паша с града
Црним оком кроз бистре биљуре.
Колико је добро сагледао
Го образу бене набројио.
Три су бена међу обрвама,
А четири међу солуфима.
Дробан јој је бисер до појаса.
Говори јој Али паша с града:
»Чијег ли си рода и племена?«
— »Ја сам млада давно испрошена,
»Ја сам сека Змаја огњенога,
»Вјерна љуба краља босанскога«.

Васо М. Ћуковић, Сарајево.

33.

УТЕКЛА ДЈЕВОЈКА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 125.)

Синоћ мајка оженила Јову,
А јутрос му утекла дјевојка .
Из ложнице, са руке деснице.
Однесе му ћуздан из њедара,
У ћуздану хиљаду дуката.
Кад се Јово од сна пробудио,
Ал' му нема на руци дјевојке,
У њедрима од злата ћуздана.
Тешко паде Јову челебији ;
Он не жали хиљаду дуката
Већ он жали лијепу дјевојку,
Ће јој б'јело не обљуби лице.
Он излази горе на чардаке,
Те облачи сјајну кубурију
Па он оде тамо на ћемију,
Па дозива ћемицију млада :
»Добро јутро, млади ћемиција !
»Што ћу т' питат' право да ми кажеш :
»Кога с' јутрос најприје превез'о ?
Ћемиција за Бога 'ајао :
»Кад ме питаш Јово челебија,
»Кад ме питаш, право ћу ти казат'
»Превез'о сам лијепу дјевојку.
»Она носи хиљаду дуката ;
»Два ми даје да је не прокажем,
»Два ми даде што сам је превез'о,

»Два ми даје да је не обљубим«.
Тврда вјера ђемицији била,
Па јој није лице обљубио.
Кад с' наслуша челебија Јово
Мртав паде на зелену траву,
Мртав паде, више не устаде.

Васо М. Ђуковић, Сарајево.

34.

СЕСТРЕ СТЈЕПАНОВЕ

(»Бос. Вила« 1886. стр. 140.)

Сунце зађе, а мјесец изађе.
Сви 'ајдуци сјеном дојездише,
Дојездише двору Стјепанову.
Ал' у двору нико не бијаше
Танка Сара и лијепа Мара.
Танкој Сари савезују руке:
»Кажи Саро Стјепаново благо!«
Неће Сара да за благо каже.
Л'јепој Мари очи извадише:
»Казуј Маро Стјепаново благо!«
Кад се Мара у невољи нађе
Она каза Стјепаново благо:
»Ено горе, на горњем чардаку,
»У сандуку међу сандуцима
»Завијено везеном кошуљом,
»Што но сам је ја ,весела, везла.
»Ја је везла, а мајка ме клела:
»»Шћери Маро, ти је не дерала,
»»Дерали је нагорски 'ајдуци!««

Ђорђе Петровић, Сарајево.

35.

ЗНАШ ЛИ ДРАГИ, КАД СЕ ЗАГЛЕДАСМО

(»Бос. Вила« 1886. стр. 141.)

Знаш ли драги, кад се загледасмо
Једно другом вјеру задавасмо!
Тврђа вјера бјеше од камена,
Данас нам је мекша од памука,
Јер си, драги, вјером преврнуо,
Болесна те превртала мајка
Од Ђурђева до Митрова данка.
Свуд ти мајка лијека тражила,
И од мене и од моје мајке.
Ја имала, ја ти га не дала,
Већ ти дала од чег боли глава,
Чубре траве и коприве жаре!
Сунце зађе, а мјесец изађе,
Јово Мару на водици нађе,
Бијело јој обљубио лице.
Цвили, плаче племенита Мара:
»Авај мени, до Бога милога!
»Ко ће казат' милој мојој мајци
»Да је моје лице обљубљено?!«
Тјешио је челебија Јово:
»Шут', не плачи племенита Маро!
»Ја љубио, ја ћу и казати«.
Па одведе злато Мару двору.

Ђорђе Петровић, Сарајево.

36.

ДЈЕВОЈКА СПАСАВА МОМКА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 140.)

Ето доље крај тија Дунава
Зелен чемен и зелена трава.
Ту делије 'ладно пију вино;
Служила им лијепа дјевојка
Десном руком и злаћаном чашом.
Како коме чашу додаваше,
Сваки њојзи руком под гр-оце.
Ал' говори лијепа дјевојка:
»Ој Бога вам незнане делије,
»Ако могу сваком бити слуга,
»Ал' не могу сваком бити љуба,
»Само оном доброме јунаку
»Који може Дунав препливати«.
Сваки сједи, ништа не бесједи,
Ал' не сједи челебија Јово:
Од земље је на ноге скочио,
Заскочио у ти'о Дунаво.
Кад је био на сред воде ладне
Он повика из грла бијела:
»Јао мени до Бога милога,
»Гдје погибох с лијепе дјевојке!«
Кад то чула лијепа дјевојка,
Она скочи у тијо Дунаво,
Па извади челебију Јову.
Обљуби је челебија Јово
И одведе свом бијелу двору.

Ђорђе Петровић, Сарајево.

37.

ЗМАЈЕВА ЉУБОВЦА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 108.)

Змај прелеће с мора на Дунаво
И пренесе под крилом дјевојку,
А под другим рухо дјевојачко.
Кад је змају жеђа додијала,
Спусти злато у зелену траву.
Она јами од злата маштрафу,
Она иде за гору на воду,
Кад на води три дилбера млада;
Један вели: да је ухватимо!
Други вели: да је обљубимо!
Трећи вели: да је упитамо
Чијега је рода и племена.
Проговара лијепа дјевојка:
»Ја сам ћерца тимар дефтердара,
»А унука босанског' везира,
»А љубовца змаја жестокога«.

Вид Вулетић-Вукасовић.

38.

ВИДРА И ЈАБУКА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 140.)

Уз пут цвала румена јабука,
Уз пут цвала, уз пут опадала;
Туј ми видра зиму зимовала.
Она мисли љето љетовати.
Она мисли да нико не чује,
Ал' то чује беже Јован-беже,

Па он рани у лов у планину,
Да он лови видру племениту.
Не лови је да је препродаје,
Већ је лови да му љуба буде.

Ђорђе Петровић, Сарајево.

39.

ДИКО ДЈЕВОЈКО

(»Бос. Вила« 1886: стр. 140.)

О моја дико дјевојко!
Шта ћемо млади овако?
Кад нам се узет' не дају.
Ил' с твога бабе, ил' с мога,
Ил' с твоје мајке, ил' с моје,
Ил 'с твога брата, ил' с мога,
Ил' с твоје сестре, ил' с моје.

Ђорђе Петровић, Сарајево.

40.

ПОД ОНОМ ГОРОМ ЗЕЛЕНОМ

(»Бос. Вила« 1886. стр. 140.)

Под оном гором зеленом
И оном вишом планином
Мало се село вићаше,
У селу коло играше,
У колу моја дјевојка.
Све моје пјесме испјева,
У свакој мене припјева.

Ђорђе Петровић, Сарајево.

41.

ПРОПАСТ КРАЉЕВСТВА БОСАНСКОГ У КЉУЧУ 1463. ГОД.

»Бос. Вила« 1886. стр. 122.)

Закукала сиња кукавица
На граници босанскога бана,
Остав'ше га браћа изабрана,
Јер је редом свима омрзнуо.
Кад на Босну завојштише Турци,
Да добију босанскога бана,
Да је њему добра срећа била,
Да је им'о срце у њедрима,
Мушку памет у јуначкој глави,
Не бише га преварили Турци;
А тако га преваришe љуто
Са онијем краљем латинскијем.
Он је своју браћу порушио,
Сиротињу своју оставио;
Оста Босна на босанском бану,
А у бана танка памет бјеше,
Танка памет, а несрећа брза,
Јер му књига из Њемачке дође,
Од латинског краља њемачкога.
Овако му ситна књига каже:
»Бе, не бој се, Ристићу Стеване!
»Што су на те завојштили Турци,
»Од Једрене јест Мехмед Алија
»Да притисне Босну поноситу.
»Ако ли ћеш мене послушати,

»Он не може с нама ратовати:
»Да се данас у једно сложимо,
»Да ми нашу војску саставимо;
»Помени се да си вјере моје, —
»Земља твоја а управа моја —
»Пак ти узми моје генерале,
»Те се с њима од Турака брани«.
Када бану така књига дође,
Превари се, уједе га гуја,
Закука му римска кукавица
На пенџеру, у бијелу двору,
Што остави чисту вјеру своју,
А прихвати туђу, без невоље.
Сад од њега браћа одступише,
Своју јадну војску порушише.
А на Босну Турци ударише,
Половину Босне притскоше.
Србадија силна и бијесна,
Ал' залуду, кад ту фајде нема,
Кад ко војском окренути нема;
Душманин се лако на њу спрема.
Половину Босне прифатише,
Неког силом, неког пријеваром.
Сарајево под руку узеше,
Па на бана војску окренуше.
Мисли бане да ће останути,
А не види да ће погинути.
У Јајцу се, граду, затворио,
Док закука сиња кукавица
На вр' Јајца у његовој кули:

»Босне бане, Ристићу Стеване!
»Сву ти Босну притискоше Турци,
»А све с тебе и с невјере твоје;
»Док не слушаш Србадије своје,
»Веће слушаш госпоу латинску,
»Који тебе љуто преваришe
»И за собом тебе окренуше.
»Видиш, бане, ти несреће своје,
»Што остави вјеру прађедовску,
»Славну вјеру Српску и Христ'јанску.
»Сад ће на те Турци ударити,
»Камена ти Јајца опколити«.
Љуто жали Ристићу Стеване,
Љуто жали што је учинио;
Ал' за луду Богу није мио,
Није мио, к'о је прије био.
У то доба ударише Турци
Низ Крајину, као мрки вуци,
Све с'јекући Србе Крајишнике,
Од старина рођене јунаке.
Док сиђоше Јајцу каменоме,
Око Јајца војском околише
И ту с баном џенџак отворише.
Ту се бише до петнаест дана,
Препадоше босанскога бана,
Препадоше, па га преваришe.
»Што се бијеш, кад ти фајде нема?
»Теби више господоват' нема!
»Боље ти је данас побјегнути,
»Нег' у граду сутра погинути«.

Препаде се Ристићу Стеване,
Он поведе дјецу и љубовцу
И понесе готовину благо.
Па из Јајца ноћу побјегоше.
У Кључу се ватан учинише
И топове своје намјестише.
Дадоше им изобиља 'ране,
Не би л' турске саломили гране.
Још се узда Ристићу Стеване,
Још се узда, да се не заузда.
Мало вр'јеме за дуго не било,
Док у јутро јутро освануло;
Кад погледа Ристићу Стеване,
Када Кључа опколили Турци,
Опколили са четири стране,
Да саломе све банове гране.
Дочека их Ристићу Стеване.
Ту се бише три бијела дана;
Кад четврто јутро освануло
Док ето ти књиге шаровите
Од најпрвог царевог везира,
По имену бега Вели-бега,
И та књига 'вако изговара:
»О, чули ме, Ристићу Стеване,
»Ти босански, од старина бане,
»Што се бијеш, кад ти фајде нема,
»Јер се теби провалија спрема.
»Већ послушај мене господара
»И везира Фати Мехмед цара,
»Што му војску водим и управљам.

»И ево ти тврду вјеру дајем,
»Ријеч дајем, којом се познајем,
»Од Стамбула до Босне поносне.
»Нека знадеш преварит' те нећу
»Ако ћеш ме данас послушати:
»Ти поведи собом породицу,
»Води собом ког' је теби драго.
»Ти на Кључу отвори капију
»И проведи робље на капију,
»И понеси готовину благо,
»И остало, што је теби драго,
»А не бој се никога до Бога«.
Кад Стевану така књига дође,
Опреми се, путовати пође,
Па изведе своју породицу
(Сиротињу српског цар Лазара.
Кој' погибе на бојну Косову
По издаји Бранковића Вука,
Највећега српскога ајдука
Божија га погубила рука!)
Кад је бане Кључа отворио,
Отворена врата оставио,
Он побјеже, жалосна му мајка!
И мишљаше да ће побјегнути,
Али ето јада изненада!
Турска вјера о невјери ради,
Увати га одређена стража,
Са његовом ц'јелом породицом.
Свезаше му руке наопако.
Пишти Стеван као змија љута

Кадији их Мули одведоше
И везиру бегу Вели-бегу,
Који своју похвалише стражу:
»Бе, аферим, наши соколови,
»Добру сте нам тицу уловили,
»Уловили босанскога бана!«
Тад кадија турски законоша,
Стаде савјет везиру давати
Погубити ђаура како ће:
»Ил' га дави, или га пос'јеци!«
Изведоше босанскога бана,
Изведоше па га посјекоше.
Посјечену главу проваљаше,
То за Мулу права радост бјеше.
Па пошета Мула и кадија,
Да прегледа коње и кобиле;
Да банову натоваре главу,
Да је спреме бијелу Стамболу.
Док дођоше до једне катуре.
У Муле се лула раслабила,
Спаде њему лула са чибука.
Он се сагну да лулу привати,
А кобила, што се придесила,
Одбаци се ногом чивтимице.
Међу очи плоче погодише,
Док у Муле очи искочише,
Једном пухну док душу испухну.
До везира гласи допадоше,
И везир му рахмет предаваше;
Алах рахмет то је Мули таман

Што погази вјеру на невјери,
Те погуби босанскога бана.
Није мула књигу доучио
У Стамболу, у бијелу граду,
Па кобила њега приучила.
То гледају сва господа српска,
Што су њима руке савезане.
Кад виђеше, тадај говориште:
»Нема љета без Ђурђева данка,
»Нема брата, док не роди мајка,
»Нема данка без сунчева зрака,
»Нити вјере без српског јунака!«
»Који срце у грудима храни,
»Који Бога истинога хвали,
»Никад вјере погазити неће.
»Али ево муке и невоље
»Љута јада Босни изненада,
»Дође вакат и дође вријеме,
»Да нам Турчин и у Босни суди,
»Који вјере ни закона нема,
»Него себе у џехенем спрема.
»Горе гази вјеру, нег' невјеру;
»Он се коме исповиједат' нема,
»Да све спали цркве и џамије«.
То рекоше босанске војводе,
То рекоше, па их исјекоше,
Све на вјери и божијој правди.
Тадај везир војску подигнуо,
Па покупи славну Србадију.
Часом сабра педесет хиљада

Све момака, жалосна им мајка!
Славног рода, српскога порода.
Па их собом Турци одведоше
Када Босну под руку узеше.
Потурице посташе од Срба —
За Србина најгори крвници.

Из збирке: **Н. Т. К.**

42.

БРАЋА УДАЈУ СЕСТРУ

Кошутице росна, росна!
Ђе си била, те си росна?
Пратила сам браћу своју,
Преко тврда златна кланца.
Ја се свратих покрај кланца,
Па одломих златну грану,
Однесох је у златаре,
Па саковах златне кључе,
Да отворим граду врата.
Ја отворих градска врата,
Кад у граду девет брата,
Међу њима Анђа сеја:
Браћа сједе, па бесједе:
»Коме ћемо Анђу дати?
»Анђу ћемо сунцу дати,
»Ђевер ће јој мјесец бити,
»Крсташица свекрвица,
»А Даница заовица,
»Ситне звјезде многи свати,
»А Влашићи чаушићи«.

43.

ЧЕЛЕБИЈА ЈОВО

(»Бос. Вила« 1886. стр. 30.)

Синоћ Јово из Стамбола дође,
Своју мајку на вратима нађе;
Он не вели: »како си ми, мајко?«
Већ он пита: »како ми је злато?«
Њему мајка тихо одговара:
»А мој сине, челебија Јово,
»Твоје злато за другога дато,
»Твоје сребро уз другога легло«.
Кад то чуо Стамболија Јово
Он огрну колану-аздију,
Под аздију седефли тамбуру,
Па он иде драгој под пенџере.
Ал' му драга у соби сједаше,
У бешици свог сина љуљаше.
Јово узе седефли тамбуру,
Ситно куца, јасно попијева:
»Моја драга, зар си се удала?«
Њему драга тихо одговара:
»Јесам Јово и сина родила,
»И твоје му име нађенула,
»Твоје име челебија Јово;
»Кад запјевам уз бешику сину:
»Нини сине, не било ти бабе,
»Остала ти удовица мама,
»Удала се за првог севдаха!«

Јованка Краљевићева, Сарајево.

——

44.

СИРОТАН БЕШИН ОД КАЊИЖЕ РАВНЕ

Кулу гради паша од Кањиже,
Ја какву је кулу начинио,
И под кулу чекрк подбацио
Око куле бедем и авлију,
У авлији шадрван водица
И на води чардак начинио.
У чардаку четерес одаја.
Набавио четерес топова —
Све их паша тазе потпунио,
Окренуо Тозу дубокоме.
Једно јутро паша подранио,
Па изиш'о на мермер авлију,
Сеир чини кулу и авлију,
Па у себи 'вако помислио:
Ако чује цареу Стамболу
Да сам 'ваку начинио кулу
Око куле бедем и авлију,
Чисто ће ми посијећи главу.
Ондар оде на бијелу кулу
Па он виче своју вјерну љубу:
»Моја љубо, пашинице млада,
»Дајдер мени дервишке хаљине,

»Да ја бјежим столу и Стамболу.
»Ако чује султан Сулејмане,
»Какву сам ја начинио кулу
»И под кулу чекрк подбацио,
»Око куле бедем и авлију,
»У авлији шадрван водица,
»И на води чардак начинио,
»У чардаку четерес одаја,
»Набавио четерес топова,
»Све их, љубо, тазе потпунио,
»Окрен'о их Тозу дубокоме —
»Он ће мени осијећи главу«.
Љуба даде дервишке хаљине.
Обуче се паша од Кањиже,
Па он оде главом по свијету —
Куд год иђе, до Стамбола сиђе,
А кад сиђе столу и Стамболу,
Он се цару мало придворио,
Да му буде имам у џамији.
Диван купи султан Сулејмане,
Све му лале стале на дивану
И међ' њима шехислам имаме,
Тада рече султан Сулејмане:
»Брже мени, Реиз татарине!
»Па прифати дивит и калема
»И хартије, књиге нешаране;
»Брзо јаши виловна хајвана,
»Гони њега на Кањижу равну.
»Там' до куле паше од Кањиже.
»Па извади тарих од Кањиже!«

Реиз одма цара послушао,
Па прифати широка дората,
И појаха виловна хајвана,
Па ошера на Кањижу равну.
Док угледа двора пашиного,
Ево њега у мермер авлију,
Па прифати дивит и калема,
Стаде писат' тарих од Кањиже.
Кад извади тарих од Кањиже,
Хајвана је натраг повратио,
Таман био на демир капију,
Док запишта дрво шимширово,
А уз дрво дива запјевала:
»Нини, нини, сиротан Бешине,
»Нинаћу те осам годин' дана,
»Кад девета година настане
»Онда ћеш ти цару требовати
»Хранићу те хљебом господскијем,
»Залагати месом овновином!«
Све то слуша Реиз татарине,
Па потписа ријеч у тариха,
Онда оде столу и Стамболу,
Кад он сиђе столу и Стамболу,
Он је цару тарих поткучио.
Стаде царе тариа учити,
А кад виђе шта му тарих каже,
Онда вичe Реиз татарина:
»Брже мени, Реиз татарине,
»Гони коња на Кањижу равну,
»Ти не жали султанскијех коња;

»Ево теби сићана фермана,
»Па га подај пашину ћехаји!«
Узе татар сићана фермана,
Па одлеће на Кањижу равну,
Баш до куле паше од Каниже.
Угледа га пашина ћехаја,
Пашиници говорио младој:
»Ево иде Реиз татарине,
»Одн'јеће нам малена Бешина!«
У то доба Реиз татарине —
И он даде књигу шаровиту,
Књигу даје пашину ћехаји,
Говорила пашиница млада:
»Дај ми књигу ,Реиз татарине!«
Он јој даје књигу шаровиту,
Књигу узе пашиница млада
Књигу учи, а сузе пролива.
Татарину предаде Бешина,
Даде њега од годину дана.
Сднесе га Татар до Стамбола,
Па га даде цару честитоме.
Диван куши царе у Стамболу
Све му лале стале на дивану.
Диван чини због Бешина малог
Каквом ће га смрти уморити.
Диван чини пуну хефту дана,
Не могоше диван учинити.
Тада рече шехислам имаме:
»Чуј ме, царе, огријано сунцо.
»Бацимо га у леден' тавницу,

»Нека лежи осам годин' дана,
»Кад настане девета година
»Сићи ћемо у леден' тавницу
»Покупити кости Бешинове.
»Тући ћемо праха убојнога,
»Па пунити халкали топове
»И бацити небу под облаке«
Бацише га у леден' тавницу
Ударише деветера врата,
И десету браву дубровачку.
Тако стаде осам годин' дана.
Кад настала девета година,
Онда цару на ум је пануло,
Ће 'но Бешин у тавници лежи,
Викну царе шехислам имама:
»Слуго моја шехислам имаме,
»Хајде са мном у лед'ну тавницу
»Да извадим кости Бешинове!«
Кад сиђоше у лед'ну тавницу
Али Бешин сједи у тавници,
И са њиме два зелена вука,
А са њима главита дјевојка.
Полећеше два зелена вука,
Да уједу султан Сулејмана,
И са њиме шехислам имама,
Ал' завика сиротан Бешине:
»Давор, давор, два зелена вука!«
Вратише се два зелена вука.
Кад је султан из тавнице пош'о
Изведоше сиротан Бешина.

Воде њега у шикли одају,
Диван чини султан Сулејмане
Каквом ће га смрти уморити,
Док рекоше цали и рицали:
»Аман, царе, огријано сунце!
»Пошаљи га на Кањижу равну,
»Нек' радује своју милу мајку!«
Цâре их је л'јепо послушао,
Те га спреми на Кањижу равну,
Нек' радује своју милу мајку.
Тако прође осам годин' дана.
Кад девета година настаде
Књигу пише од Јањока бане,
Па је шаље султан Сулејману:
»Аман- царе, огријано сунце,
»Тр'јеби мени стола и Стамбола!
»Ако ми га отријебит' нећеш
»Ударићу столу и Стамболу.
»Стамбол ћу ти ватром попалити,
»И твоју ћу тахту преврнути,
»Прихватити стола и Стамбола —
»Стамбол јесте моја очевина,
»А Медина твоја ђедовина«.
Кад је цару књига долазила
Књигу учи султан Сулејмане,
Књигу учи, сузе пролијева.
Питају га цали и рицали:
»Аман, царе, огријано сунце!
»Каква ти је голема невоља,
»Те ти рониш сузе од образа?«

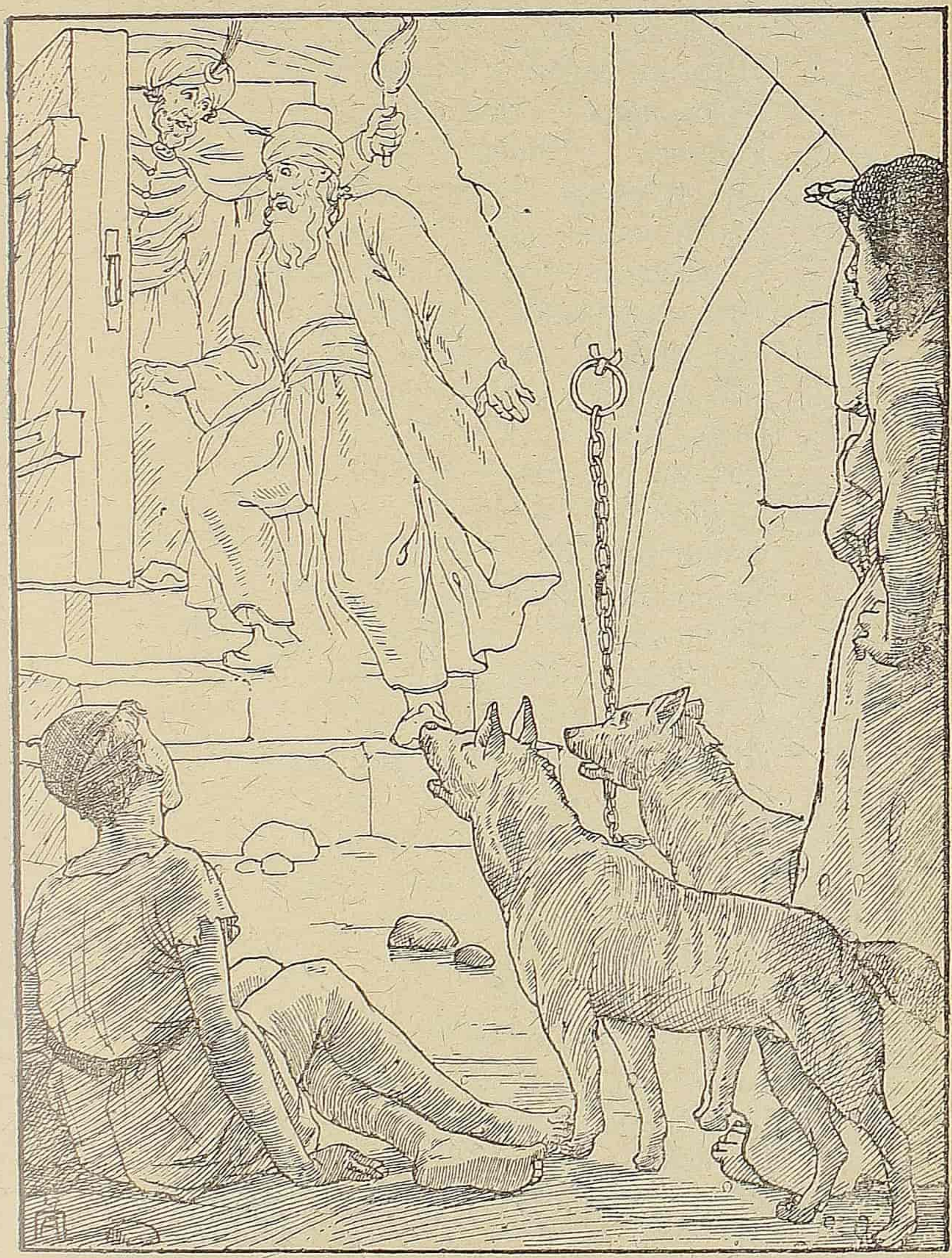

Одговара царе од Стамбола:
»Што ћу данас од живота свога?
»Ево књига од Јањока града
»Од онога јањочкога бана,
»Да тр'јебимо бијела Стамбола,
»Ја ће нама ударит' Стамболу,
»Стамбол ће нам ватром попалити.
»Већ да тражим себи челебију
»Да изиђе пољу мезевскоме,
»Да са баном међдан подијели!«
Редом шуте цали и рицали,
Док му рече шехислам имаме:
»Аман ,паре, огријано сунце!
»Камо теби тарих од Кањиже?«
Узе султан тарих од Кањиже,
Па он виђе шта му тарих каже;
Ће запишта дрво шимширово
А уз дрво дива запјевала:
»Нини, нини, малехан Бешине,
»Нинаћу те осам годин' дана
»Кад настане девета година
»Онда ћеш ти цару затребати!«
Паре викну Реиз татарина:
»Брже мени, Реиз татарине,
»Гони коња на Кањижу равну,
»А до куле паше од Кањиже!«
Гони Реиз коња на Кањижу
Баш до куле паше од Кањиже,
Па повика грлом бијелијем:
»Нек' изиђе сиротан Бешине!

»Тражи њега царе Сулејмане«.
Тад изиђе сиротан Бешине,
И за њиме два зелена вука,
Иду право на росну ливаду.
Прихвати их пашина ћехаја,
Па их даде Реиз татарину.
Одведе их Реиз татарине,
Одведе их столу и Стамболу,
Кад сиђоше столу и Стамболу,
Право иду цару у одају.
Пред њим' султан на ноге скочио
И овако Бешину зборио:
»О, Бешине, моје лудо д'јете
»Шта ћу јадан од живота свога?
»Књигу пише од Јањока бане
»Да тр'јебимо стола и Стамбола.
»Стамбол му је вели, очевина,
»А Медина наша ђедовина.
»Да селимо Шаму и Медини,
»Ја, Бешине, мој милосни сине,
»Мене зове у поље Мезево,
»Да јуначки мејдан дијелимо
»Ја л' да тр'јебим стола и Стамбола,
»Ја л' да тражим за се челебију.
»Мој Бешине, мој милосни сине,
»Можеш ли се поуздати у се
»Да ти Влаху станеш на мејдана?«
Одговара сиротан Бешине:
»Могу, богме, султан Сулејмане«.
Онда рече царе од Стамбола:

»Ево теби регулане војске,
»Мало војске седам милијуна,
»Па ти хајде пољу јањочкоме,
»Па ти зови од Јањока бана,
»Да јуначки мејдан дијелите,
»Дађу теби убојне топове,
»Па ти удри граду и Јањоку !«
Даде њему халкали топове.
Подиже му силовиту војску.
Оде Бешин пољу јањочкоме,
И по пољу попеше чадоре,
Окренуше халкали топове,
Окренуше ка граду Јањоку.
Књигу пише сиротан Бешине,
На кољено од Јањока бану :
»Ето књига, од Јањока бане,
»Хајде мени на дуго Мезево,
»Да јуначки мејдан дијелимо«.
Када бану књига силазила,
Стаде учит' књигу силовиту,
Књигу учи сузе пролијева.
Питају га његови везири :
»Круно наша, од Јањока бане,
»Каква књига, ватром изгорјела !
»И до сад су књиге долазиле,
»Ал' нијесу тако жалостиве.
»Је ли књига од Стамбола града ?
»Ил' је књига од дуга мејдана ?«
»Слуге моје, моје узданице,
»Ево књига од Стамбола града,

»Од онога султан Сулејмана.
»Покупио силовиту војску,
»Спремио је на поље Мезево
»Мало војске, седам милијуна,
»И пред њима Бешин од Кањиже,
»Жешће гује у Турака нема.
»Моја дјецо, моја узданицо,
»Ја, шта ћемо од живота свога?
»Хоћемо ли војску сакупити?
»Хоћемо л' се с њоме ударити?
»Ил' покупит' кључе и араче?
»Па их дати султан Сулејману.
»Моја дјецо, моја узданицо!
»Није лако с царем џенџак бити,
»Прифатити стола и Стамбола.
»Није л' мајка родила јунака,
»Ил' сестрица брата одгојила
»На бијелу крилу ђевојачком
»Мушкијем га опасала пасом,
»Хајдучкијем довикнула гласом,
»Па да сиђе пољу и Мезеву,
»И уходи султанову војску,
»Је ли њему регулана војска?
»Је ли војска боју за хиштала?
»Да уходи султанову војску,
»Па да мени по истини каже!«
Редом шуте банови везири,
Редом шуте, ништа не бесједе:
Туди бјеше блиједо Латинче
Од Отоке града бијелога,

Име му је Диклић капетане.
Он говори од Јањока бану:
»Ја ћу тебе послушати бане,
»Па ћу сићи пољу и Мезеву.
»Уходити султанову војску.
»Ја ћу теби право казивати«.
Па од земље на ноге скочио,
Облачи се у турске хаљине.
Онда оде пољу мезевскоме,
Па уходи султанову војску.
Када виђе султанову војску,
У њег' војска боју за хиштала,
Мало војске, седам милијуна.
И он виђе халкали топове.
Па се натраг у Јањок поврати.
Све казује од Јањока бану:
»Има војске, да јој краја нема«.
Онда рече од Јањока бане:
»Сад да с царем дењак учинимо,
»Попалиће града и Јањока,
»Па ће наске добит' на мејдану.
»Пиш'мо књигу сироту Бешину,
»Нека сиђе граду и Јањоку,
»Да му дамо кључе и араче,
»Да му дамо силах и оружје«.
Књигу шаљу сиротан Бешину:
»Хајде с војском граду и Јањоку,
»С тобом кавге данас ми нећемо,
»Да ти дамо кључе и араче,
»Да ти предам силах и оружје«.

Бешин своју покренуо војску,
Па је сведе граду и Јањоку.
У Јањок је војску натурио,
Покупи им кључе и араче,
И покупи силах и оружје,
Па се врати столу и Стамболу.
И одведе од Јањока бана,
Па га даде цару честитоме.
Када бане пред султана дође
Царевој је полетио руци,
Пољуби му чизму и мамузу:
»Ето, царе, ако бора знадеш,
»Даваћу ти арач до вијека«.
Онда царе Бешину говори:
»Хоћеш бити мухур сахибија?«
»Нећу, царе, лијепог ми дина!
»Пушћај мени шехислам имама
»Да идемо на Кањижу равну.
»Још ћеш нама ферман начинити
»Да је наше у Кањиж' везирство,
»Да судимо на Кањижи равној«.
Даде њему Султан Сулејмане,
Даде њему шехислам имама.
Па им онда ферман начинио:
»Хајте јако на Кањижу равну,
»На Кањижу својој танкој кули,
»Па судите на Кањижи равној!«
И одоше на Кањижу равну.
Они суде по Кањижи граду,
Они суде од сад до вијека,

Да им нико препорећи неће.
Давно било, сад се спомињало.

Из збирке Н. Т. К.

45.

АСАНАГОВИЦА

(с острва Корчуле)

(»Бос. Вила« 1886. стр. 284.)

Цвиће гоји Асанаговица.
Када га је заливала млада,
Заливајућ' галоперу дојде.
Галоперу цвиту говорила:
»Галоперу, равно цвиће моје,
»Нити цватеш нити плода дајеш,
»Како ни ја Асанаговица,
»Како ни ја Асанагу мојем!
»Ма ћу молит' Бога великога,
»Да га мајка у бој отпратила;
»Из боја га веће не видила!
»Не бих му се звала удовица,
»Него другем драга виреница,
»Кем би чедо мало породила,
»Чедо мало сина малахнога!«
Чини млада да нико не чује,
То све чује Асанагу мајка.
Асанагу мајка говорила:
»Асанаго драго дите моје,
»За зла сам те мајка породила,
»А за горе мајка оженила!
»Да би знао, аге, дите моје,

»Што говори вирна јуби твоја,
»Кад је равно цвиће заливала,
»Галоперу цвиту говорила:
»Галопере, равно цвиће моје,
»Нит' ми цватеш, нит' ми плода дајеш,
»Како ни ја Асанаговица,
»Како ни ја Асанагу мојем!
»Ма ћу молит' Бога великога,
»Да га мајка у бој отпратила,
«Из боја га веће не видила!
»Не бих му се звала удовица,
»Него другем драга виреница,
»Кем би чедо мало породила,
»Мало чедо, сина малахнога,
»Асанагу нећу ни једнога!«
Кад то чуо млади Асанаго
Јуби своју себи дозивао:
»О Јелице, вирна јуби моја,
»Ти се шетај у камаре моје,
»Донеси ми бојно копје моје,
»Јеле моја, у бој ћу ти поћи!«
Када га је разумила млада
У камаре биле пошетала,
Бојно му је копје доносила.
Кад то види млади Асанаго,
Бојно јој је копје вазимао,
У живо је срце ударио,
Под појасом ди јој чедо стало,
На копју је чедо повадио,
Мало чедо, сина малахнога.

Тад је мајку своју дозивао,
Пак је мајци милој говорио:
»О, старице, мила мајко моја,
»Ево теби незрила јабука,
»Кој' дозрити ти јој ниси дала!«

Вид Вулетић-Вукасовић.

46.

ИВАН-БЕГ И ДЈЕВОЈКА МУ

(»Бос Вила« 1886. стр. 107.)

Сунце сјаше, киша роминьаше,
Бег Иван-бег дјевојку вођаше.
Бег Иван-бег коња разиграва,
До дјевојке своје доиграва.
Дјеверима Иво говораше:
»Дјеверови, што сте код дјевојке,
»Разапните сајван над дјевојком,
»Да не кисне дувак на дјевојци,
»Јер ме скупо тај дувак стануо
»У Стамболу осамдесет кеса!«
А вели му са коња дјевојка:
»Нека кисне, пуст ми остануо!
»Кад ме мајка за недрага дала,
»За хорјата и хорјатског сина,
»Кад је њега родила хорјатка
»У шумади, чувајућ' крмади,
»У опрегу дома донијела;
»Хорјатскијем мл'јеком задојила.
»А мене је госпођа родила
»У одаји међу јастуцима,

»Под бисером и под дукатима;
»Госпоће ме на руке шетале,
»Господскијем мл'јеком задојиле!«
То зачуо челебија Иво,
Што говори на коњу дјевојка.
Често Иво коња разиграва
До дјевојке своје доиграва,
Па дјевојци Ѝво говораше:
»Јадна ти си, и чемерна ти си!
»Када будеш сада двору моме,
»Па с' укажу моји б'јели двори
»Н'јесу двори купом покривени,
»Нит' су купом, нит' су тенећетом;
»Моји двори сламом покривени.
»А кад будеш пред бијеле дворе,
»Срешће тебе моја мила мајка.
»Није на њој диба ни кадифа.
»Већ је на њој црна сукњењача.
»Срешће тебе мојих девет сест'ра,
»Није на њим' диба ни кадифа,
»На њима су б'јеле сукњењаче.
»Јадна ти си и жалосна ти си!
»Како ће се прегнут' та госпоћа
»Мојој мајци пољубити скуте
»И сестрама приступити руци?
»Кад уљежеш у бијеле дворе,
»Н'јесу двори чохом простирани,
»Ни уз дувар кадифли-јастуци,
»Већ прострти црним химбуљама,
»А уз дувар сукнени јастуци!

»Јадна ти си и господство твоје!
»Ђе ћеш сјести ти с госпоством твојим?
У ријечи у којој бијаху
Бијели се указују двори.
Н'јесу двори купом покривени,
Него јесу жутим тенећетом,
Одсјевају као жарко сунце.
Кад су били пред бијеле дворе,
Сусрела је мајка и сестрице;
На свакој је диба и кадифа,
А на глави бисер и дукати;
Кад је била у бијеле дворе,
А двори су чохом покривени,
А уз дувар кадифли-јастуци.
А да видиш челебије Иве,
Он приступа лијепој дјевојци:
»Вид' госпојо, сада јада твога!«
Обје јој је руке одрезао
И обадва ока ископао,
Па је натраг повратио мајци:
»Хајде кажи својој милој мајци
»Како ти је у Ивана било!«

Вид Вулетић-Вукасовић.

47.

ДЈЕВОЈКА И ИВАН КАПЕТАНОВИЋ

(»Бос. Вила« 1886. стр. 107.)

Знаш Иване, кад се загледасмо,
У најљепше доба од године,
У прољеће, кад 'но цвати цв'јеће,

Кад 'но цвати зумбул и зерина ,
Мор мелекша и јагљика травна ;
Кад 'но цвати крајем воде туба,
Онда себи свако тражи друга ;
Ја, Иван-бег, друга не имадем.
Знаш Иван-бег, кад се миловасмо,
Кад у Босни калем посадисмо,
Веће нам је калем уродио,
Бисерли је цв'јећем процватио,
А шећерли грожђем уродио ;
Дођ' Иване Капетановићу
Да бисерли цв'јеће поберемо,
Да шећерли грожђе позобљемо,
Знаш Иване Капетановићу,
Кад заједно плету плетијасмо,
У твог доста у комшије мога,
Од твог брка, од солуфа мога,
Више брка, нег' солуфа мога.
Брци врани, а солуфи плави,
То се двоје погодити море.
— Друге моје, што ме не жалите !
Пуно с вама нећу друговати,
Данас данак и сутра до подне.
На поклон вам сви ашици моји !
Ал' вам не дам ашичких дарова :
Иван бега по челу рубије,
А Стјепана соргуч од бисера,
А Андрије по грлу дукати,
А Матана дибу на табаку,
А Маркана пивац од бисера

А Антића срмали каницу;
А, Бога ми, моје другарице,
Све бих вама прегорјела млада,
Ал' не могу по челу рубије;
Кад ја метнем по челу рубије
Уипе ми челу и обрвам',
Кад ја припнем соргуч од бисера,
Дјевојка сам, мило ми је л'јепо;
Кад ја припнем под грло дукате,
Уипе ми лицу и гр-оцу;
Кад обучем дибу преливену
А припашем срмали каницу,
Уипе ми струку и хальинам';
Кад припашем пивац од бисера,
Пивац слуша, ђе ми срце куца!
Хвала вама моји махаљани!
Узрасте вам гонце у махали,
Ви га кадер утргнути нисте.
Дође јунак из треће махале,
Утрже вам гонце у махали,
Утрже га вама на срамоту!

Вид Вулетић-Вукасовић.

48.

ПРЕУДАЈА РАХМАН-ПАШИНИЦЕ.

(»Бос. Вила« 1886. стр. 106.).

Рахман-паша на ћонку сједаше,
Вјерну љубу на крилу држаше.
Вјерној љуби паша говораше:
»Вјерна љубо, врло си ми драга,

»Још да имаш од срца евлада,
»Још би мени много дража била!«
Пашиница жалосна је била,
Па је паши своме говорила:
»Ти се жени, а мене удаји!
»Видјећемо до кога ће бити«.
То је паша једва дочекао.
Даде љубу Мују хазнадару.
А паша се другом оженио.
Још не прође ни година дана,
Роди сина хазнадаревица,
А у паше не има евлада.
Још не прође ни друга година,
Она роди и другога сина.
А не прође ни трећа година,
Она роди и трећега сина,
А у паше нема ни једнога.
Кад је она дјецу погојила,
Л'јепо своју дјецу оправила,
А љепше их мајка сјетовала,
Па их онда паши опремила:
»Кад будете паши у одају,
»Љуб'те пашу у скут и у руку,
»Па станите код одајних врата.
»Ви станите подвив' руке б'јеле!«
Луда дјеца мудре с'вјете памте.
Кад су били паши у одају
Љубе пашу у скут и у руку,
И стадоше, подвив' б'јеле руке.
Кад је паша дјецу угледао:

»Ово ј' евлад вјерне љубе моје,
»Баш к'о да је и од срца мога !«
Све им добро своје записао
Црче паша дјецу гледајући.

Вид Вулетић-Вукасовић.

49.

МИЛАНБЕГОВА СЕЈА

(гуслар Вид Дубљевић).

Лов ловио Шћепо капетане,
Са слугама и са војводама,
Са хртима и са огарима,
И пернатим соколима сивим.
Лов не лови куда звјерка хода,
Да улови лова планинскога,
Веће лови Шћепо капетане
Око двора бега Миланбега,
Да му види сеју Јефимију,
Јер се цура Шћепу обећала ;
А кријући да братац не знаде
Узела је цура обиљежје,
На водици платно бијелећи ;
А не смије брату проказати.
Да је цура прстење узела.
Шћепо тражи лова око двора,
Па му лају хрти и огари,
А кликтају сиви соколови,
Међу му се слуге и војводе,
Поглед баца Шћепо капетане
У чардаке бега Миланбега,

Ђе 'но сједи Миланбега сеја,
Не би л' цура Шћепу долазила,
Јера Шћепо одговора нема,
Што је цури дао обиљежје.
Ал' залуду, вајде не бијаше.
Не смије га цура погледати
А камо ли ш њиме говорити,
Јер је дома Миланбеже млади.
Па све гледа са танка чардака,
Како Шћепо испред двора шеће.
То је бегу врло мучно било,
Па говори беже са чардака:
»Да, чујеш ли Шћепо капетане,
»Нема лова око мога двора;
»А да има лова око двора,
»Имам и ја хрте и огаре
»И пернате тице соколове
»И за лова слуге и војводе,
»Ја бих прије лова уловио.
»Већ одлази испред двора мога!
»Јер је моја удовица мајка,
»А љубовца јако доведена,
»Јефимија сестра на удају;
»Да ми момци испред двора шећу,
»То би била велика срамота.
»А ја немам баба ни амиде,
»Нити брата, нити братучеда,
»Који би ме могли зам'јенити
»Да ми ко год на образ удари.
»Води слуге, дижи соколове,

»А повраћај хрте и огаре,
»Овђе лова према теби нема«.
Кад то чуо Шћепо капетане,
Би му мучно што му беже каже,
Од јада га заболјела глава,
Па не може одољети Шћепо,
Ни срамоту на себи носити,
Па овако бегу одговара:
»Милан-беже поносита главо!
»Поносиш се, али немаш чиме,
»А ја за то не бих ни жалио,
»Већ за сеју, што је на удају.
»А и ја сам, беже, за женидбу,
»Кад ме караш, што сеје не питаш?
»Је ли твоја према мени сеја?
»А ја знадем беже Милан-беже,
»Нема лова око твога двора,
»Вет у двору, у твоме чардаку;
»Што би, беже, према мени била
»Твоја сеја млада Јефимија.
»Ако ти је мајка удовица,
»Дорасла јој шћерца за удају,
»Нека зета по вољи избира.
»Кад би мени шћерцу поклонила,
»Дража би ми од матере била.
»Ако си се јако оженио,
»Лакше ти је прежалити сеју,
»Љуба ће ти жалост утјешити.
»Да ја имам според себе љубу,
»Ја бих сеју лакше прежалио,

»Јера сеја расте за другога,
»А љубовца до гроба смртнога.
»Нека знадеш беже Милан-беже,
»Да ти није сеја за другога,
»Узела је моје обиљежје.
»Ал' и за то не би ништа било,
»Веће сам ти сеју пољубио,
»Кад сам дао златан прстен с руке,
»Па сам цуру зубим' угризнуо,
»Дуго ће се знати у ђевојке!
»Нијесам је беже угризнуо,
»Што се цура мени обећала,
»Веће, беже, нека се познаје,
»Да сам дао цури обиљежје,
»Да не море мене преварити.
»Не море јој образ поднијети,
»Да другоме пође за љубовцу,
»Познају се зуби од јунака,
»У ђевојке на бијелу лицу.
»Вет ако се вјеровати нећеш,
»Хајде сеји у женске одаје,
»Скини платно с лица у ђевојке.
»Познаваћеш моје б'јеле зубе.
»А отвори секине сандуке,
»Познаћеш ми златан прстен с руке.
»То ми није данас говорити,
»Али си ме резил учинио,
»Да ми образ поднијет' не море!«
Мучно бегу што говори Шћепо,
Ражљути се беже Милан-беже,

Па он иде у одаје сеји.
Пред њим сеја на ноге скочила,
Лице крије руком и јаглуком.
Милан-беже сеји говорио:
»Шта је сејо, Јефимија млада?
»Што си лице платном заклонила?
»Отвори ми бојали сандуке.
»Ће ти стоје бисер и дукати,
»Да избирам на бисеру низе,
»Колико је доста за ђердана,
»Хоћу љуби бисер добавити«.
Ту се цура јаду осјетила,
Да је Шћепо нешто говорио,
Од брата се цура застидила,
Уз лице јој пламен ударио,
Па се брату криво куниjаше:
»Што сам брате лице заклонила,
»То сам доцно на ђерђефу везла
»Па о ђерђеф лице ударила;
»А кључе сам, брате, изгубила
»На ливади платно бијелећи«.
Арли беже, па се ражљутио,
У сандуке чизмом ударио,
У љутини сандук проломио.
Бег не тражи бисер ни дукате,
Веће прстен Шћепа капетана.
Нађе прстен беже Милан-беже,
Скида платно сеји од образа,
А погледа у бијело лице.
Познаје се цури на образу,
Што је Шћепо зубом угризнуо.

Милан-беже сестри говорио :
»Јефимијо, шинула те гуја !
»Није ђерђеф лица дофатио,
»Веће зуби Шћепа капетана.
»Да су Бог д'о од шарене гује,
»То би мени много лакше било ;
»За благо бих мелем добавио,
»А срамоту откупит' не могу,
»Јер лијека од срамоте нема,
»Нит' се море цијенити благом«.
Па још беже у одаји виче :
»Бог убио сваку ону мајку,
»Која шћерцу по махали даје,
»Кад јој буде шћерца за удаје.
»Да је цура у дворима била,
»Не би момак цуру угризнуо,
»Ни срамоте мени учинио«.
Па се беже на чардаке врати,
Оде право ђе му сједи мајка.
Зазор бегу, па говори мајци :
»Погубићу сеју Јефимију ,
»Па ћу онда Шћепа капетана ;
»Раскућићу своју бабовину,
»Па ћу онда бјежат' у хајдуке«.
Пред њим мајка на ноге скочила,
И овако њему говорила :
»Немој сине, ако Бога знадеш !
»Свак ће ти се јаду зачудити.
»А зашто би кућу раскућав'о,
»И љубовцу младу остављао,

»И у двору сиротицу мајку ?
»Веће подај врага за ђавола.
»Нек' ти иде из бијела двора.
»Ако ју је Шћепо угризнуо,
»То је пола срамота његова,
»Кад му виде господа ђевојку,
»Зубима јој лице накварио
»Прије, вет је двору добавио«.
Љутит беже дивит прифатио,
Испред себе књигу накитио,
Па је спрема Шћепи капетану :
»Чујеш, море, Шћепо капетане,
»Купи сваће, па води ђевојку !
»Кад је љуби, зашто је остави ?
»Шта ће мени цура у дворима,
»Која ти је у рукама била ?«
Дође књига Шћепу капетану,
Диже сваће, оде по ђевојку.
Милан-бег се врло ражљутио,
Колико се био ражљутио,
Не ће беже походити сеје,
Походити за седам година.

Из збирке Н. Т. К.

50.

КЛЕТВА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 317.)

»Ил' је ведро, ил' је облачина,
»У мог драгог фесић на очима,
»Испод феса перчин до рамена ;

»Ја са му га млада одгојила,
»А сад ми га друга премамила,
»Да Бог даде, те се помамила!
»И помамна по гори ходила;
»Траву пасла, с листа воду пила,
»Ведријем се небом покривала,
»Мрамор камен под главу метала!«

Коста Божић.

51.

ЈЕРОСИМ БАН

(»Бос. Вила« 1886. стр. 351.)

Разболје се Јеросиме бане,
У вапору на сињему мору
Боловао девет годин' дана;
Од живога отпадало месо,
Кано кора од сува-јавора.
Под њиме се шаре гује легле,
Од дв'је главе, од четири крила.
Кад је њему боља додијала,
Долази му игумане Саво:
»Кажуј гр'јехе, Јеросиме бане,
»Кажуј гр'јехе, што си сагр'јешио!«
»А шта ћу ти казивати, Саво?
»Тукао сам своје родитеље,
»Одгонио туђе хранитеље;
»Љубио сам три крштене куме,
»Три крштене четири вјенчане«.
Кад то зачу игумане Саво,
Баца њега у то сиње море;

Мору баца, море га избаца,
Неће њега да потопи море,
Вели њему игумане Саво:
»Казуј гр'јехе Јеросиме бане,
»Казуј гр'јехе, а очисти душу!«
»А шта ћу ти казивати, Саво?
»Ишао сам у ту гору црну,
»Лов ловити са хиљаду људи;
»Кад сам био на сред горе црне
»Ја сам срео побратима свога,
«Побратима војводу Тодора
»На Ситници, на тој води ладној.
»Ожеднио војвода Тодоре,
»Сагну главу да угаси жеђцу,
»Испаде му бурма окована,
»И уз бурму моћи од помоћи.
»Ја помислих да је груда злата —.
»Манух сабљом одсјекох му главу.
»Мртва глава мени проговара:
»»Бог т' убио Јеросиме бане!
»»Зашто мени одсијече главу?
»»Ја бих теби ове моћи дао,
»»А друге бих себи прибавио«.
»Оде глава водом пливајући
»А ја одох кући пјевајући.
»Ту се јесам јако огр'јешио,
»Ту сам своју душу изгубио«.
Кад то зачу игумане Саво,
Баца њега у то сиње море,
Мору баца, море га избаца,

Неће њега да потопи море:
»Казуј гр'јехе, Јеросиме бане,
»Казуј гр'јехе ,а очисти душу!«
»А шта ћу ти казивати Саво?
»Крсна ми је слава свети Ђорђе.
»Од силе га ни славио нисам,
»Већ ураних са хиљаду људи
»Лов ловити по тој гори црној.
»Кад сам био на сред горе црне,
»Ја сам срео остарјелу мајку;
»Она иде цркви манастиру.
»У руци јој часна летурђија
»А у десној до два дуплијера.
»Ту ми мајка божју помоћ дава:
»»Добро јутро Јеросиме сине!
»»Што си данас тако уранио
»»Лов ловити, по гори ходити?
»»Зашт' не идеш двору бијеломе,
»»Славу славит' светитеља Ђорђа?«
»Изгладњели хрти и огари;
»Ја заисках остарјелој мајци,
»Да ми даде свету летурђију,
»Да је дадем хртим' и огарим'.
»Не даде ми већ ме урезили.
»Ја пограбих то свето кољиво
»Па га бацих хртим' и огарим';
»Истргох јој оба дуплијера.
»О главу јој оба изломио,
»Ударих је до два до три пута,
»Да ко броја и више би било.

»Ту ме моја проклињала мајка:
»»Бог т' убио, Јеросиме бане!
»»Сад си своју ор'јешио душу.
»»Боловао девет годин' дана!
»»Од жива те отпадало месо,
»»Као кора од сува јавора!
»»Под тобом се шаре змије легле,
»»Од дв'је главе, од четири крила!
»»Не могао прије умријети
»»Док се гр'јешан не исповједио!««
То изусти а душу испусти.

П. Бабић, Загреб.

52.

ДОБАР ОДГОВОР

(»Бос. Вила« 1886. стр. 332.)

Сиђела Мара крај мора,
Сједећи Мара говори:
»Ој мили Боже и драги!
»Шта ли је шире од мора?
»Шта ли је брже од коња?
»Шта ли је драже од брата?
»Шта ли је слађе од меда?«
Говори риба из мора:
»Не лудуј Маро, будало!
»Шире је небо од мора,
»Брже су очи од коња,
»Дражи је драги од брата,
»Слађа је љубав од меда«.

Р. Ј. Чајкановић, Сарајево.

53.

НЕСУЂЕНА ЖЕНИДБА РЕЉЕ ОД ПАЗАРА

Вино пије Реља од Пазара,
А служи му слуга Радоване.
Кад се Реља вина накитио,
Тадај Реља слузи проговара:
»Слуго моја, спреми ми вранчића,
»Хоћу ићи до Будима града.
»Ето чујем да казују људи,
»Чудна има у краља ђевојка,
»Да ја виђу би л' за мене била«.
Стара мајка Рељи проговара:
»Прој' се врага и Будима града,
»Ти се мореш бољом оженити.
»Цура има много муштерија,
»Па ту, сине, добра бити неће«.
Проговара Реља од Пазара:
»Хоћу, мајко, да видим ђевојку,
»Кад бих знао, да бих погинуо«.
Па се спрема Реља од Пазара,
А слуга му вранца опремио.
На се Реља навальује злато,
Сјаје момак, као сунце жарко.
Па га ето до коња вранчића,

Прекрсти се и Бога спомену,
Па он мајци: остај због̃ом, виче.
Мајка сину благослове даје:
»Због̃ом сине, па ти сретно било,
»Душмани ти под ногама били,
»К'о поткови у твога вранчића!«
Сде Реља низ поље зелено,
А мајка га очим' испратила.
Куд гођ Реља земљу полазио
Сиђе, момак, до Будима града,
До дворова од Будима краља.
Испод куле нађера вранчића,
А гледа га краљева ћевојка,
Па у себи цура помислила:
Боже мили прикладна јунака,
Да ме хоће просити у бâба
Ја бих пошла њему за љубовцу.
Прође Реља испод танке куле,
Краљеве га угледале слуге,
Те казују господару своме.
Преда њ', краље, опремио слуге;
Прихватише коња и јунака,
Воде коња у доње подруме,
А јунака на танке чардаке,
Те 'но сједе млоге муштерије.
А кад Реља паде у чардаке,
Како паде, тако Бога даде.
Сви јунаци на ноге скочише,
На ногама Бога прихватише,
Помаче се један до другога,

Па и Рељи мјесто начинише.
Сједе момак међу поглаваре,
А млађи су пиво донијели.
Ту су били два бијела дана.
Кад је треће јутро освануло,
Проговара Реља од Пазара:
»Хајде, краље, изводи ђевојку,
»Нек' избира, цура, господара!
»Ми нијесмо данас за стајања«.
Оде краље шћерци у одају:
»Хајде, шћери, у мушке конаке,
»Па избери себи господара!«
Па се, краље, натраг повратио.
А спрема се кићена ђевојка,
На се меће свилу и кадифу,
А по свили злато ижљевено.
Ето цуре у мушке конаке,
А око ње робињице младе.
А кад цура у одају дође,
Плану чардак на четири стране,
Од ђевојке и од ђеисије.
Па погледа све по реду момке,
А кад цура Рељу угледала,
На јунаку очи заставила.
Па пошета цура по чардаку,
Пред Рељом се цура поклонила,
Па га љуби у скут и у руку
Прими од њег' бурме и прстење.
На крило му јаглук оставила,
На коме је слика од ђевојке,

Нек' се знаде чија је ђевојка.
Кад виђеше млоге муштерије ,
Сви скочише од земље на ноге,
Сваки оде завичају своме.
Оста Реља с краљем на чардаку.
Тадај Реља свадбу уговара,
Док покупи кићене сватове,
Те да опет до Будима дође,
Па да води од краља ђевојку.
Оде Реља двору бијеломе.
Једва мајка сина дочекала,
Па га пита: »јеси л' здраво, сине?«
»Здраво сам ти, моја мила мајко«.
Па јој каже све како је било.
Пође Реља купити сватове:
Од Прилипа Краљевића Марка,
Обилића од дола Крушевца
Од Косова Косанчић Ивана
И војводу Топлицу Милана,
Од Сријема змајовита Вука.
Мало вр'јеме дуго не стајало,
Скупише се кићени сватови.
У свакога пет стотина свата,
А у Марка нема ни једнога,
Ошљем побра бега Зајим-бега,
Љевше Туре од сваке ђевојке.
Све сватове Реља дочекује,
Уређује коње и сватове.
Коње воде у топле подруме,
А јунаке на танке чардаке.

Таман Рељa свате саставио,
Ал' ето ти књите и јазије,
Од Будима, од силнога краља:
»Препрошена краљева ћевојка,
»Препросио Златарићу Павле,
»Од Софије, велике чаршије.
»Млого' Грче потрошило блага,
»Дванес' мазги жутијех дуката.
»Не мори се, не води сватове,
»Јер ће Грче одвести ћевојку«.
Гледа Рељa, па додаје Марку.
За то Марко ни абера нема,
Веће брже свате подигоше.
Куд гођ ишли кићени сватови,
Под Будимом у поље падоше.
А Грци су у град улазили.
А кад виђе Златарићу Павле,
Да су дошли у поље јунаци,
И у пољу попели шаторе
Виђе Павле да ће погинути;
Па пригрну ћурка великога
А преда се млада барјактара.
Барјаке су стрмо окренули,
Пошеташе у поље зелено,
До чадора Краљевића Марка.
Пред Марком се поклонио Павле,
И са главе калпак подигнуо,
Па он моли Краљевића Марка,
Да му Марко поклони ћевојку,
И да њему у сватове пође,

Да му буде први пред сватима.
Два ђевера: Реља и Милане,
Старјешина бего Зајим-бего.
Рад љепоте Топлицу Милана
И Ивана, млада барјактара,
Нек' не гину кићени сватови.
У себи се насмијао Марко:
Грехота је свате исијећи,
И јуначке цвијељати мајке,
А ђевојци срећу крвавити.
Преко јада обећа се Марко,
Да ће Павлу у сватове поћи.
Подиже се у сватове Марко,
То је Павле једва дочекао,
Све војводе прве протурио.
Још их боље краље дочекао.
Кад сватови цуру поведоше,
Све војводе прије дароваше,
Њима боље дарове дадоше,
То Грцима врло мучно било.
Из града су свати излазили,
Реља бјеше ђевер уз ђевојку.
Кад су свати поље загазили,
Али види великијех јада:
Често снаха ђевера погледа,
Познала је Рељу крилатога.
Виђе Реља, па се осјетио,
Да је њега познала ђевојка
И жао јој за другога поћи.
Ал' залуду, фајде не бијаше.

-

Стид је Рељу погледат' ђевојку,
Па он крије очи од ђевојке.
Стид је Рељу: гледају сватови.
Кад су били на првом конаку,
Грли снаха свог мила ђевера,
Од милости у лице га љуби
И овако Рељи проговара:
»Ао! Реља, срамота те била!
»Срамота ти крилим' и јунаштву,
»Тебе кажу крилата јунака,
»Што га данас у свијету нема,
»А ти мене пушћаш за другога«.
А Реља је руком отурио:
»Не грли ме, лијепа ђевојко,
»Не љуби ме, љубила те гуја,
»Себи руке, руке ти отпале!
»Хоћеш ли ме с главом раставити?
»Ако виде Грци из сватова,
»Погубиће и мене и тебе«.
А кад бијел данак освануо
Болестан се Реља учинио,
Па он јаше на јандал врапчића.
А велики ћурак пригрнуо,
На вранцу се Реља услонио,
Низ врапчића сабљу опустио.
А кад ноћца на земљу панула
Реља пење на јандал шатора,
А све гледа кићена ђевојка.
Кад је вакат од ложнице било,
Ал' ето ти кићене ђевојке.

Сједе, цура, Рељи уз кољено,
Па је Рељу руком загрлила,
Сузе проли, кроз сузе говори:
»Господару, Реља од Пазара,
»Зар ћеш мене дати за другога?«
А Реља је руком отурио:
»Одмакни се од мене ђевојко!
»Јер ћу прије главу изгубити,
»Него своју вјеру преврнути,
»И јунаким' образ погазити.
»Марко нам се затек'о јунаку,
»Господару Златарићу Павлу,
»Да ће вјерно у сватима поћи«.
Па ђевојку Реља повратио.
Кад је трећи данак освануо,
Невесео Реља у сватима,
Жао му је кићене ђевојке.
Покрај цуре прођера вранчића,
А у себи момак помислио:
Колико ме вољела ђевојка
И рукама мене је грлила,
А још не знам каква је ђевојка.
Кад сам цуру за себе просио,
Од стида је нијесам видио.
Нешто мало као да сам сањ'о,
Да је цура одвише лијепа.
Па он јаше под собом вранчића,
Според њега кићена ђевојка.
Окрену се Реља на ђевојку,
И подиже дувак са ђевојке.

A. 27.

Цура бјеше одвише лијепа,
Сину лице, к'о да плану сунце,
У јунаку срце заиграло,
Па је Реља цуру загрлио,
Загрлио, па је пољубио:
»Снахо мила, срце из њедара,
»Не љубим те да ми будеш љуба,
»Већ те, снахо, од милости љубим«.
То је снаха једва дочекала,
Склопи цура обадвије руке.
Сузе проли, кроз сузе говори:
»Не дај мене, младу, за другога!«
Она мисли нико не виђаше,
Ал' гледају свати Златарића,
Па казују своме господару:
»Господару, Златарићу Павле,
»У з'о час га свате покупио
»И у свате по избор јунаке.
»Што ти Марко у сватове пође
»И Маркова оба побратима,
»У з'о час си добавио, Павле
»Ђеверове себи за ђевојку!
»Па ђевера Рељу поставио,
»Он је теби цуру обљубио.
»Кад је дању у сватима љуби,
»Ја шта, Реља, на конаку ради!«
То се Павле вјеровати неће,
Није Реља цуру обљубио,
Није таки адет у јунака.
Тако свати путем путоваше.

Кад су свати близу долазили,
Хабер даје Златарићу Павле:
Да се бâбо сватовима нада,
Да су, Павлу, у сватим' јунаци,
Да му бâбо дочека јунаке,
Да господски дочека сватове,
А ђевојке да коло окрену.
Оде књига Златарића двору,
А сватови поље ухватише.
Покупи се господа из града
Код бијела Златарића двора,
Да сеире кићене сватове,
И да виде по избор јунаке.
Кад су свати у град улазили
Весели се Златарићу Павле,
Јер је њему врло мило било
Што су пошли у сватим' јунаци.
Од весеља разигр'о дората,
А све сипа жуте мађарије,
Па дарива народ по сокаку,
Од милости и још од радости.
Гледају га Грци из сватова,
Што су Павлу у сватима били.
Грцима је врло мучно било
Што су Срби у сватима први,
Што их Павле прве протурио.
Што су боље дарове добили.
Први Срби и тамо и амо.
Па почеше Грци говорити:
»Ја, гле! Павла, нашег господара,

»Што се, Павле, толико понио.
»Да је за шта, не би јада било,
»Већ за младу Латинку ђевојку,
»Што је прије војводе љубила.
»Љубио је Реља од Пазара,
»Обљубљену њему оставио«.
То дочуше Срби поглавице,
Па је њима врло мучно било.
Још да видиш јада великога,
Кад војводе кавгу започеше,
Те стадоше крвцу прољевати,
Није шала, код бијела двора,
У сред града, велике чаршије.
Погубише Златарића Павла,
Вратише се из бијела града,
И вратише Латинку ђевојку.
Колико се ражљутио Марко,
Не даде је Рељи од Пазара,
Вет је даде бегу Зајим-бегу .
Па се свати натраг повратили,
Одведоше кићену ђевојку
Право двору бега Зајим-бега.
Тако Марко бега оженио.
Не ће Реља узети ђевојке,
Јер су Рељу Грци потворили
Да је Реља љубио ђевојку.
Није цура обљубљена била
Тако Грци кавгу учинише ,
А Турчина Срби оженише.

Н. Т. К.

54.

РОСА РОБИЊИЦА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 220.)

Везак везла Роса робињица
На чардаку, на бијелој кули.
Долази јој тица ластавица.
Говори јој Роса робињица:
»Богом секо, тицо ластавицо,
»Јеси л' скоро у Инђији била?
»Јеси л' била код мог' б'јела двора?
»Је л' ми стара у животу мајка?
»Је л' ми врло бабо остарио?
»Јесу л' ми се секе поудале?
»Јесу л' моје рухо разнијеле?
»Јесу л' ми се браћа поженила?«
Проговара тица ластавица:
»Ја сам скоро у Инђији била,
»И била сам код твог б'јела двора;
»Стара ти је у животу мајка,
»Врло ти је бабо остарио;
»Твоје су се секе поудале,
»И твоје су рухо разнијеле;
»Твоја су се браћа поженила.
»А кад ти се најмлађи жењаше
»Сваком снаха дара донијела,
»Па и теби Росо робињице,
»Па га даје твојој старој мајци:
»»Нај ти даре, моја свекрвице,
»»Нај ти даре Росе робињице.««

Кад то зачу Роса робињица
Ћерђефом је о тле ударила;
И умрије жалосна јој мајка!

Коста Божић, Сарајево.

55.
КЛЕТВА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 221.)

О јабуко шаренико,
Чудно ти си род родила:
На три гране три јабуке,
На четвртој соко сједи;
И он гледа низ то поље,
Гдје Јован-бег коња кује,
Бег му љуба припомаже.
Бег се маче, коњ утече
Низ босиок дјевојачки.
Љуто куне дјевојчица:
»Бог т' убио, добар коњиц!
»Што ми потра сав босиок?«
Говорило младо момче:
»Не кун' коња дјевојчице!
»Ако станем тебе клети
»Ти се никад удат' нећеш;
»А ако се и удадеш,
»Мушко чедо имат' нећеш;
»А ако га и имаднеш,
»Сретно теби бити неће;
»Цар ће ти га одузети
»У војсци ће погинути!«

Ст. Трифковић, Сарајево.

56.

ОМЕР-БЕГ И ЉУБА МУ

(»Бос. Вила« 1886. стр. 187.)

Вијали се гавранови
Изнад Маглаја,
Изнад куле Омер-бега,
Тог силног бега.
Тад излази вјерна љуба
Омер-бегова,
Па ми пита гавранове
Изнад Маглаја:
«Ој, Бога вам, гавранови,
»Тице несретне!
»Од куда сте полећели,
»Од ког' ли града?
»Н'јесте л' вид'ли Омер-бега,
»Мог л'јепог бега?«
Ал' говоре гавранови
Изнад Маглаја:
»Чујеш ли нас вјерна љубо
»Омер-бегова!
»Ми смо јутрос од Добоја,
»Рано, прерано;
»Видили смо Омер-бега,
»Твог л'јепог бега:
»Ено сједи у механи,
»Пије ракију.
»Још он љуби крчмарице
»Харчи дукате,

»Воли љубит' Добојкиње,
»Нег' младу тебе«.
Кад то чула вјерна љуба
Омер-бегова,
Скочила је са пенџера
Доље на земљу.
Мртва глава али опет
Поче говорит':
»Бог убио сваку ону
»Л'јепу дјевојку,
»Која иде за бекрију
»И за ђидију,
»Што се лола по крчмама
»И механама«.
То изусти вјерна љуба
Омер-бегова,
Па се млада и не диже
Више никада.

К. Ковачевић, свештеник, Бихаћ.

57.

КАКО ЈЕ БИХАЋ ПАО ПОД ТУРКЕ

(»Бос Вила« 1886. стр. 187.)

Сан уснила у Бишћу баница,
На душеку с баном спавајући,
Па се у сну врло препанула,
Од препасти на ноге скочила.
Питаo је господине бане:
»Шта је теби, госпо моја драга?
»Или си се пјана придесила,

»Ил' се н'јеси синоћ прекрстила ?«
Одговара госпоја баница :
»Ја се н'јесам пјана придесила,
»А синоћ се јесам прекрстила ;
»Него сам ти чудан сан уснила :
»Увати се магла око Бишћа,
»С обе стране око Уне ладне ;
»Сјајни мјесец на земљицу пао,
»А Даница на небу остала,
»Јасне зв'језде крају прибјегнуле«.
Ал' говори господине бане :
»Ја зла санка, госпо моја драга,
»Сан казује : да нас више нема!
»Што је пала магла око Бишћа,
»С обе стране око Уне ладне,
»То ће турска опколити војска ;
»Што је мјесец на земљицу пао,
»То ће моја руса глава пасти ;
»Што ј' остала на небу Даница,
»То 'ш остати удова баница ;
»Што су зв'језде крају прибјегнуле,
»То су наше нејаке сироте,
»Крају бјеже од душманске силе«.
Истом они у ријечи били,
Сунце грану, а војска освану
Око Бишћа града бијелога:
Силни Турци, да их Бог убије !
Па га бију три нећеље дана ;
Нит' одбише дрва ни камена,
Нит' знадоше откуд су му врата.

Ал' се нађе издаја проклета.
Рано рани танано Латинче
И утече у пашину војску,
Придвори се паши господару.
Пита њега паша господаре:
»Што си дош'о, дину душманине?
»Јеси л' дош'о мене уходити?«
Ал говори танано Латинче:
»Н'јесам дош'о тебе уходити,
»Ни од тебе милости просити,
»Већ ми те је жао, господару!
»Бојак бијеш три неђеље дана,
»Нит' одбијаш дрва ни камена,
»Остаде ти под срамотом војска.
»Ако желиш Бихаћ придобити,
»Ја ћу тебе, пашо, научити!
»Само ћеш ми тврду вјеру дати,
»Да ћеш мени агалуке дати«.
Скочи паша од земље на ноге,
И попр'јечи преко прса руке:
»Дајем теби турску вјеру тврду,
»И заклетву свеца Мухамеда,
»Што ти речем, порећи ти нећу,
»Даћу теби агалук у Бишћу!«
Тад полеће танано Латинче
И украде праха домаћега
У цјелини двадес't и пет ока.
Наби паша два топа једнака,
Па када им живу ватру даде,
На Бишћу се отворише врата,

Пројах'о би јунак на коњицу ;
А када им другу ватру даде
Прођер'о би кола и волове.
Тад банища побацила сина,
Бедевија коња у подруму.
Довикује госпоја баница :
»На ноге се вјерне слуге наше !
»Гдје је нама господине бане ?«
Тада слуге хитро поскочише
И у доње ризнице дођоше.
Али ево јада и жалости,
Ризница је пуна јањичара,
Међу њима господине бане,
Ал' на њему русе главе нема.
Тад изгибе многа госпоштина,
А народа, ни броја се не зна.
Тада Турци Бихаћ придобише.
Зове паша танано Латинче,
Па му даде рало и волове :
»Иди, море, па се љебом рани,
»А све цару царевину дајн,
»Нису за те царски агалуци !«

Н. Т. К.

58.

ЈОВАН ЧОБАН

(»Бос. Вила« 1887. стр. 171.)

Овце пасе Јован чобанине,
Он пореди куда царе шеће.
Јово нађе круну ћесареву,

И уз круну бурму позлаћену.
Круну меће себи у њедарца
Бурму меће у јасну свиралу,
Те он пушта у горици стадо,
Па он бјежи двору бијеломе.
Јово виче кано мрки вуче,
А превrће као рањениче.
Гіреда њ' лети остарјела мајка,
Руке шире у лице се љубе:
»Шта је сине, ако Бога знадеш?
»Да л' су Турци одјавили овце,
»Турци овце, а Каури јањце?«
»Нису мајко, у гори је стадо,
»Већ ми стери мекане душеке,
»Не стери ми дуго ни широко,
»Јер ти дуго боловати нећу!«
Мајка стере дуго и широко,
Не би л' дуље боловао Јово.
Кад је било ноћи о поноћи,
Јово виче као мрки вуче,
А превrће као рањениче:
»Заврат' мајко до лакта рукаве,
»Извади ми змаја из њедара,
»Шару змију из јасне свирале!«
»Богме нећу, мој сине Јоване!
»Змај огњени одгришће ми руке,
»Шара змија очи ископати!«
Јово зове рођену сестрицу:
»Заврат' сејо до лакта рукаве,
»Па ми вади змаја из њедара,

»Шару змију из јасне свирале!«
»Нећу брате, живота ми мога!
»Змај огњени одгрићше ми руке,
»Шара змија очи ископати«.
Јово зове своју вјерну љубу:
»Заврат' љубо до лакта рукаве,
»Па ми вади змаја из њедара!«
»Хоћу Јово, тако жив ми био,
»Баш и да ми змај одгризе руку,
»Твоја јесам за те ћу умр'јети!«
Вати му се руком у њедарца,
Извадила круну ћесареву,
Сва се соба од круне засјала.
Тад довађа Јовину свиралу,
Извадила бурму оковану —
Скаче Јово на ноге лагане,
Па он љуби своју вјерну љубу.

Пајо Бабић, Загреб.

59.

СЕСТРА ДЕЛИ ЈОВАНОВА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 221.)

Ој љевадо дели Јованова,
Ни кошена, нит' коњ'ма пашена,
Већ на ср'једи мало прокошена!
Туде паде паша Арапине.
Зао адет паша поставио:
На дан коња, на ноћ по дјевојку.
Све је паша редом обљубио,
Дође реда секе Јованове.

Облачи се, што год љепше може,
Па узима ведро огледало:
»Давор, давор, моје б'јело лице!
»Зашто сам те одгојила млада?
»Да те љуби црни Арапине.
»Вјера моја, обљубит' те неће!«
Она узе сабљу оковану,
Па отиђе паши Арапину.
Њојзи паша тио бесједио:
»Прибди амо, лијепа дјевојко!«
»Стани мало црни Арапине!«
Сабљом ману отс'јече му главу.

Н. Б. Попадић, Бугојно.

60.

ЧЕЛЕБИЈА НИКО

(»Бос. Вила« 1886. стр. 205.)

Вихор вишe са гором мирлише,
У гори је ст'јена валовита;
На њој сједи Нико јадовити,
Сузе рони, а године броји:
»Ах године, негодине моје!
»Врло ти ми с јадом настадосте.
»Синоћ мени кара-абер дође:
»Драга ми је за другога дана.
»Да ј' за кога, не бих ни жалио,
»Нег' за мога првога јарана,
»У чаршију, за дућан-комшију,
»У махалу, за првог јарана!
»Сад ме комшо у сватове зове.

»Мука пођи, а мука не доћи;
»Хоћу пођи, да ни доћи нећу.
»У дјевојке лијеп адет кажу:
»Да дјевери облаче јој дибу«.
И он оде побри у сватове.
Кад су дошли дјевојчину двору,
Дјеверови иду у одају
Прстеновать' лијепу дјевојку.
А да видиш челебије Нике!
Дибу свлачи с лијепе дјевојке,
Дибу свлачи, зубим' пошкрипљује;
Прстен мође, за прсте је стиска,
Дувак мође, на уши јој шапће:
»Камо вјера, она те убила!
»Ти си вјеру мени поставила,
»Да ти мене преварити нећеш«.
А вели му лијепа дјевојка:
»Ево вјере, челебија Нико,
»Доћи ноћас под демир-пенџера!«
Једва чека челебија Нико
Кад ће њему мркла ноћца доћи.
И он оде драгој под пенџере,
Ў пенџере бурмом ударио.
Кад му чула у душеку драга,
Она скочи на ноге лагане.
Три пенџера руком иставила,
Док је драгом на руке панула.
Отолен се свати повратили,
Без дјевојке, као и с дјевојком.

Вид Вулетић-Вукасовић, Дубровник.

61.
ВЕДРО БЈЕШЕ, ПА СЕ НАОБЛАЧИ

(»Бос. Вила« 1886. стр. 203.)

Ведро бјеше, па се наоблачи,
Из облака киша роминьаше,
И уз кишу муње и громови.
Гором јаше Горанчићу Јово,
Гором јаше, гори говораше:
»Ој ти горо, Бог те не убио!
»Што у теби капи воде нема?
»Дошло ми је заклати дорина,
»Његове се крви напојити«.
Док завика из облака вила:
»Не коль' коња,, не чини зијана,
»Не пиј крви, не гријеши душе!
»Обазри се с десна на лијево,
»Ето тамо зелене јелике,
»Под јеликом студене водице,
»На водици румене ружице
»Л'јепе шћери Богдановић Мирка,
»У руци јој купа позлаћена«.

Ђорђе Петровић, Сарајево.

62.
ПОФАЛИ СЕ ЖУТИ ЛИМУН

(»Бос. Вила« 1887. стр. 14.)

Пофали се жути лимун на мору:
»Данас нема ништа љевше од мене!«
То зачула руменика јабука:
»Мала т' фала жут' лимуне на мору,

»Данас нема ништа љевше од мене!«
То зачула нежњевена шеница:
»Мала т' фала руменико јабуко,
»Данас нема ништа љевше од мене!«
То зачула некошена ливада:
»Мала т' фала нежњевена шенице,
»Данас нема ништа љевше од мене!«
То зачула нељубљена дјевојка:
»Мала т' фала некошена ливадо,
»Данас нема ништа љевше од мене!«
То зачуо млад нежењен јуначе:
»Мала т' фала нељубљена дјевојко,
»Данас нема ништа љевше од мене!«
»Устргнућу жути лимун на мору,
»Подабраћу руменику јабуку,
»А пожњећу нежњевену шеницу,
»Покосићу некошену ливаду,
»Обљубићу нељубљену дјевојку!«

Ђ. Бјелановић, Сарајево.

63.

ОЈ ДЈЕВОЈКО!

(»Бос. Вила« 1887. стр. 173.)

Ој дјевојко, душо моја,
У тебе је рида моја,
Опери је, не дери је,
Сјутра ће ми требовати,
Светом Петру и Николи,
Светом Петру у сватове,

А Николи у кумове.
Свети Петар Бога моли,
А Никола коло води:
»Дај ми Боже војевати,
»Саве воде не бродити,
»Сава вода заносита,
»Синоћ Марка занијела,
»А јутрос га изнијела
»На брегове поред себе.
»Да ј' у Марка своја мајка,
»За дан би му гласе чула,
»А за други разабрала,
»А за трећи нада њ' дошла.
»Ал' у Марка туђа мајка,
»За годину гласе чула,
»А за другу разабрала,
»А за трећу нада њ' дошла.
»Кад из Марка јела никла,
»По дну јеле Дунај тече,
»По сред јеле чеше лете,
»По врх јеле соко сједи;
»Соко сједи пољем гледи
»Ђе у пољу коло игра,
»У том колу сеја Марта,
»На глави јој златна парта,
»И свилена повезача,
»И два трака сува злата,
»И пет пера калопера,
»И четири милодува,

»Пуну вјетар с Велебита,
»Па однесе златну парту,
»И свилену повезачу,
»И два трака сува злата
»И пет пера калопера,
»И четири милодува!«
Још бесједи сестра Марта:
»Ко ми нађе златну парту
»И свилену повезачу,
»И два трака сува злата
»И пет пера калопера,
»И четири милодува,
»Онога ћу љуба бити!«
Изнађе се трој' Влашчади,
Пребир-траву пребираше,
Прелиј-воду преливаше,
Пресјец'-гору прес'јецаше,
Не нађоше ниђе ништа.
Изнађе се трој' Туради,
Пребир-траву пребираше,
Прелиј-воду преливаше,
Пресјец'-гору прес'јецаше,
Ниђе ништа не нађоше.
Изнађе се трој' Цигана,
Пребир-траву пребираше,
Прелиј-воду преливаше,
Пресјец'-гору прес'јецаше,
Па нађоше златну парту,
И свилену повезачу,

И два трака сува злата,
И пет пера калопера,
И четири милодува.
Још бесједи сестра Марта:
»Јаој мени, срећо моја!
»Од куда ли мене среташ?
»Ни Турета ни Влашчета,
»Веће црна Циганчета.
»Јаој моје црне очи!
»Кога ли сте загледале?
»Нит' Турета, ни Влашчета,
»Веће црна Циганчета.
»Јаој моје бјеле руке!
»Ког' ли ћете загрлити?
»Ни Турета, ни Влашчета,
»Веће црна Циганчета!«

Миле Обрадовић, Зеница.

64.

СТИЈЕПО И МАРА

(»Вос. Вила« 1886. стр. 205.)

Ст'јепо гледа у махали Мару,
Кајил Ст'јепо, ал' му не да мајка.
Испроси је и не пита мајку.
Доведе је и не каза мајци.
И то вр'јеме не било за дуго,
Разболје се Стијепово злато,
У свекрве воде затражила:
»Дај ми воде, нерођена мајко,

»Нерођена, као и рођена!
»Ја сам своју оставила мајку,
»А тебе се јесам потежила«.
»Богме не дам, једна наметнице,
»Наметнице и самадошлице!
»На мог си се сина наметнула,
»У зао час воде заискала!«
У сестре је воде заискала:
»Ја сам моје сестре оставила
»И тебе се јесам потежила«.
»Борме не дам, једна наметнице,
»Наметнице и самадошлице,
»На мог си се брата наметнула!«
У то доба из чаршије Ст'јепо.
Њему вели племенита Мара:
»Видиш, јадан, гдје ћу умријети,
»Дајде мени студене водице!«
Јамља Ст'јепо од злата маштрафу,
Па он оде на воду студену,
И донесе студене водице.
Сусрете га сестра на вратима:
»Коме носиш студене водице?
»Ено ти је преминула Мара!«
Ѓроли Ст'јепо студену водицу,
Па он оде на високу кулу,
Кад му још̀те у живо̀ту Мара:
»Камо Ст'јепо студена водица,
»Када видиш, гдје ћу умријети?«
То изусти и душицу пусти.

Вид Вулетић-Вукасовић, Дубровник.

65.

ИВАН-БЕГОВИЦА И СУМБУЛ УДОВИЦА

(»Бос. Вила« 1887. стр. 170.)

Разболи се Иван-беговица
Од Мостара најбоља госпоја,
На бијелу Иван-бега крилу.
Сузе рони низ бијело лице.
Питао је беже Иван-беже:
»Шта ти жалиш, вјерна љубо моја?
»Али жалиш лаживог свијета,
»Али блага по бијелу двору,
»Али мене, Иву господара,
»Али своју јединицу Мару?«
Проговара лијепа госпоја:
»Ја не жалим што ћу умријети,
»Ни овога лаживога св'јета,
»Нити блага по бијелу двору,
»Па ни тебе, Иве господара,
»Већ ја жалим јединицу Мару!
»Ти се хоћеш другом оженити.
»Из махале Сумбул-удовицом,
»Довест' хоћеш у приводу Ану.
»Мару ће ми бити и карати.
»А, знадеш ли Иво господаре,
»Мару проси Нико базрђане;
»Скудила је Сумбул-удовица:
»Да у Маре косе не имаде!« —
Па је Мару ћерцу дозивала:
»Чујеш Маре, моја ћери драга,

»Сад ће твоја умријети мајка.
»Нег' чујеш ли моја ћери драга,
»Свуци Маре, црвену кадифу,
»А обуци б'јелу антерију,
»А расплети русу плетеницу,
»А прекри се бијелом округом!
»Цвили, Маре, као гуја љута
»А превијај као ластавица,
»Прати мајку на авлинска врата!
»Гледаће те Николина мајка,
»Са својијем Ником базарђаном,
»Па ће рећи Николина мајка:
»»Види кучке, Сумбул-удовице!««
То изусти, а душицу пусти.
Тад поскочи племенита Мара,
Она свлачи црвену кадифу,
А облачи б'јелу антерију,
А опаса мрку јеменију,
А расплете русу плетеницу,
А прекри се бијелом округом;
Цвили, јадна, као гуја љута,
Прати мајку на авлинска врата.
Гледала је Николина мајка:
»Види кучке Сумбул-удовице!
»Кол'ко куди племениту Мару,
»Да у Маре косе не имаде!«
Иван-бег се одмах оженио,
И узео Сумбул-удовицу,
И довео у приводу Ану.

Вид Вулетић-Вукасовић, Дубровник.

66.

НЕПОСЛУШНА МАРА

(»Бос. Вила« 1887. стр. 141.)

Мој мјесече, мој ноћни путниче,
Л'јепо ти је с тобом путовати,
Ја ли Задру, ја ли Шибенику,
Ил' бијелу двору Јованову.
Ал' је мајка Мару мучикала:
»Муч' Марушко, моја кћери драга!
»Није за те ноћно путовање —
»Већ, Марушко, тврдо затварање«.
Оде стара санак боравити,
Оде Мара преко поља сама.
Кад се прену Марушкина мајка,
Кад јој Маре у одаку нема.
Оде стара преко поља сама,
До бијела двора Јованова.
Ту је нашла танану робињу,
Ђе завађа студене водице.
Овако јој стара бесједила:
»Ој, бора ти, танана робињо!
»Ноћас ми је утво полећело,
»Је ли вашем двору долећело?«
Ал' јој вели танана робиња:
»Ој, бора ми, нено остарјела,
»Ено ти је на бијелој кули,
»Ђе јој соко црне очи љуби«.

Љубо Н. Влачић, Задар.

67.

ЗАШТО МИЈАТ ОДЕ У ХАЈДУКЕ

Бег Љубовић покупио мобу,
У широку пољу Невесињу,
На ливаду под бијелу кулу.
Све чивчије дошле на косидбу,
Само нема кмета најбољега
Са Трусине, Томића Мијата.
А кад дневи половину било,
Док ево ти Томића Мијата,
На дорату, коњу од мејдана;
Оштру косу носи на рамену.
У ливаду дођера дорина,
Ту одсједе помамна коњица,
Поби косу у меку ливаду,
За косиште привеза дорина,
Па беговој приступио руци.
А бег њему 'вако бесједио:
»Копиљане, Томићу Мијате,
»Све чивчије дошле на косидбу,
»Тебе, кмета најбољега нема.
»А што си се Влаше посилио?«
Па га једном пљеском ударио.
Колико га лако ударио,

Два му здрава зуба саломио,
А четири с мјеста покренуо.
Писну јадан Томићу Мијате,
На ето га до коња дорина;
Баци косу у зелену траву,
А посједе својега дорина,
Право оде на Трусину, кули.
Из планине дојавио овце,
А у овце доведе трговце
Те продаје пребијеле овце;
У џепове сасу мађарије,
Па посједе дора од мејдана —
За се баци остарјелу мајку;
Оде Мијат низ Херцеговину,
Докле дође у Приморје тврдо.
Ту остави остарјелу мајку,
А даде јој за ашлука блага;
Па се Мијат натраг повратио,
Ето њега у Херцеговину,
Право оде пољу Невесињу,
До одака бега Љубовића.
У лијепо доба долазио,
Међу акшам и међу јацију;
Пред авлију дођера дорина.
Ту одсједе од свога коњица,
Привеза га за алку од врата,
Па прескочи Мијат у авлију.
Нађе љестве пред бијелом кулом,
Прислони их уз бијелу кулу,
Па се припе кули на пенџера,

И кроз пенцер промолио главу,
Те погледа на оџак у кулу;
А кад сједи беже Љубовићу,
Прекрстио ноге на сердади,
Запалио на лулу дувана,
Присркује каве из филџана.
Поред бега његова кадуна,
Па се беже разговара с кадом:
»Моја кадо, моје чисто злато,
»Ја ћу сјутра рано путовати,
»До Мостара, челеби-пазара;
»Чувај моју кулу и авлију,
»Ја се бојим Томића Мијата,
»Јер се нешто насрдио на ме«.
А то Мијат и слуша и гледа;
Па се спушта низ бијелу кулу,
На авлији љествe оставио,
Из авлије Мијат искочио,
Па готова посједе дорина;
Оћера га пољем широкијем,
Куд гођ гони у Бишину дође.
На сред пута одсједе дорина,
Привеза га за букову грану.
Кад у јутру, јутро освануло,
И жарано сунце огријало,
Док ево ти два хрта огара,
На њима су сребрени литари.
Чим их виђе Томићу Мијате,
Чим их виђе, тијем их познаде.
Мало стаде, дуго не потраја,

Ал' ето ти бега Љубовића,
На својему помамну дорину .
На дорину ноге прекрстио,
У' рукам' му ситна тамбурица ;
Јасно куца, танко попијева,
Уз тамбуру спомиње Мијата.
Скочи Мијат на ноге лагане,
А пригрли сјајна џеверdара,
Па оваку ријеч бесједио :
»О, Турчине, беже Љубовићу,
»Ево мене на сред друма, пута,
»Ти устави својега дорина,
»Да јуначки мејдан дијелимо.
»Удри, беже, ил' да први гађам,
»Немој рећи да је пријевара !«
Кад Мијата беже угледао,
Тамбурицу у траву бацио.
Отпустио ноге низ дорина,
Граналију пушку пригрлио,
На Мијату нишан саставио.
Пуче пушка бега Љубовића,
Ал' Мијату добра срећа била,
Те га танка пушка не згодила.
Хитро Мијат пали џеверdара,
Па је добро бега погодио,
Проломи му токе на прсима ;
На плећи му џенџер отворио.
Бег се наже низ коња дорина,
Ни жива га земља не шчекала.
Беже паде а Мијат припаде,

Хитро Мијат пали џевердара,
Па је добро бега погодио,
Проломи му токе на прсима ;
На плећи му пенџер отворио.

Те бегову осијече главу ,
А скиде му токе и оружје,
Увати му дора од мејдана.
Отален се Мијат подигнуо,
Право иде Љубовића кули.
Па му танку поробио кулу,
Поробио, па је запалио.
Тако Мијат оде у хајдуке.

Н. Т. К.

68.

МИЛОШ ЧОБАНИНЕ.

Овце чува Милош чобанине,
А на броју до хиљаду глава.
Он их чува у Шари планини ;
Међу њима ован коловођа,
А на њему звонце од хиљаде,
А у звону бренце од стотине.
У Милоша друго чудо кажу :
Ђе он има од челика дворе
Око двора челичну авлију,
На авлији челичну канију,
На канији од челика врата.
У Милоша треће чудо кажу :
Ђе он има зелену ливаду,
У ливади зелено језеро,
У језеру девет паунова,
А покрај њих девет пауница
А пред њима мудра видра шеће,
А за њома окићена куна.

То се чудо по свијету чуло,
То зачуо царе у Стамболу,
У Стамболу, граду бијеломе.
Па он шаље ситнога фермана,
У коме је Милоша позвао:
»Да си брже цару долазио!«
Кад је Милош ферман проучио,
И видио што му ферман пише,
Он запуца у четир' лубарде,
Састаде се стотину чобана,
Па рекоше стотину чобана:
»Шта ј' Милоше, наш по Богу брате,
»Ја л' је сила, ја л' је драга воља?«
А Милош им поче говорити:
»Нит' је сила, нит' је драга воља,
»Ситан ми је ферман долазио,
»Од Стамбола, града бијелога,
»Од онога цар' Отмановића«.
Па им вели Милош чобанине:
»Браћо моја, стотину чобана,
»Останите код мојих оваца,
»Док ја одем ка Стамболу граду«.
Како рек'о, све га послушало,
Послушало стотину чобана.
Тада скочи Милош чобанине,
Скочи Милош на ноге лагане,
Па узјаха својега шарина,
Па он оде ка Стамболу граду.
У Стамбол је здраво долазио.
Ја да видиш Милош чобанина,

Не шћеде се цару поклонити,
Ни царевој приступити руци.
Прије Милош стаде говорити,
Него царе од Стамбола града:
»Што ме зовеш, царе, господине?«
Одговара царе од Стамбола:
»О, Милошу, један Каурине,
»Је л' истина што ми људи кажу,
»Да у тебе једно чудо има:
»Да ти имаш хиљаду оваца,
»Међу њима ован коловођа,
»А на њему звонце од хиљаде,
»А у њему бренце од стотине?«
Одговара Милош чобанине:
»Јест истина, царе од Стамбола,
»Отхранио, Бог ми не бранио«.
Опет вели царе од Стамбола:
»Каурине, Милош чобанине,
»Је л' истина друго чудо твоје:
»Да ти имаш од челика дворе,
»Око двора челичну авлију,
»На авлији челичну канију,
»На канији од челика врата?«
Одговара Милош чобанине:
»Јест' истина, царе од Стамбола,
»Урадио, Бог ми не бранио«.
Опет вели царе од Стамбола:
»Је л' истина Милош чобанине,
»Што ми треће чудо људи кажу:
»Те ти имаш зелену ливаду,

»У ливади зелено језеро,
»У језеру девет паунова,
»А поред њих девет пауница,
»А пред њима мудра видра шеће,
»А за видром окићена куна?«
Проговара Милош чобанине:
»Истина је што ти људи кажу:
»Но чу ли ме, царе од Стамбола,
»Кад ме питаш, да ти право кажем:
»Што ј' шетало девет паунова,
»То је било девет браће моје;
»Што је било девет пауница,
»То је било девет мојих снаха;
»Што пред њима мудра видра шеће,
»То је била моја стара мајка;
»Што је за њом окићена куна,
»То ми била јединица сеја«.
Кад то чуо царе од Стамбола,
Када чуо што му Милош каза,
Он је њему тихо говорио:
»Чујеш ли ме Милош чобанине,
»Чобанине, један Каурине,
»Све бих теби јаде опростио,
»Али то ти опростит' не могу,
»Опростити треће твоје чудо;
»Но чу ли ме, Милош чобанине,
»Ја ли волиш на ватри горити?
»Ја ли волиш по мору пловити?
»Ја ли волиш о панти висити?
»Ја ли волиш сабљу цјеливати?

»Ја ли волиш жив у земљу црну?
»Ја ли волиш корито локати?
»Ја ли волиш вјером преврнути?«
Одговара Милош чобанине:
»Чујеш мене, царе од Стамбола,
»Шта говориш, Алах те убио!
»Као што те хоће и убити.
»Шта говориш, јеси л' полудио?
»Нисам дрво, да на ватри горим,
»Нит' сам риба, да по мору пливам,
»Ни пастрма, да о панти висим,
»Нит' сам лопов, да сабљу цјеливам,
»Нит' сам мртав да у земљу идем,
»Нит' сам домуз, да корито лочем;
»Ни вјером ти преврнути нећу.
»Тврђа ми је вјера од камена;
»И камен ће мекши постанути,
»А ја вјером преврнути нећу.
»Но чу ли ме, царе од Стамбола,
»Ако ћеш ме млада погубити,
»Изведи ми коња разломљена,
»А подај ми сабљу зарђалу,
»Зарђалу, давно неваћену,
»А на ноге троје букагије,
»А на руке тешке лисичине;
»Па ме метни на коња нејака
»А спреми ме у поље Косово,
»А за мноме три хиљаде војске.
»Све Турчина, љута оклопника.
»Ти с' испењи на највишу кулу,

»Па сехири Милош чобанина,
»Шта ће чинит' тад' од њега Турци,
»Шта ће чинит' у пољу Косову,
»Кад га стану жива разносити,
»На копљима и бритким сабљама«.
То је царе једва дочекао,
Изведе му коња разломљена,
»А на ноге троје букагије,
А на руке тешке лисичине,
И даде му сабљу зарђалу,
Зарђалу, давно невађену.
Па га спреми у поље Косово,
И за њиме три хиљаде војске,
Све Турчина, љута оклопника.
Кад је био у сред поља равна,
Кад је био Милош чобанине,
Он се моли Богу по закону:
»Дођи, Петко, опрости ми ноге,
»А нећељо, одријеши руке,
»Свети Петре, побрзи ми коња,
»Свет' Никола, наоштри ми ћорду,
»Дођи вило, подметни ми крила«.
Бог му даде што је зажелио:
Дође Петка, опрости му ноге,
А Нећеља одријеши руке,
Свети Петар набрзи му коња,
А Никола наоштри му ћорду,
Дође вила подметну му крила.
Кад се јунак коња добавио,
А за ћорду сштру прихватио,

Он разгони Турке по Косову
Као соко-тица голубове.
Једно исе јесте посјекао,
Друго исе у воду нађера,
Треће исе коњем погазио.
Кад то виђе царе од Стамбола,
Удари се руком по кољену:
»Јао мени, до Бога милога,
»Ће м' изгину оволика војска!«
А Милош се натраг повратио,
До куле му коња догоњаше,
Ето њега у бијелу кулу,
Ће 'но сједи цар Отмановићу,
Па потегну бријаткињу ћорду,
Бијелијем пошкринује зубом,
А крвавим оком превађује.
Цар се поче тада измицати,
А Милош се стаде примицати,
И Бог знаше, погубит' га шћаше,
Погубити цара од Стамбола.
Проговара цар Отмановићу:
»Богом брате, Милош чобанине,
»Ево теби три товара блага,
»И три коња што ће носит' благо«.
Кад то чуо Милош чобанине,
Деснидом је својом узмакнуо,
А сабљу је у коре турио.
Цар му даде три товара блага
И три коња што ће носит' благо.
Цар Милоша својски испратио,

На раскршћу њему бесједио:
»Због ом остај. Милош чобанине,
»Да сам знао, не бих те ни звао«.

Н. Т. К.

69.

ОГЛЕДАЛО, НЕ ГЛЕДАЛО

(»Бос. Вила« 1887. стр. 140.)

Огледало, не гледало!
Што си на ме налагало,
Да ја љубим девет капетана,
И десетог цара комесара.
Ја не љубим девет капетана,
Ни десетог цара комесара
Него Иву из новог дућана,
Да би ми га Бог и срећа дала,
Ја бих њему угодила сама:
Цв'јеће брала, пода њ' простирала,
Памук прела, па га покривала.

Давид Поповић, Задар.

70.

СМЕДЕРЕВКА МАРА

(»Бос. Вила« 1887. стр. 154.)

Пошетала Смедеревка Мара,
По својему граду бијеломе;
Сусрете је Јерина госпоја,
Па говори Јерина госпоја:
»Л'јепа ти си, Смедеревка Маро,
»Да ми хоћеш што у роду бити!

»Ја л' невјеста, ја ли јетрвица,
»Ја ли прва у махали кона!«
Говорила Смедеревка Мара:
»А бора ми, Јерина госпоја
»Не могу ти ништа своје бити;
»Нит' невјеста, нити јетрвица,
»Нити прва у махали кона.
»Мене мајка на далеко дала,
»Преко мора за дуждева сина«.
Говорила Јерина госпоја:
»Ко те даде, у з'о час му било!«
Проговара племенита Мара:
»Ја сам шћела, мене дао бабо.
»Дужд ми посл'о кафтан од сунашца,
»Дуждевица круну од звјездица,
»А мој драги прстен од мјесеца«.

Ђ. Бјелановић, Сарајево.

71.

ПОФАЛИ СЕ ЈОВАН-БЕГОВИЦА

(»Бос. Вила« 1887. стр. 154.)

Пофали се Јован-беговица
У хамаму, међу другарицам':
»Није друга стекла господара,
»К'о што сам ја Јован-бега млада.
»Куд год хода, за руку ме вода,
»Гдје год сједа, на крилу ме држи,
»Из џепова шећером ме храни,
»Кад ја млада у душека спавам,
»А мој Јово на прстима шета,

»Лако ходи, да ме не пробуди.
»Кад ме буди, по лицу ме љуби:
»»Устан' срце, грануло је сунце,
»»Устан' душо, устале су слуге!«
»Кад устанем из мека душека
»Ал' бијели пометени двори,
»И студена вода донешена,
»И шећерли кава испечена,
»И бијела погача скувана«.
Нико томе мани не бијаше,
Веће куја удовица Јања.
Излазила на оборна врата,
На вратима Јову пресретала,
Па говори удовица Јања:
»Хајде, Јово, да пијемо вина!«
Изводи га на горње чардаке,
Па му даје руменога вина,
И у вино сипа бенђилуке,
Па говори удовица Јања:
»Што ће теби нероткиња Мара?
»Када нема од срца евлада!
»Пусти Мару, узми мене младу,
»Родићу ти златнорука сина,
»Златних руку и златна перчина!«
Отлен оде беже Јован-беже,
Оде беже свом бијелу двору,
Па дозива брата Симеона:
»Брже мени, брате Симеоне!
»Узми Мару за бијелу руку,
»Па је води у башчу зелену,

»Па јој русу осијеци главу!«
Дјевер снахи тихо говорио:
»Чујеш ли ме, моја снахо драга,
»Да идемо у башчу зелену!«
Доводи је руменој јабуци:
»Види, снахо, румене јабуке!
»Да јабука рода не имаде,
»Братац би је данас посјекао«.
Доводи је руменој ружици:
»Видиш, снахо, румене ружице!
»Да ружица рода не имаде,
»Давно би је братац посјекао«.
Доводи је до жуте наранџе:
»Да наранџа рода не имаде,
»Давно би је братац посјекао«.
Сјет јој дава, да се авизава,
Ал' се Мара осјетит' не може.
Одведе је зелену језеру.
Дјевер снахи тихо проговара:
»Чујеш ли ме, моја снахо драга,
»Видиш оне рибе у језеру?«
Наткучи се над језеро Мара
Бритку сабљу виш' себе угледа;
Препаде се племенита Мара,
У том страху и чедо родила,
Златних руку и златна перчина.
Кад то виђе дјевер Симеоне,
Од доламе одрезује скуте,
Те завија чедо пренејако,
Па га носи бијеломе двору.

Води Мару за бијелу руку,
Изведе је на горње чардаке,
И намјести племениту Мару.
У то доба беже Јован-беже.
Слуге трче на муштулук Јови.
Који први на муштулук дође,
Јово даје небројено благо;
Који други на муштулук дође,
Јово даде чоху недерану.
Па излази на горње чардаке,
Па дозива племениту Мару:
»Јеси л' ми се уморила Маро,
»Уморила док сина родила?«
Мара шути, ништа не говори.
Опет вели челебија Јово:
»Јеси л' ми се уморила, душо,
»Уморила, док сина родила?
»Да ти режем дибу и кадифу,
»Да ти китим бисер и дукате«.
Проговара племенита Мара:
»Хајд' одатле. један хајинине,
»Н'јеси мио, к'о што 'но си био,
»Баш да би ме у злато залио!«

Ђ. Бјелановић, Сарајево.

——

72.

РАСТИ БОРЕ, ШТО СЕ БРЖЕ МОРЕ

(»Бос. Вила« 1887. стр. 139.)

Расти боре, што се брже море,
Да се пењем уз борове гране,

Да погледам низ то сиње море,
Иде л' књига од драгога мога ?
Иде књига од драгога мога :
»Удаји се, не уздај се у ме,
»Ја се јесам јунак оженио
»Удовицом, неприликом својом ;
»Ја њу љубим, она мене неће,
»Она жали првог мужа свога :
»»Први друже, прва срећо !
»»Да ми можеш сада бити,
»»Чоју би ти покројила,
»»Ситна пуца поновила.
»»Нек' душману срце пуца
»»У нас двоје гледајући !««

Давид Поповић, Задар.

73.

ЈА СЕ САГНУХ ДО ЗЕМЉЕ

(»Бос. Вила« 1887. стр. 140).

Ја се сагнух до земље,
Убрах цв'јеће са земље,
Дадох драгом од жеље :
»Тако т' неба и земље !
»Љубиш ли ког' до л' мене ?«
»Тако м' неба и земље,
»Баш никога, до тебе !
»Брзо нећу ни тебе,
»Тађе су нам будале,
»А матере сотоне,
»А та дјеца ђаволи.

»Док се двоје састану
»Ту о нама шапућу.«

Давид Поповић, Задар.

74.

САБА ЗОРА

(»Бос. Вила« 1887. стр. 91.)

Саба зора, био дан,
Устај горе мио драг,
Да идемо у Мостар;
Да беремо ђулистан;
Да идемо у коло,
Да китимо ђевојке. —
А мој мио Мијате,
Не фатај се до мене,
Макни оком на мене,
Као да си код мене.
Има људи зле воље,
Они нама говоре,
Да смо се ми љубили,
А н'јесмо се ни вид'ли
Пошље синоћ и јутрос,
И још ћемо довече,
Нек' нам буде сву вече.
Од твог двора до мог двора
Посађен је бор до бора,
Међу њима трешња вишња,
Не море нам нико ништа.

В. Стакић и Ђ. Марковић.

——

75.

ПУТЕМ ИДЕ СТАРА БАКА

(»Бос, Вила« 1887. стр. 140.)

Путем иде стара бака,
Стара бака и дјевојка.
У баке је тиква вина,
У дјевојке кита смиља.
Питали су младо момче,
Којој ли би најволио ?
Младо момче одговара :
»Старој баки, док ј' у тикви вина,
»А дјевојци док је годе жива !«

Давид Поповић, Задар.

76.

ПОДИГЛЕ СЕ СПАХИЈЕ

(»Бос. Вила« 1887. стр. 90.)

Подигле се спахије,
Подигле се на море.
А мој драги не море,
Њему нема доламе.
Ја се добро досјетих
Те ја отках пољаву, ј'
Те му срезах доламу.
Ето, ето невоље,
Не море се на море,
Нема њему фесића.
Ја се добро досјетих,
Устакох му котлушу.

Ето, ето невоље,
Не море се на море,
Нема њему сарука.
Ја се добро досјетих,
Омотах му вериге.
Ето, ето невоље,
Не море се на море,
Нема њему оружја.
Ја се добро досјетих,
Задјенух му стругачу:
»Ајде драги на море,
»Нек ме друге не коре«.

В. Стакић и Ђ. Марковић.

77.

ВОЈИНОВА СТРИНА

(»Бос. Вила« 1887. стр. 105.)

Жени мајка једина Војина
Све по двору шено и весело,
Невесела Војинова стрина.
Ал' бесједи Војинова мајка:
»Јетрвице, Војинова стрино,
»Што си тако гњевна, невесела?
»Ти си својих девет оженила —
»Ја сам онда веселија била,
»Нег' ти сада, кад женим Војина«.
Она ћути ништа не бесједи,
Већ похита у гору зелену,
Па сестрими вилу Равијојлу,
Равијојлу и све друге виле:

»Богом сестро, вило Равијојло,
»Равијојло и све друге виле!
»Туд' ће Војин са сватима проћи,
»Стр'јељајте га — не пропустите га!«
Ал' говори вила Равијојла,
Равијојла и све друге виле:
»Не будали Војинова стрино,
»Не будали, кад будала н'јеси!
»Војина је сачувала мајка
»Од ујамка и од урезника,
»Свете Петке, снутка, навијутка,
»Уторничке прећје и мотања«.

Јован Радивојевић-Вачић.

78.

ЗЛА СНАХА

(»Бос. Вила« 1887. стр. 105.)

Роди мајка до девет синова
И десетог од Кратова Раду.
Свих је девет мајка поженила,
И снашице у двор доводила.
Кад женила од Кратова Раду,
Испроси му златокосу Росу,
Испроси му и у двор доведе.
Кад су дошли Роси похођани,
Похођани и отац и мајка,
Ал' бесједи златокоса Роса:
»Право иди од Кратова Раде,
»Па понуди госте вечерати:
»»Вечерај ми и старац и баба,
»»И вечерај тасте господине!

»»Ал' — излази остарјела мајко!
»»Не могу ти гости вечерати
»»Од гадости — од твоје старости.««
То је Раде послушао Росу.
А кад зачу остарјела мајка,
Узе мајка штаку и повлаку,
Па одлази у гору зелену,
Па се вија за три љетна дана.
Од глади је трулу кладу јела,
А од жеђи с листа росу пила,
Постеља јој та зелена трава,
А узглавље ледено камење.
Отуд иде црни калуђере,
Питао је црни калуђере:
»Бога теби, остарјела мајко!
»Шта си тако стара сагр'јешила,
»Кад се вијеш за три љетна дана,
»Да од глади трулу кладу једеш,
»А од жеђи с листа воду пијеш,
»Постеља ти та зелена трава,
»А узглавље ледено камење?«
Ал' говори остарјела мајка:
»Кад ме питаш црни калуђере,
»Кад ме питаш право да ти кажем:
»Родила сам до девет синова,
»И десетог од Кратова Раду.
»Свих сам девет младих поженила,
»И снашице у двор доводила.
»Када жених од Кратова Раду

»Испросих му златокосу Росу,
»Испросих му и у двор доведох.
»Кад су дошли Роси похођани,
»Похођани и отац и мајка,
»Ал' говори златокоса Роса:
»»Право иди од Кратова Раде,
»»Па понуди госте вечерати:
»»Вечерај ми и старац и баба!
»»И вечерај тасте господине!
»»Ал' излази остарјела мајко!
»»Не могу ти гости вечерати
»»Од гадости, од твоје старости!«
»А ја узех штаку и повлаку
»Па отидох у гору зелену;
»Па се вијем за три љетна дана,
»Ја од глади трулу кору једем,
»А од жеђи с листа воду пијем;
»Постеља ми та зелена трава,
»А узглавље ледено камење«.
Ал' бесједи црни калуђере:
»Бога теби остарјела мајко!
»Та ја н'јесам црни калуђере,
»Већ ја јесам отац Николаја.
»Иди стара свом' бијелу двору,
»Код твог двора десет каменова,
»Код камења десет каменица,
»А уз њих су десет каменчади —
»Што су оно десет каменова,
»То су твојих свих десет синова;
»Што су оно десет каменица,

»То су твојих свих десет снашица;
»Што су оно десет каменчади,
»То су твојих десет унучади!«

Јован Радивојевић-Вачић.

79.

ПОЂОХ ЛУДА ЗА ОВЦАМА

(»Бос. Вила« 1887. стр. 91.)

Пођох луда за овцама,
За овцама за козама.
Деси мене младо момче,
Баци мени огледало,
А ја прођох, не узех га.
»Дунај, дунај, дјевојчиче!
»Узела га, не узела,
»Бићеш моја, да и нећеш«.
Ја се вратих те га узех,
Те га метнух у њедарца,
У њедарца крај срдашца...
Разболе се моја стрина,
Ја јој стерем простијерку,
Испаде ми огледало.
Ал' говори стрина моја:
»Дунај, дунај дјевојчиче,
»Откуд теби огледало?«
»Дала ми га сека твоја,
»Твоја сека, моја тетка«. —
»Ајд' не лажи дјевојчице,
»Дало ти га младо момче«.

В. Стакић и Ђ. Марковић.

80.

ЖАЛОСТ ВЈЕРНЕ ЉУБЕ БЕГА ЈОВАН-БЕГА

(»Бос. Вила« 1887. стр. 121.)

Пуче пушка иза Цариграда
И погоди бега Јован-бега;
Како га је лако ударила,
Мртав Јово на земљицу паде,
Како паде, више не устаде.
Жалило га мало и велико,
Жалила га мајка и сестрица,
И дијете од седам година,
А највише љуба вјереница:
За годину лице не умила,
А за другу косе не чешљала.
Кад настала четврта година
Од жалости косе одрезала,
Послала их милим дајицама.
Дајице су косе ожалили,
Дајинице бисером китиле,
Метнуле их граду на бедеме
Нека види, ко год туда прође.
Кад пролази мало и велико,
Тад говори мало и велико:
»Боже мили, велике жалости!
»Ове косе у девлету расле,
»У велику јаду одрезане:
»Ил' је мајка сина изгубила?
»Ил' сестрица брата јединога?
»Или љуба свога господара?«

Ал' говори нешто из облака :
»Нит' је мајка сина изгубила,
»Ни сестрица брата јединога.
»Веће љуба свога господара —
»Господара бега Јован-бега«.

Васо М. Ћуковић.

81.

СТАРАЦ ПРЕВАРИО ЂЕВОЈКУ.

(»Бос. Вила« 1887. стр. 76.)

Старац проси сироту ђевојку :
»Ајде за ме сирота ђевојко,
»У мене су ширли, пирли двори,
»У мен' има од три љета млива,
»У мен' има двије каце меда,
»У мене су коњи нековани,
»У мене су овце небројане,
»У мене су воли вилороги,
»У мене су козе на буљуке«.
Превари се сирота ђевојка,
Превари се, уједе је гуја,
Она пође за старога ђеду.
Она пита старог суђеника :
»Кам' ти ђеде ширли, пирли двори ?«
»Ево, душо, од прућа кошара«.
»Кам' ти ђеде од три љета мливо ?«
»Ево, душо на огњишту луга«.
»Кам' ти ђеде двије каце меда ?«
»Ево, душо, двије крмељине,
»Узми љеба, па присмочи меда !«

»Кам' ти ђеде коњи нековани?«
»Ево, душо, на буњишту бува«.
»Кам' ти ђеде овце небројане?«
»Ево, душо, по дувару мува«.
»Камо ђеде воли вилороги?«
»Ено, душо, стј'енке по тахтама«.
»Кам' ти ђеде козе на буљуке?«
»Ето, душо, миша по дувару«.

Ристо Чајкановић, Сарајево.

82.

КРАЉЕВИЋ МАРКО И ЉУБОВЦА МУ

Са острва Корчуле

(»Бос. Вила« 1886. стр. 365.)

Синоћ мајка оженила Марка.
Јутрос му је књига долетила
Од невире, цара силенога.
Када му је књига долетила,
Књигу штије и сузе пролива.
Гледала га Јелице љубовце,
Гледала га, те му говорила:
»Господаре Краљевића Марко,
»Од куда ти књига долетила?
»И при' су ти књиге долетиле,
»Нису тако силовите биле«.
Марко јуби својој говораше:
»Ова ми је књига долетила
»Од невире, цара силенога,
»Да му дођем војеват' пред војском
»Оли до дви, оли до три годинице дана«.
Марко мајци милој говораше:

»О старице, мила моја мајко!
»С тобом ми остаје вирна јуби моја
»Немој ми је бити ни карати,
»Ни при' данка на водицу слати;
»Да не зађу Приморци јунаци
»Да ју младу не би заробили;
»Да ј' не даду бану од Новога,
»Ма ни билим овцам' у планину.«
Када Марко иде у бојницу
Она ју је била и карала,
И шавала овцам' у планине,
И овако тер јој говораше:
»Ходи билим овцам' у планине,
»Да би ти се овце кијадиле,
»Свака овца по два јанца била,
»А ти млада сина малахнога!«
Биле јој се овце кијадиле
Свака овца по два била јанца,
Она млада сина малахнога.
Овчијим га мликом задојила,
У дитељу траву повијала.
Ма не прође ни веле времена
Туда паса на коњу делија.
Говори јој на коњу делија:
»Чобанице, уклон' овце с пута!
»Јер је моја војска силовита,
»Да т' јих не би младој погазила.«
Она му је говорила млада:
»Тржај овце, материне су ти!«
Кад то чује Краљевићу Марко,

Он је клâде на коња прида се,
Пака иде пут својега двора.
Кад је доша' за бијеле дворе,
Тихим зове иза двора гласом:
»Отвор' дворе, јуби Јеле моја!«
Он дозива, ал' се не одзива,
Одзива се стара мила мајка.
Марко мајци милој говорио:
»А ди ми је јуби Јеле моја?«
Мајка му је мила говорила:
»Јуби мила твоја самовојна,
»Ишла ти је овцам' у планину«.
Марко мајци милој говорио:
»А старице мила моја мајко!
»Да ми није од Бога грихота,
»А од људи велика срамота,
»Русом бих те главом подилио!«

Вид Вулетић-Вукасовић. Дубровник.

83.

СИБИЊ ВОДА

(»Бос. Вила« 1887. стр. 91.)

Текла вода Сибињ вода,
И око ње момче ходи
И за собом коња води
И у руци капу носи,
А у капу сузе капљу,
А кроз сузе љуто куне:
»Сибињ водо пресушила!
»Што с' ме с драгом раставила«.

То је чула дјевојчица,
Те је момку говорила:
»Не кун' момче Сибињ воде!
»Није крива Сибињ вода,
»Већ су криве наше мајке,
»Сваки дан се састајући,
»Међу собом говорећи:
»»Не жен' сина до јесени,
»»Не дам ћери ни до двије««.

В. Стакић и Ђ. Марковић.

84.

САМОКАС

(»Бос. Вила« 1887. стр. 92.)

Да погледам преко кола,
Ђе мој соко друге гледа.
Нека гледа, не догледа!
Нека мами, не домами!
Док ја одем своме двору,
Своме двору бијеломе,
Те с' обучем и накитим,
Те ја одем у те стране,
Те наберем сваке траве,
И онога самокаса,
Сам ће за мном докасати,
На вратима заплакати,
На пенџеру уздахнути,
Уздах ће се Богу чути,
Богу ће се сажалити,
Те нас двоје саставити.

В. Стакић и Ђ. Марковић.

85.
ШИБЕН-ТРАВА

(»Бос. Вила« 1886. стр. 379.)

Шибен-трава до рукава,
Дјетелина до кољена,
Граорина до рамена.
По њој пасу два пауна
И дв'је тице паунице
И четверо паунчади,
Бакинијех унучади.
Пред њима је дјевојчица,
На њојзи је прегачица,
Нит' је тката, нит' снована
Нег' од злата сальевата.
На њојзи је тканичица,
Нит' је тката, нит' снована,
Нег' од злата сальевата.
Отуд иду три дјелије,
Најстарији говорио:
»Ја бих прегу најволио«.
А средњи је говорио:
»Ја бих ткану најволио«.
Најмлађи је говорио:
»Најмлађи сам, најлуђи сам,
»Ја бих секу најволио;
»Прега ће се раздерати,
»Ткана ће се распојити,
»Мени сека до вијека!«

Давид Поповић, Задар.

86.

МАРКО ИЗБАВЉА ЦАРЕВА СЕСТРИЋА

Процвиљела у кафазу када,
У Стамболу, у царскоме двору,
Уз кољено цару Сулејману,
Мила сеја цара Сулејмана,
Мила мајка аге Алиаге.
Љуто цвили цару уз кољено:
»О, мој брате, царе Сулејмане,
»Ето немам од срца евлада,
»Осјем једног сина Алиаге,
»У вијеку на овоме св'јету,
»Па изгубих и њега једнога.
»Да ј' од Бога, не бих ни жалила,
»Већ, мој брате, од душмана грдна.
»Арапи ми заробише сина,
»У арапску земљу одведоше,
»Поклонише краљу арапскоме,
»У Бејруту, граду проклетоме,
»Преко Лима, несретне планине,
»И велике Костуре планине,
»И Росуље, воде без бродова,
»Оклена се робље не повраћа.
»Ја, мој царе, земљи господару,

»Од како ми сина заробише,
»Ево има девет годиница,
»Ја не могу чути, ни дознати
»Или су ми сина погубили,
»Или расте у земљи Азији.
»Ја мој брате, царе Сулејмане
»Ти царујеш у великом царству,
»А ја, јадна, сиротујем љуто
»Кроз пунијех девет годиница.
»Не шће своју потрудити војску,
»Да потражиш мог' јединог сина,
»Сина мога, а сестрића твога.
»Ја, мој брате, султан Сулејмане,
»Да је теби до невоље било,
»Тебе б' твоја потражила сеја,
»И сестрић би потражио даја.
»Није шала, царевину владаш,
»Од Бога је велика грехота
»Што сестрића не потражиш свога,
»Или жива, или погубљена,
»Или кости од сестрића мила.
»Јер су, царе, од срдашца мога,
»Па не могу сабур учинити,
»Већ ми срце оде у комаде,
»Вруће сузе покваришше лице.
»Још ћу остат' без очињег вида«.
Кад то чуо царе Сулејмане
Он овако сеји одговара:
»Сестро маја, ханум' Хабегзадо,
»Кроз пунијех девет годиница,

»Ја сам три пут с војском ратовао.
»Да избавим свог мила сестрића,
»Ал' не могох њега избавити;
»Већ саломих силовиту војску.
»Моја сестро, ханум' Хабегзадо,
»Изгину ми на хиљаде војска,
»На отоку, на великом Лиму.
»Ту излази црноглава војска,
»Црне главе, а црна облика,
»А репати, као горски вуци.
»Изгину ми триста хиљад' војске,
»На Костуру, несретној планини;
»Ту излази змајовита војска.
»Све им главе као у аждахе,
»А трупови к'о лавови љути.
»Ту изгину триста хиљад' војске.
»Што је мало остануло било,
»Планина их у вјетар замела,
»Диже војску небу под облаке,
»А раставља коње и јунаке;
»Диже седла са добријех коња,
»А јунацим' диван-кабанице,
»Те не сиђе на Росуљу војска.
»Тамо чујем, да казују људи,
»Арапи су софе начинили.
»Што је земље на четири стране,
»Од свуда су робље накупили,
»Па се робље по софама шеће.
»Наоколо шанци и чардаци,
»А све пуно Арапије љуте.

»Није лако на Росуљу саћи,
»Ни оданле робље повратити.
»Ја не могох чути ни дознати,
»Шта је било од сестрића мога.
»Ја не могу њега избавити,
»Прије ћу се с главом растанути;
»Веће знадеш шта ћу учинити:
»Ја ћу пустит' по земљи телале,
»Нека вичу на четири стране,
»Не би ли се јунак догодио,
»Па да сиђе до Бејрута града,
»Да потражи мог милог сестрића,
»Или жива или погубљена;
»Код мене би честит остануо,
»Дао бих му агалуке царске
»И велике бератли тимаре;
»Још бих дао велико везирство,
»Без промјене за дванес' година,
»У Азији, на сред царевине,
»У великој грчкој постојбини,
»На сред земље, на Јеросавини,
»Ђе протиче Јордан кроз стијену,
»Ђе је Синај гора мирисава,
»Што мирише миром свакаквијем.
»Код Јордана воде поносите,
»Што се свему поноси свијету,
»Од све земље хвала одабрана,
»Ш њом се диче земље свеколике,
»За њим жуде кршћени цареви,
»За њим жуде и за њим се труде;

»Па још кажу да је мјесто свето
»Јордан вода и гора Синајска.
»А данас је мени допануло,
»Што сви други цареви желиште,
»И уздиште све крштено царство.
»Што је цара и што је краљева,
»Седам краља и осми ћесаре,
»И Србија, коју задобисмо,
»Свака жали, за тијем уздиште,
»За Јорданом и гором Синајском.
»Онђе ћу му ја дати везирство,
»Без промјене за дванес' година,
»Ко ће мени избавит' сестрића.«
Тако царе пустио телале.
То дочуо везир Ћуприлија,
Па он иде цару на дивана,
Па овако цару говорио:
»Цар Сулејман, од истока сунце,
»Шта ти тражиш по својему царству
»А зашта ли земље обећајеш
»Ко ће твога избавит' сестрића.
»Ти сестрића мореш избавити
»Да не дадеш паре, ни динара,
»А камо ли земље и државе.
»Ти имадеш уз кољено слугу,
»По имену Краљевића Марка,
»Па ти спремај силна Краљевића
»Нек' ти иде избавит' сестрића.
»Друкчије га избавити нећеш,
»Да сву своју царевину дадеш.«

Кад то чуо царе Сулејмане,
То је, царе, једва дочекао.
Брже спрема Краљевића Марка,
И овако њему проговара:
»Краљевићу, мој по Богу сине,
»Избављај ми мог сестрића млада!
»Ја да би ти срећа донијела,
»Да избавиш сестрића мојега,
»Код цара би први постануо.
»Дао бих ти од руке фермане,
»Да над тобом судитеља нема.
»Ја да здраво до Стамбола дођеш,
»И донесеш хабер за сестрића,
»Ради, Марко, шта је теби драго!
»Још ћу теби милост учинити
»Твојој земљи порез поклонити,
»Љубовији и Урумелији,
»Да не дају данке ни хараче,
»Док је мене у Стамболу граду.«
Баш то мило Марку не бијаше,
Али друга бити не могаше.
Оде Марко у земљу Арапску.
Оста Марко три године дана,
Нити Марка, ни од Марка гласа.
Сви рекоше цареви везири:
»Цар Сулејман, од истока сунце,
»А, ето ти, Марка и јунаштва!
»И Марко је тамо погинуо«.
У ријечи, коју говорише,
Док ето ти Татарина млада,

Иде момак цареву конаку.
Погледају башчауши царски;
Заставише Татарина млада,
Па казују цару Сулејману.
Проговара царе Сулејмане:
»Пушћите ми Татарина млада,
»То ће бити књигоношче н'ако«.
Башчауши Татара пушћаше
Доведоше цару честитоме.
Татар цару приступио руци,
У руци му књигу оставио.
Цар Сулејман књигу прихватио,
Другом руком Татара дарива.
Цар на књизи печат разломио,
Виђе царе шта му књига каже,
Марко цару књигу начинио:
»На милости, царе, поочиме,
»Сутра ми се у Стамболу надај,
»Водим теби твог сестрића жива.
»Већ нам спремај конак и вечеру,
»Доста вина и дебела меса!
»Јер је Марко потрошио благо,
»Док се, царе, натраг повратио,
»Оголио себе и шарина.«
Ја кад царе чисто разумио,
Од радости на ноге скочио.
Шенлук чини, велико веселье,
Стамбол гори, а пламена нема,
Авајије испод неба скачу,
К'о да лете мује по облаку;

А сјају се велике прангије,
Шевак даје на четири стране,
Свуда горе муме и чираци.
Цар тријеби велике харове,
Ђе ће Марко на конак панути,
Ђе ће му се вино донијети,
Ђе ће доћи вино и вечера.
Кад је друга вечер долазила
Стиже Марко у Стамбола града
И он води царева сестрића.
Ја какав је Краљевићу Марко:
На њему се роба одерала;
Што је било и сребра и злата
То је Марко у вину попио.
Кроз доламу испанули лакти,
Кроз чакшире пропала кољена.
Што му бјеше на глави челенка,
Сва су златна пера потргана,
Гонећи се с Арапима Марко,
Саме су му шипке остануле,
Привез'о их црном јеменијом.
Што су били на сабљи колани,
То је Марко за благо продав'о,
Те хранио под собом шарина.
Притег'о се ликом брезовијем.
Што му бјеше ћурак на плећима,
У печама и у комадима,
Гонећи се с Арапима, Марко.
Још крваве до рамена руке,
И крвава сабља до балчака.

Кад господа опазила Марка,
Све побјегло од велика страха.
Стиже Марко цару честитоме,
Предаде му живога сестрића.
Цар му даде што је говорио:
Даје Марку од руке фермане,
На земљама данке опростио,
А обуче Марка и шарина.
Узе Марко цареве фермане,
Поче радит' што је њему драго;
И још вода царева сестрића,
Побратима, агу Алијагу.
Милује га Алиаге мајка,
Као свога сина рођенога.
Ја шта Марко у Стамболу ради!
Што Турчину подницет' не море,
Када Турци у џамију дођу
Узимати авдеста турскога,
Ш њима иде у џамију Марко;
Па још води царева сестрића.
Јадни Турци авдест узимају,
Марко чизме на копље натиче,
Па их хита небу под облаке,
Боси иду кроз чаршију Турци.
Ја кад Турци клањају ређата,
Шиба Марко по плећима Турке,
Па им скида са главе кауке,
Што Турчину не подноси дину.
А за Марка не би јада било,
Већ навраћа царева сестрића.

Горе јаде и од Марка ради:
Вино пије, крчмарице бије
На одама кауке развија,
А софтама џубахије скида.
Коња игра стамболском чаршијом,
Куд се шећу лале и рицали.
Јадне лале са коњем прескаче,
А рицале топузином туче.
Још он куца сабљом по балчаку:
»Давор, сабљо, не остала пуста!
»Кад ли ћу те крви натопити?
»Из дајкова дебелога врата
»Мога дајка, цара Сулејмана«.
То дочули Стамболије Турци,
Процвиљеше цару уз кољено:
»Цар Сулејман, и отац и мајка,
»У з'о час си добавио Марка,
»Још у гори сестрић' Алиагу!
»Зашто ли си војску саломио,
»А зашто си земље обећао,
»И велико давао везирство,
»И поклањ'о од земље порезе
»Краљевићу, на двије државе?
»Те избави сестрића проклетог,
»Даде Марку од руке фермане,
»Па се оба хаси учинише,
»Постадоше велике газије.
»Зулум чине, никог се не боје.
»Марко твога научи сестрића
»Сваке јаде од Турака ради,

»Што Каурин не би учинио!«
Па све цару по истини кажу:
»Све би царе јаде опростили,
»Веће види твог сестрића луда
»Ће у твоју уговара главу,
»Да ће тебе с главом раставити.
»Смичи, царе, Марка и сестрића!
»Ил' ћемо се теби одметнути!
»Турској вјери поднијет' не море,
»Шта ти Марко са сестрићем ради!«
Кад то чуо царе Сулејмане,
Веће цару тужбе додијале.
Затјече се царе Сулејмане:
»Ухватићу Марка и сестрића,
»Краљевића бацит' у тавницу,
»А сестрића сургун учинити«.
Што је рек'о, тако учинио.
Баци Марка на дно у тавницу,
У тавницу цара Константина,
Ће цар храни аждаху проклету,
Што прождире момке оружане,
Под оружјем и под ђеисијом.
Паде, јадан, у тавницу Марко,
А полеће аждаха проклета,
Да пождере Краљевића Марка.
Марко преви ногу у кољену,
На нози му чизма и мамуза,
Ували јој ногу у вилице,
Па је гују чељуст заглавио,
Да не море прогутати Марка

А трза се по тавници гуја,
И повраћа из темеља Марка.
Хабер дође Алиаге мајци,
Па процвиље цару уз кољено:
»Цар Сулејман, брате од матере,
»Шта учини с Марка и сестрића?«
А вели јој царе Сулејмане:
»Прођи ме се, моја сејо драга!
»О глави ми сестрић уговара.
»То је дајку захвалио своме,
»Што је дајко њега избавио,
»И зашто сам војску саломио,
»И земљама данке поклонио;
»И колико блага потрошио
»Док сам гола Марка преодио,
»Гола Марка и гола шарина.
»Ја сам Марка залио у злато,
»За сестрића несретнога мога.
»Да је срећа, к'о што није била,
»Не бих њега ни видио жива!«
Кад то чула Алиаге мајка,
Полећела тавници на врата,
Не би л' Марка још затекла жива.
Она виче на мазгал тавници:
»Јеси л', Марко, у животу сине,
»Али те је гуја пождерала?«
Проговара из тавнице Марко:
»О, помајко, Алиаге мајко,
»Ја сам гуји чељуст заглавио,
»Па ме трза по тавници гуја,

Марко пређи ногу ў кољену,
На нози му чизма и мамуза,
Ували јој ногу у вилице,
Па је гуји чељуст заглавио,
Да не може прогутати Марка.

»Извлачи ми из костију снагу.
»Веће брже добављај ми вина,
»Да га пијем, да снагу добијем,
»Да погубим у тавници гују.«
Послушала Алиаге мајка,
Брзо Марку вина донијела.
Смаче Марко у тавници гују.
Усмрће се у тавници гуја,
Марко моли Алиаге мајку:
»Добави ми отрове свакакве,
»Па труј брзо од аждахе црве!«
Тако стаде за седам година.
Храни Марка Алиаге мајка.
Хабер оде на четири стране:
Смаче царе Марка и сестрића.
То дочула љута Арапија.
На цареве земље ударила,
Готов' цару Стамбол преузела,
Проговара Алиаге мајка:
»А, мој брате, царе Сулејмане,
»На милости ено жива Марка!«
То је цару врло мило било,
Па избави из тавнице Марка
По сестрића Татарина спреми.
Иде, јадан из тавнице Марко,
А гледа га Алиаге мајка.
Проговара Краљевићу Марко:
»О, помајко, Алиаге мајко,
»Добави ми сабљу набедрицу!«

Помајка му сабљу добавила.
Ето Марка цару у одају,
О бедри му сабља опасана.
Ја кад царе Марка опазио,
Овако је њему говорио:
»Ја, мој Марко, мој по Богу синко!
»Не чудим се твоме тавновању,
»Већ се чудим сабљи о појасу.
»Нијеси је са собом однио,
»А сад ш њоме из тавнице дође.«
Проговара Краљевићу Марко:
»Цар Сулејман, земљи господару,
»У тебе је у тавници гуја,
»А у мене о бедрима муња,
»Већ ми, царе, плаћај тавновање,
»Ил' ћеш моју окушати муњу!
»К'о што сам ја у тавници гују«.
Препаде се царе Сулејмане,
Па овако њему одговара:
»Краљевићу, ако Бога знадеш!
»Ишћи блага, колико ти драго,
»Опет ради, што је теби драго.
»И ако си погубио гују,
»А ја ћу ти откупити муњу,
»Останућеш честит до вијека.«
Туди Марко цара уцјењује,
Ишће Марко што је њему драго.
Цар му даје од велика страха.
Узе Марко на товаре блага,
Спреми благо бијелу Прилипу,

Те он гради по земљи хаире.
Марко гради велике друмове,
Кити Марко мермерли калдрме;
Диже Марко на води ћуприје,
Крпи Марко славне задужбине,
Што сиротне многе остадоше
Пошље цара и поља Косова.
Па казују и говоре људи:
Још су и сад Маркови хаири,
Што је тада пограднио Марко,
Док је Марко у животу био,
Свуда страха Турцима задав'о,
И бранио робље од Турака,
Ђе се чуло Краљевића гласа
Ту нијесу додијали Турци.
Тако Марко земље одржав'о.
Још опрости цара од Арапа,
Са сетрићем цара Сулејмана,
Т(су били старјешине војсци.

Н. Т. К.

ТУМАЧ.

А

Абдест — прање пред молитву
абер — глас, новост
абердар — метак из пушке, који даје сигнал на узбуну
абердија — гласоноша
аваз — глас, говор
авајија — ракетла
авизати се — досјетити се
адет — обичај
акшам — вече; вечерња молитва
алах-рахмет — Бог да га прости; рахмет предавати — тражити од Бога опроштај за нечију душу
алем камен — драги камен
алка — метални колут
алкали — набијен обручем
ал-фес — црвени фес
амајлија — талисман
амица — стриц
антерија — нека дуга хаљина, а бијело је прије било знак жалости
арач — порез
арли — образли

аферим — браво
ахар — штала
ашлук — трошак

Б

бабо — отац
базрђани, базарђани — трговци
баилисати се — онесвијестити се
баше — јањичари стално настањени у вароши
башчауш — дворски маршал
бедевија — кобила
беиз — знак
бекрија — пјанац
белензук — наруквица
бели — сигурно
бен — младеж
бенђилук — чаролија
берат — повеља о беговском праву
биљур — кристал
бирдем — чим, одмах
бошчалук — сватовски дар, обично гаће и кошуља
була — мусл. жена умотана и закукуљена
булбул — славуј
буљук — једно одјељење војске; није свакада једнако
бурма — вјенчани прстен

В

вакат — одређени час, вријеме
вала — Бога ми

вапор — лађа
ватан, ватан учинити — настанити се

Г

газија — јунак
гонџе — пупољак

Д

даица, дајко, дајо — ујак
девлет — срећа, богатство
делибаша — водник коњице
демирли — гвозден
демир-алат — ријан коњ
дервиш — муслимански свећеник (калуђер)
дефтердар — виши чиновник
диба — брокат
диван (царски) — савјет; престона дворана
дивит и калем — перо и мастило
диздар — тврђавски заповједник
дилберски — господски
дин — вјера (Бог)
долаф — старински орман
домуз — крмак
дост — пријатељ
дувак — младински вео
дувар — зид
дуплијер — некаква велика свијећа са 2 крака

Ђ

ђаконије — одабрана јела
ђеисија — одијело
ђемија — лађа

ђердек — брачна ложница
Ђетел језеро — Gedöle ?
ђидија — јуначина
ђогат — коњ бијелац
ђувегија — младожења
ђуздан — новчаник
ђузел — лијепо
ђул башча, ђулистан — ружичњак

Е

евлад — пород
егбе — бисаге
еглен — разговор
езан — мујезинов позив с мунаре на молитву
ефендија — господин

З

зазор — стид
захмедија — зарада
зенђил — богат
зијан — штета
зулум — насиље

И

измећар — послужитељ, слуга
изун — дозвола
илем — вјеран
имам — муслимански свећеник
инад — пркос
исе — дијел
истифан — некакав накит на глави; долази од једне грчке ријечи, што значи вијенац

J

јабанлија — странац
јаглук — марама, рубац
јазија — писмо, писмено.
јазук — штета
јамити — узети
јандал — башка, посебно
јањичари — потурчена дјеца и одгојена за војнике
Јањск — Ђур — Раб у сјев. западној Угарској
јаран — друг; драги
јауклија — драгана
јација — вечерња последња молитва
јеменија — нека марама за главу
јеменије — врсте обуће
јендек — ров
Јеросавина — Палестина (Јерусалимска земља)
јуби — љуба

K

кабулити — пристати, дозволити
кавад — врста хаљине
кâда — госпоја
кадија — турски судија
каил — споразуман, готов
калем — перо
калчине — кожне докољенице
камара — соба
канат — крило, кољенце
кангале — клупче, канчело

кара-абер — црни глас
каук — пошa, турбан око капе обмотан
Каурин — невјерник (хришћанин)
кафтан — дуг горњи капут, посебног кроја
коласт — шарен
крмез — црвен

Л

лакрдија — шала; ријеч
лале — учитељи султанских синова
лоунте (лауте) — врста музичког инструмента
лубарда — ђуле из топа

М

магбул-дова — услишана молба
мазгал — отвор
манисати — замјерати, омаловажавати
мани — завидан
маскарити се — шалити се
матара — суд од коже за пиће, са металном пипом (славином)
махала — улица, дио вароши
мађарије — угарски дукати
маштрафа — металнa чаша с дршком
мезево — мађарска ријеч, значи поље
мејит — мртвац
мелем — лијек за привијање
мермер — мрамор
мерџалиси, мерџани — корали
мешћема — судница

мор мелекша — модра љубичица (беневше љубица)
Московија — Русија
моћи од помоћи — посвећен талисман
мраор бег (емири-ахор) — шеф царске коњушнице
мукадем појас — појас од препредене вунице ишаран
муктија — муфтија
мула — врховни судија
мума — свијећа
мунара — торањ џамије
мурећеф — мастило
мухур-сахибија — министар правде
муштулук — дар за добар глас

Н

намаз — молитва
нена — мајка, стара мајка
нићах — вјенчање
нишан — орден, медаља

О

одаја — соба
Озија — Азов
огари — ловачки керови
округа — женски покривач за главу округлог облика
ордија — војска
одак — дом

П

парип — коњ
пафте — копче од сребра или злата (на појасу)
пашалије — везирски гардисти на коњу
пашалук — област
перчин — дуга коса
печа — комад
пешкеш — поклон
пурли (пу̀ли) — шарено, с пјегама
пусат — цјелокупно оружје

Р

рамазан — мјесец поста код муслимана
рахмет — покој
резил (резилити) — грдња, грдити
реиз-татарин — старјешина татара (брзих пи-
смоноша)
рећат — један дио молитве у клањању
риза — свештеничка мантија
рицал — угледан човјек, виши чиновник
рубија — мањи златник, који износ ¼ пот-
пунога златника
ршум — повика

С

сабах — свитање, зора
сабур — стрпљење
сајван — сунцобран
сарај — царски двори
сарош — непоправљив пијанац
сарук — чалма око главе

севдах — љубав; љубавник
сеир чинити — гледати
селам — поздрав
силидари — морнари
синле — шамар
синџир — ланац
сој — род
соргуч — накит на челу
софе — утврђења
софта — муслимански теолог, богослов
спахија — феудални коњаник
срмали — сребрен
срчали — стаклен
сруаде — краћи ћилимак за клањање код молитве
стол — престоница
стремен, стрмен, стрмашце — узенгија
сургун — протјеран

Т

табак — послужавник
табор — већи одред војске, пук
табут — мртвачки сандук
тазе — свјеже, скорашње
тара — стан, разбој
тарих — хисторија, хроника
татарин — гласник коњаник
тахта — прије сто
тахте — даске
телал — гласник, викач

темена — поздрав руком од земље до уста и чела
тенеће — лим
тимар — спахилук већег типа
Тоз — рјечица у Угарској
тозлуци — сукнене докољенице

Ћ

ћемане — виолина
ћемер — свод
ћехаја — замјеник
ћивот — сандук са светачким моћима
ћорда — сабља
ћошак — угао

У

уисати — лијепо стоји, пристаје.
ујамак и урезник — уресци и изресци кошуље при кројењу
умак (јумак) — мосур, мало клупче
утво, утва — врста дивље патке

Ф

ферман — султанска повеља
филџан — шоља за кафу без дршке

Х

хабер — глас
хазнадар — благајник
хаир — срећа (доброчинство)
хајати — марити
хајван — живинче

хаинин — незахвалан, издајник
хамам — купатило
хамбар — житница
ханџар — дуљи нож за појасом
харам — проклето
харем — женско одјељење у кући
харови — стаје, штале
харчити — трошити
хаси — силан, посилио се
хатор — замјерка
хаџија — поклоник свечевог гроба
хефта — седмица
химбуља — горња сељачка хаљина
хиштал — иштах — воља, жеља
хорјатин — изрод, никоговић
хоџа — муслимански свештеник

Ч

чауш — часник у сватовима
чаткија — велика марама украшена трепетљикама
чеврма — златом везена марама
четрте — кастањета
чеиз — дјевојачко рухо
челебија — племенит, господин
чембер — платно
чивија — клинац, јексер
чивчија — кмет, сељак на туђој земљи
чирак — свијећњак
чифлук — пољско имање

чифтијани — ногавице од димија

Џ

џам — стакло
џевердар, џефердар — кратка пушка
џењак — борба
џехенем — пакао
џубахија — огртач

Ш

шевак — одсјај
шенлук — веселье, забава
шехислам — највећи вјерски поглавица у муслимана (иза Султана)
шено — ведро, весело
шићар — добитак
шикли одаја — чиста и уредна соба
шћемлија — столица

САДРЖАЈ:

9. СВЕСКА:

(Илустрација: Ак. сликар Атанас Поповић).

Број пјесме:		Страна
1.	**Јунаштво Милошево** (Н. Т. К.)	3.
2.	**Анђелић Вук** (»Бос. Вила« 1886.).	9.
3.	**Асанага** (Мара Одавићева — Сарајево).	12.
4.	**Смрт прелијепе Маре** (»Бос. Вила« 1887.).	16.
5.	**Томаш и Марија** (В. Стакић и Ђ. Марковић)	18.
6.	**Свети Петар на путу у рај** (С. М. Бабић)	20.
7.	**Дјевојачка клетва** (Милан Мандић)	22.
8.	**Невјерница** (»Бос. Вила« 1888.)	23.
9.	**Бој за Суторманом** (Дионисије Миковић)	28.

10. СВЕСКА :

(Илустрација : Ак. сликар Атанас Поповић).

Број пјесме — Страна

10. **Милош и Милинко** (Н. Т. К.) — 33.
11. **Мара и Миле** (Давид Поповић, Задар) — 39.
12. **Омер и Анђелија** (Н. Т. К.) — 39.
13. **Дјевојачка жеља** (Вид Вулетић-Вукасовић) — 50.
14. **Јово Челебија и Мара** (Васо Ћуковић) — 52.
15. **Удовица — Будимска краљица** (Душан Ст. Поповић) — 57.

11. СВЕСКА :

(Илустрација : Ак. сликар Емануел Муановић).

16. **Краљевић Матија** (Н. Т. К.) — 65.
17. **Бој под Озијом** (Н. Т. К.) — 80.
18. **Вино пије Василије** (»Бос. Вила« 1886.) — 85.
19. **Дјевојка је туђина братила** (Васо М. Ћуковић) — 86.
20. **Баше сарајевске** (Душан Ст. Поповић) — 87.
21. **Гуслиле су гусле јаворове** (Душан Ст. Поповић) — 88.
22. **Смрт племените Маре** (Д. Ст. Поповић) — 89.
23. **Несуђеница** (Д. Ст. Поповић) — 90.
24. **Јован-бег се с љубом завадио** (Д. Ст. Поповић) — 91.
25. **Јадовање горе шимширове** (Д. Ст. Поповић) — 92.
26. **Сељанин Иво и дилбер Хумихана** (Вид Вулетић-Вукасовић) — 93.
27. **Софта Лакишић и Мејра** (Вид Вулетић-Вукасовић) — 95.
28. **Новљанин Иво и љубовца му** (Вид Вулетић-Вукасовић) — 96.

12. СВЕСКА :

(Илустрација : Ак. сликар Атанас Поповић).

29. **Краљевић Марко калуђер** (Н. Т. К.) — 97.
30. **Вјереница бега Јован-бега** (Душан Ст. Поповић) — 106.
31. **Скадарка дјевојка** (»Бос. Вила« 1886.) — 108.
32. **Љуба краља босанскога** (Васо М. Ћуковић) — 113.
33. **Утекла дјевојка** (Васо М. Ћуковић) — 114.

Број пјесме Страна

34. **Сестре Стјепанове** (Ђорђе Петровић) 115.
35. **Знаш ли драги, кад се загледасмо** (Ђорђе Петровић) 116.
36. **Дјевојка спасава момка** (Ђорђе Петровић) 117.
37. **Змајева љубовца** (Вид Вулетић-Вукасовић) 118.
38. **Видра и јабука** (Ђорђе Петровић) 118.
39. **Дико дјевојко** (Ђорђе Петровић) 119.
40. **Под оном гором зеленом** (Ђорђе Петровић) 119.
41. **Пропаст краљевства босанског** (Н. Т. К.) 120.
42. **Браћа удају сестру** (»Бос. Вила« 1886. — Р. Ј. Чајкановић) 127.
43. **Челебија Јово** (Јованка Краљевићева) 128.

13. СВЕСКА :

(Илустрација : Ак. сликар Атанас Поповић).

44. **Сиротан Бешин од Кањиже равне** (Н. Т. К.) 129.
45. **Асанаговица** (Вид Вулетић-Вукасовић) 142.
46. **Иван-бег и дјевојка му** (Вид Вулетић-Вукасовић) 144.
47. **Дјевојка и Иван Капетановић** (Вид Вулетић-Вукасовић) 146.
48. **Преудаја Рахман-пашинице** (Вид Вулетић Вукасовић) 148.
49. **Милан-бегова сеја** (гуслар Вид Дубљевић) 150.
50. **Клетва** (Коста Божић) 156.
51. **Јеросим бан** (П. Бабић, Загреб) 157.
52. **Добар одговор** (Р. Ј. Чајкановић) 160.

14. СВЕСКА :

(Илустрација : Ак. сликар Атанас Поповић).

53. **Несуђена женидба Реље од Пазара** (Н. Т. К.) 161.
54. **Роса робињица** (Коста Божић) 173.
55.. **Клетва** (Ст. Трифковић) 174.
56. **Омер-бег и љуба му** (Коста Ковачевић) 175.
57. **Како је Бихаћ пао под Турке** (Н. Т. К.) 176.
58. **Јован чобан** (Пајо Бабић, Загреб) 179.
59. **Сестра дели-Јованова** (Н. Б. Попадић) 181.

Број пјесме Страна

60. **Челебија Нико** (Вид Вулетић-Вукасовић) 182.
61. **Ведро бјеше, па се наоблачи** (Ђорђе Петровић) 184.
62. **Пофали се жути лимун** (Ђ. Бјелановић) 184.
63. **Ој ђевојко** (Миле Обрадовић) 185.
64. **Стијепо и Мара** (Вид Вулетић-Вукасовић) 188.
65. **Иван-беговица и Сумбул удовица** (Вид Вулетић-Вукасовић) 190.
66. **Непослушна Мара** (Љубо Н. Влачић, Загреб) 192.

15. СВЕСКА :

(Илустрација : Ак. сликар Емануел Муановић).

67. **Зашто Мијат оде у хајдуке** (Н. Т. К.) 193.
68. **Милош чобанине** (Н. Т. К.) 198.
69. **Огледало не гледало** (Давид Поповић, Задар) 205.
70. **Пошетала Смедеревка Мара** (Ђ. Бјелановић) 205.
71. **Пофали се Јован-беговица** (Ђ. Бјелановић) 206.
72. **Расти боре** (Давид Поповић, Задар) 209.
73. **Ја се сагнух** (Давид Поповић, Задар) 210.
74. **Саба зора** (В. Стакић и Ђ. Марковић) 211.
75. **Путем иде** (Душан Поповић, Задар) 212.
76. **Подигле се спахије** (В. Стакић и Ђ. Бјелановић) 212
77. **Војинова стрина** (Јован Радивојевић-Вачић) 213.
78. **Зла снаха** (Јован Радивојевић-Вачић) 214.
79. **Пођох луда за овцама** (В. Стакић и Ђ. Марковић) 217.
80. **Жалост Јован-бегове љубе** (Васо М. Ђуковић) 218.
81. **Старац преварио ђевојку** (Ристо Чајкановић) 219.
82. **Краљевић Марко и љубовца му** (Вид Вулетић-Вукасовић) 220.
83. **Сибиње вода** (В. Стакић и Ђ. Марковић) 222.
84. **Самокас** (В. Стакић и Ђ. Марковић) 223.
85. **Шибен трава** (Давид Поповић, Задар) 224.

16. СВЕСКА :

(Илустрација : Ак. сликар Атанас Поповић).

86. **Марко избавља царева сестрића** (Н. Т. К.) 225.

УНИВЕРЗ. БИБЛИОТЕКА „СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ" БЕОГРАД

ИСПРАВИ!

Страна:	ред:	стоји штампано:	а треба:
3.	7. озго	пиво	вино
17.	12. „	дошо	дош'о
34.	5. оздо	биљгу	биљегу
38.	3. озго	ћесру	ћесару
40.	2. „	котаре.“	Котаре.“
40.	7. оздо	љубе.	сеје.
40.	1 „	љубе,	сеје,
41.	6. озго	Тнковић	Танковић
53.	4. „	не вјенчану;	невјенчану;
66.	1. „	Царовили	Царовали
67.	15. оздо	моагше.	могаше
73.	20. озго:	На глави му зелен камен драги;	На глави му зелен-капа царска, На њојзи је дван'ест амајлија А у свакој алем камен драги.
82.	12. оздо	лагун	лагум
82.	13. „	лагун	лагум
88	у потпису	Зворник	Зеница
110	10. оздо	неби	не би
121-	14. „	притскоше.	притискоше.
122.	10. озго	Српску и Христ' јанску.	српску и христ'јанску.
123.	7. оздо	О, чули ме,	О, чу ли ме,
126.	3. озго	мула	Мула
134.	4. „	;	:
134.	10. „	„Нек'	Нек'
142.	13. оздо	отправила	отпратила
143.	8. озго	молит	молит'
158.	5. оздо	огр'јешио“.	огр'јешио.
159.	8. „	огарим',	огарим'.
159.	11. „	„Изгледњели	„Изгладњели
159.	12. „	Ђорђа ?“ “	Ђорђа ?“
185.	13. озго	од мене !“	од мене !
188.	13. „	бјеле	б'јеле
189.	9. „	моје	своје

ЦИЈЕНА 24·— ДИНАРА